Форма протокола общественных слушаний (посредством открытых собраний)

1. Наименование местного исполнительного органа, административно-территориальной единицы (областей, городов республиканского значения, столицы), на территории которого осуществляется деятельность, или на территорию которого будет оказано влияние: **ГУ "Аппарат акима Карабулакского сельского округа Ескельдинского района" области Жетісу**
2. Предмет общественных слушаний: **Проект нормативов предельно допустимых выбросов выполнен для действующего объекта: Крематор для термического уничтожения биологических и медицинских отходов Государственное коммунальное предприятие на праве хозяйственного ведения "Ветеринарная станция с ветеринарными пунктами" Ескельдинского района область Жетісу.**
   (полное, точное наименование рассматриваемых проектных материалов)
3. Наименование уполномоченного органа в области охраны окружающей среды или местного исполнительного органа области городов республиканского значения, столицы, в адрес которого направлены материалы, выносимые на общественные слушания: **ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Жетісу»: материалы размещены на портале Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов РК (https://ndbecology.gov.kz)**
4. Местонахождение намечаемой деятельности **область Жетісу, Ескельдинский район, село Карабулак, ул.Ескельди би, дом 71.**
   Географические координаты объекта: широта 44.913839, долгота 78.483829
   (полный, точный адрес, географические координаты территории участка намечаемой деятельности).
5. Наименование всех административно-территориальных единиц, затронутых возможным воздействием намечаемой деятельности: **область Жетісу, Ескельдинский район, село Карабулак**
6. Реквизиты и контактные данные инициатора намечаемой деятельности:
   Государственного коммунального предприятия на право хозяйственного ведения «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу», 041200. Республика Казахстан Ескельдинский район, Карабулакский сельский округ, село Карабулак, улица Ескелді би, строение 71, тел. 8-771-471-32-96, Представитель – Намысбаев Фарнуш Миралиевич
   (в том числе точное название, юридический и фактический адрес, БИН, ИИН, телефоны, факсы, электронные почты, сайты).
7. Реквизиты и контактные данные составителей отчетов о возможных воздействиях, или внешних привлеченных экспертов по подготовке отчетов по стратегической экологической оценке, или разработчиков документации объектов государственной экологической экспертизы: **ТОО «Фирма «ПОРИКОМ», г. Алматы, 1 мкр, дом 66 Б, н.п. 3а, офис 5. БИН 931040000540, тел. 8 (727) 249-60-01, e-mail: porikom2024@gmail.com**

(в том числе точное название, юридический и фактический адрес, БИН, ИИН, телефоны, факсы, электронные почты, сайты)

8. Дата, время, место проведения общественных слушаний (дата и время открытого собрания общественных слушаний): **09.10.2026г. час. 15.00, область Жетісу, Ескельдинский район, с. Карабулак,ул.Ескельди би, дом 71, на территории объекта. Общественные слушания проводятся в смешанном формате (открытого собрания и видеоконференцсвязи) ссылка на платформу ZOOM** https://us04web.zoom.us/j/3990919748?pwd=V0xxeU5zazFqcHZORC82eHVvakJrdz09&omn=79444169202

9. Копия письма-запроса от инициатора намечаемой деятельности и копия письма-ответа местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (областей, городов республиканского значения, столицы), о согласовании условий проведения общественных слушаний прилагается к настоящему протоколу общественных слушаний.

10. Регистрационный лист участников общественных слушаний прилагается к настоящему протоколу общественных слушаний.

11. Информация о проведении общественных слушаний распространена на казахском и русском языках следующими способами:

1) в информационной системе «Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов»:
https://ndbecology.gov.kz

2) на официальном Интернет-ресурсе местного исполнительного органа (областей, городов республиканского значения, столицы) или официальном интернет-ресурсе государственного орган-разработчика: **Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Жетісу: https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-natural?lang=ru**в

средствах массовой информации, в том числе, не менее чем в одной газете, и посредством не менее чем одного теле- или радиоканала, распространяемых на территории соответствующих административно-территориальных единиц (областей, городов республиканского значения, столицы), полностью или частично расположенных в пределах, затрагиваемых территории, не позднее чем за двадцать рабочих дней до даты начала проведения общественных слушаний:

."Жетісу шұғыласы" газета №33(9118) от 28.08.2026г.

(название, номер и дата публикации объявления в газете, с приложением сканированного объявления: сканированные титульная страницы газеты и страница с объявлением о проведении общественных слушаний).

ТОО «Телеканал «Жетысу» №01-07/316 от 28.08.2026г. тел. 8 (7282) -41-09-47
E-mail: эфирная справка прилагается к протоколу.

(название теле или радиоканала, дата объявления: электронный носитель с видео или аудиозаписью объявления о проведении общественных слушаний на теле или радиоканале подлежит приобщению (публикации) к протоколу общественных слушаний)

на досках объявлений местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (областей, городов республиканского значения, столицы, районов, городов областного и районного значения, сел, поселков, сельских 1)округов) и местах, специально предназначенных для размещения объявлений в количестве 1 объявления по адресу: **ГУ "Аппарат акима Карабулакского сельского округа Ескельдинского района" области Жетісу.расположеннего по адресу: область Жетісу, Ескельдинский район,село Карабулак,ул.Оразбекова 52. На доске объявления размещено объявление. Фотоматериалы прилагаются к настоящему протоколу общественных слушаний**

12. Решения участников общественных слушаний: **Общим голосованием выбран секретарь, 6 человек «за», - Жакиянов Алмас Ерланович**

(о выборе секретаря. Указать количество участников общественных слушаний «за», «против», «воздержались»).

Общим голосованием утвержден регламент. 6 человек «за», «против» и «воздержались» не имеется

(об утверждении регламента. Указать количество участников общественных слушаний «за», «против», «воздержались»).

Причины отсутствуют.

(о признании общественных слушаний несостоявшимися с указанием причин в соответствии с пунктом 23 настоящих Правил. Указать количество участников общественных слушаний «за», «против», «воздержались»).

13. Сведения о всех заслушанных докладах: **Выступление на русском языке представитель ГКП на ПХВ «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» Намысбаев Фарнуш Миралиевич.**
Выступление на русском языке: Жакиянов Алмас Ерланович. Тема доклада: Проект нормативов предельно допустимых выбросов выполнен для действующего объекта: Крематор для термического уничтожения биологических и медицинских отходов Государственного коммунального предприятия на право хозяйственного ведения «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу».
14. Сводная таблица, которая является неотъемлемой частью протокола общественных слушаний и содержит замечания и предложения, полученные до и во время проведения общественных слушаний. Замечания и предложения, явно не имеющие связи с предметом общественных слушаний, вносятся в таблицу с отметкой «не имеют отношения к предмету общественных слушаний».
15. Мнение участников общественных слушаний о качестве рассматриваемых документов и заслушанных докладов на предмет полноты и доступности их понимания, рекомендации по их улучшению: замечания и предложения
(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование представляемой организации, мнения и рекомендации)

16. Обжалование протокола общественных слушаний возможно в судебном порядке.
17. Председатель общественных слушаний:

ГУ „Аппарат акима Карабулакского сельского округа" главный специалист Турлыбекова Мадина Калибековна

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации которой является, подпись, дата)

09.10.2026г

18. Секретарь общественных слушаний:

ТОО Фирма Порикoм Жакиянов Алмас Ерланович

09.10.26г

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации которой является, подпись, дата).

Регистрационный лист участников общественных слушаний в форме открытых собраний по Проект нормативов предельно допустимых выбросов выполнен для действующего объекта: Крематор для термического уничтожения биологических и медицинских отходов Государственного коммунального предприятия на право хозяйственного ведения «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу».

№ п/п	ФИО	Категория участника (представитель заинтересованной общественности, государственного органа, инициатора)	Контактный номер телефона	Форма участия (очно или посредством конференцсвязи)	Подпись (в случае на открытых собрании)
1	Канапьянов Серик Болатович	главный специалист отдела экологической экспертизы проектов КГУ Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Жетісу-	+77771719039	Посредством конференцсвязи	
2	Жакияянов Алмас Ерланович	Специалист ТОО Фирма Пориком	+77476971740	очно	[illegible]
3	Жумабекова Жанна Жумабековна	житель с. Карабулак	8-705-545-62-80	очно	[illegible]
4	Артикбаев Саламат Жангасович	житель с. Карабулак	8-747-351-75-66	очно	[illegible]
5	Турлыбекова Мадина Калибековна	ПУ. Аппарат акима Карабулакского с/о	87778151488	очно	[illegible]
6	Нанысбаев Фарнуш Мирамович	Директор Вет. станции ГКП на ПХВ	87714668858	очно	[illegible]

Сводная таблица замечаний и предложений, полученных до и во время общественных слушаний

№ п/п	Замечания и предложения участников (фамилия, имя и отчество (при наличии) участника, должность, наименование представляемой организации	Ответы на замечания и предложения (фамилия, имя и отчество (при наличии) отвечающего, должность, наименование представляемой организации	Примечание (снятое замечание или предложение)
-	-	-	-

Приложение 3.1.
к Правилам проведения
общественных слушаний

Форма письма-запроса от инициатора общественных слушаний на проведение общественных слушаний в местные исполнительные органы административно-территориальных единиц (района, города)

исходящий номер: 26012433001, Дата: 24.08.2026

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

Информируем Вас о: Осуществление государственной экологической экспертизы

(наименование в соответствии с пунктом 12 настоящих Правил)

Будет осуществляться на следующей территории:

(территория воздействия, географические координаты участка)

Предоставляем перечень административно-территориальных единиц, на территорию которых может быть оказано воздействие, и на территории которых будут проведены общественные слушания: Ссылка на онлайн-конференцию https://us04web.zoom.us/j/3990919748?pwd=V0xxeU5zazFqcHZORC82eHVvakJrdz09&omn=79444169202 Идентификатор конференции: 399 091 9748, код доступа: 8888

Предмет общественных слушаний: Проект нормативов предельно допустимых выбросов выполнен для действующего объекта: Крематор для термического уничтожения биологических и медицинских отходов Государственного коммунального предприятия на право хозяйственного ведения «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу».

(тема, название общественных слушаний, предмет общественных слушаний в обязательном случае должен содержать точное наименование, место осуществления, срок намечаемой деятельности и наименование инициатора намечаемой деятельности

Просим согласовать нижеуказанные условия проведения общественных слушаний: область Жетісу, Ескельдинский район, с. Карабулак,ул.Ескельди би, дом 71, на территории объекта, 09.10.2026 15:00

(место, дата и время начала проведения общественных слушаний)

Место проведения общественных слушаний в населенном (-ых) пункте (-ах) обосновано их ближайшим расположением к территории намечаемой деятельности (км).

Объявление о проведении общественных слушаний на казахском и русском языках будет распространено следующими способами:
Газета "Жетісу шұғыласы"; Телеканал "Жетысу"

(наменование газеты, теле- и радиоканала, где будет размещено объявление)

На доске объявления ГУ "Аппарат акима Карабулакского сельского округа Ескельдинского района" области Жетісу.расположеннего по адресу: область Жетісу, Ескельдинский район,село Карабулак,ул.Оразбекова 52

(расположение мест, специально предназначенных для размещения печатных объявлений (доски объявлений)

Просим также подтвердить наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний.

В соответствии с Экологическим кодексом Республики Казахстан и Правилами проведения общественных слушаний, общественные слушания проводятся под председательством представителя местного исполнительного органа соответствующей административно-территориальной единицы (района, города). Местный исполнительный орган обеспечивает видео- и аудиозапись открытого собрания общественных слушаний. Электронный носитель с видео- и аудиозаписью всего хода открытого собрания общественных слушаний с начала регистрации до закрытия общественных слушаний и подведением итогов слушаний, подлежит приобщению (публикации) к протоколу общественных слушаний.

В соответствии с требованиями законодательства просим обеспечить регистрацию участников общественных слушаний и видео- и аудиозапись общественных слушаний.»
ГКП на ПХВ ««Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу»» (БИН: 120440000206), +7(777)-737-56-20, eskeldivetstan_kz@mail.ru,

---

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

Приложение 3.
к Правилам проведения
общественных слушаний

Форма письма-ответа инициатору общественных слушаний от местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (района, города) на проведение общественных слушаний

исходящий номер: 26012433001, Дата: 25.08.2026

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

«В ответ на Ваше письмо (исх. №26012433001, от 24.08.2026 (дата)) о согласовании предлагаемых Вами условий проведения общественных слушаний, сообщаем следующее:

«Согласовываем проведение общественных слушаний по предмету Проект нормативов предельно допустимых выбросов выполнен для действующего объекта: Крематор для термического уничтожения биологических и медицинских отходов Государственного коммунального предприятия на право хозяйственного ведения «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу». , в предлагаемую Вами 09.10.2026 15:00, область Жетісу, Ескельдинский район, с. Карабулак,ул.Ескельди би, дом 71, на территории объекта(дату, место, время начала проведения общественных слушаний)»

(к причинам несогласования относятся: место проведения не относится к территории административно-территориальных единиц, на которую может быть оказано воздействие в результате осуществления намечаемой деятельности; дата и время проведения выпадает на выходные и/или праздничные дни, нерабочее время. "Поддерживаем, предложенные Вами способы распространения объявления о проведении общественных слушаний". или "Предлагаем дополнить (заменить) следующими способами, для более эффективного информирования общественности").

«Подтверждаем наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний».

«Перечень заинтересованных государственных органов: 1. 2.»

ГКП на ПХВ ««Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу»» (БИН: 120440000206), +7(777)-737-56-20, eskeldivetstan_kz@mail.ru,

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

ЖЕҢІСТІ ЖОЛЫ

№ 33 (9118),
жұма, 28 тамыз
2026 жыл

Eskeldi_eli@mail.ru

Ескелді аудандық қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық газеті. Газет 1930 жылғы 13 қазаннан шығады.

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ПӘН ОЛИМПИАДАЛАРЫ ЖЕҢІМПАЗДАРЫМЕН ЖӘНЕ ЖҮЛДЕГЕРЛЕРІМЕН КЕЗДЕСТІ

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев Ақордада халықаралық пән олимпиадаларында жеңімпаз атанып, жүлделі орындарға ие болған оқушылармен және студенттермен кездесті.

Салтанатты іс-шараға 21 лауреат, сондай-ақ олардың ұстаздары мен тәлімгерлері шақырылды. Физика, химия, биология, математика, информатика, география және лингвистика пәндерінен беделді білім сайысында топ жарған жеңімпаздардың алтауы – алтын медаль, он бірі – күміс, төртеуі – қола медаль иегерлері.

Президент білім сайысында үздік нәтижеге қол жеткізген дарынды жастарды жарқын жеңісімен құттықтап, оларға шынайы ризашылығын білдірді.

– Әрқайсыңыз әлемнің ең зияткер оқушыларымен бәсекеге түсіп, беделді білім додаларында топ жардыңыздар. Көк Туымызды биікке көтеріп, еліміздің абырой-беделін арттыруға мол үлес қосып жүрсіздер. Біз сіздерді мақтан тұтамыз. Қазақстанның жарқын болашағы – ойы ұшқыр, білімді, дарынды жастардың қолында. Мен Мемлекет басшысы ретінде бәрінізге зор ризашылығымды білдіремін. Сіздер ел мақтанышы деген атқа лайықсыздар! – деді Мемлекет басшысы.

Қасым-Жомарт Тоқаев табанды еңбек, үздіксіз ізденумен жеңіп алған әр медальдің бағасы қымбат, маңызы зор екенін атап өтті.

– Сағаттап оқу, айлар бойы дайындық жүргізу, жылдар бойы биік мақсатқа ұмтылу үшін, ең алдымен, қажырлы қайрат пен мықты күш-жігер керек. Ұлы Абай да «Үш-ақ нәрсе адамның қасиеті: ыстық қайрат, нұрлы ақыл, жылы жүрек» деп өсиет айтты. Сіздер әрқайсыңыз көп ұзамай білікті инженер, көрнекті ғалым, мықты маман боласыздар. Жаңа технологияларды ойлап тауып, еліміздің өркендеуіне, әлемнің дамуына ықпал ететін жаңалық ашасыздар. Мен бұған кәміл сенемін, – деді Президент.

Мемлекет басшысының айтуынша, Қазақстан – нағыз дарынды жастардың елі. Ұл-қыздарымыз барлық бағытта, әсіресе, білім саласында үздіктер қатарынан көрініп келеді.

– Биыл оқушыларымыз 44 халықаралық олимпиада мен ғылыми сайысқа қатысып, мыңнан астам медаль жеңіп алды. Оның 200-ден астамы – алтын медаль. Мұны тамаша жетістік деуге болады. Осы тұста халықаралық физика олимпиадасында керемет өнер көрсеткен оқушыларды ерекше атап өткім келеді. Беделді бәсекеге қатысқан бес талапкеріміздің бесеуі де алтын медаль алып, жеңімпаз атанды. Бұл – бұрын-соңды болмаған бірегей көрсеткіш. Жалпы, біз барлық бағыттар бойынша осындай үздік нәтижеге ұмтылуымыз керек. Қазақстан жастарының әлеуеті оған толық жетеді, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Президент қазір еліміз тарихи өрлеу кезеңіне қадам басқанына назар аударды.

– Біз бір ел, бір халық болып ауқымды реформаларды жүзеге асырдық. Жаңа Конституциямызды қабылдадық. Еліміздің бас құжатында ғылым мен білімге, инновацияға басымдық бердік. Ең бастысы, жаңа Конституция өскелең ұрпақтың игілігі үшін жазылды. Кеше ғана тарихымызда тұңғыш рет Құрылтай сайлауы өтті. Бұл сайлау сәтті, мінсіз ұйымдастырылды деп айтсақ, қате болмас. Осы мүмкіндікті пайдаланып, бүкіл халқымызға азаматтық кемелдік танытып, жаңару стратегиямызды қолдағаны үшін мың да бір алғысымды айтамын. Сайлау кезінде бір топ байқаушылар, соның ішінде халықаралық байқаушылар өте тиімді жұмыс істеді. Оларға да зор ризашылығымды білдіремін. Сондай-ақ Орталық сайлау комиссиясының мүшелеріне рахметімді айтамын. Олар өте табанды қызмет атқарды, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Осы орайда Президент мемлекет тарапынан барша дарынды жастарға әрдайым қолдау көрсетілетінін, жастардың сапалы білім алып, жан-жақты дамуы үшін барынша жағдай жасалатынын жеткізді.

– Әлем тез өзгеріп жатқаны соншалық, таяу келешекте не боларын ешкім тап басып айта алмайды. Бірақ білімге құштарлық, өз күшіне сену, табанды еңбек кез келген уақытта табысқа жетелейтінін ұмытпауымыз керек. Келешек туралы бір нәрсені сеніммен айтуға болады – түбі адам капиталын дамытуға және жаңа технологияларды экономика мен қоғамның барлық саласына енгізуге баса мән берген елдер озады. Қазақстанның қарқынды дамуын қамтамасыз ету үшін биыл «Цифрландыру және жасанды интеллект жылы» деп жарияланды. Сіздер, талантты жастар осы жасампаз үдерістердің алдыңғы шебінде жүресіздер. Қазақстан жастары Сіздерге қарап бой түзейді, үлгі алады. Білім мен ғылым, инновация мен озық технология – бүгінгі дәуірдің басты қаруы. Жаһандық бәсекеде білімді, зияткер елдер ғана алға шығады. Сондықтан мен сіздерді «Қазіргі заманның нағыз батырлары» деп санаймын. Мен қазақ жастарының отаншыл, білімпаз, еңбекқор болғанын қалаймын. Олар елге жанашыр, табиғатқа қамқор, нағыз адал азамат болуын тілеймін. Атап айтқанда, еріктілердің еңбегін жоғары бағалаймын, қолдаймын. Мен жастарға сенемін! – деді Мемлекет басшысы.

Қасым-Жомарт Тоқаев өскелең ұрпақтың талантын шыңдап, білім берген ұстаздар қауымына алғыс айтты.

– Қазір біздің ортамызда саналы ұрпақ тәрбиелеп, оларды үздіктер қатарына қосқан ұлағатты ұстаздар отыр. Сіздердің ерен еңбектеріңіз зор құрметке лайық. Қабілетті балаларды оқытып, оларды халықаралық жарыстарға даярлайтын педагогтерге шынайы ризашылығымды білдіремін. Бұл – ең ізгі іс. Сіздердің еңбектеріңізді мемлекет міндетті түрде ескереді. Үкімет пен өңір басшыларына осындай тапсырма беріледі, – деді Президент.

Мемлекет басшысы салтанатты рәсімде халықаралық пән олимпиадаларында алтын, күміс және қола медаль иеленген оқушылар мен студенттерге сәйкесінше 1500, 1000 және 500 айлық есептік көрсеткіш көлемінде қаржылай сыйақысы бар сертификаттарды табыстады.

Ал шәкірттері беделді халықаралық жарыста топ жарған ұстаздар мен тәлімгерлер жоғары мемлекеттік наградалармен марапатталды. Атап айтқанда, Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Жарлығымен білім беру саласындағы аса үздік жетістіктері және Қазақстан Республикасына сіңірген айрықша еңбегі үшін Астана қаласындағы Назарбаев зияткерлік мектебінің мұғалімі Мейрамгүл Кенжехановаға, Алматы қаласындағы №134 лицей мұғалімі Ирина Нестеренкоға – «Құрмет» ордені, «Edlight Academy» әдіскері Жанболат Жолгелдиевке, Қарағанды қаласындағы Назарбаев зияткерлік мектебінің мұғалімі Қарлығаш Жолдыбаеваға, «Haileybury Almaty» мектебінің мұғалімі Владимир Жукке, Өскемен қаласы Білім-инновация лицейінің мұғалімі Айгүл Сейітдәулетке – «Ерен еңбегі үшін» медалі, Қызылорда қаласындағы Білім-инновация лицей-интернатының мұғалімі Батыр Жарқынға, Талдықорған қаласындағы №24 лицей мұғалімі Меруерт Абаеваға, Павлодар қаласындағы Білім-инновация лицей-интернатының мұғалімі Олжас Әмзеевке, Алматы қаласындағы Республикалық физика-математика мектебінің мұғалімі Бақыт Мамышевке «Шапағат» медалі берілді.

akorda.kz

ҮКІМЕТ 2029 ЖЫЛҒА ДЕЙІН DIGITAL QAZAQSTAN ЖАЛПЫҰЛТТЫҚ СТРАТЕГИЯСЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ІС ҚИМЫЛ ЖОСПАРЫН БЕКІТТІ

Қазақстан Республикасы Президентінің «Ауқымды цифрландырудың және жасанды интеллект технологияларын жаппай ендірудің 2029 жылға дейінгі Digital Qazaqstan жалпыұлттық стратегиясын бекіту туралы» Жарлығын жүзеге асыру шеңберінде Үкімет Іс-қимыл жоспарын бекітті. Тиісті қаулыға Премьер-министр Олжас Бектенов қол қойды.

Жоспар цифрлық трансформация мен жасанды интеллектіні енгізудің үш негізгі бағытын қамтиды, олар - азаматтардың, бизнес пен экономиканың мүддесі үшін, сондай-ақ мемлекеттік аппаратта енгізу.

Жоспардың басымдықтарының бірі – білім берудің барлық деңгейінде ЖИ-ді жаппай енгізу. AI-SANA бағдарламасын кеңінен тарату шеңберінде 2029 жылға қарай мектептер, колледждер мен ЖОО түлектерінің кемінде 80%-ы ЖИ-дің базалық дағдыларын меңгеруі тиіс. Сонымен бір мезгілде студенттерді тереңдетіп оқыту және педагогтердің біліктілігін арттыру шаралары да кеңейтіледі. 2028 жылға қарай жоғары оқу орындары мен колледждердің кемінде 80%-ы білім беру процестеріне жасанды интеллект технологияларын енгізеді және экономиканың қажеттіліктеріне сәйкес бағдарламаларды жаңартады.

Денсаулық сақтау саласын цифрландыру деректерді басқарудың бірыңғай жүйесіне көшуге және бетпе-бет жүгінудің қажет етпейтін сервистерді кеңінен пайдалануға бағытталатын болады. 2029 жылға қарай медициналық self-service сервистерін пайдаланатын азаматтар санын едәуір ұлғайту, нақты уақыт режимінде деректер алмасу арқылы бірыңғай цифрлық контурға көбірек медициналық ұйымдарды біріктіру және клиникалық шешімдер қабылдау кезінде жасанды интеллектіні қолдану аясын кеңейту жоспарлануда.

Жоспардың жеке бағыты қалалық ортаның қауіпсіздігі мен жайлылығын арттырумен байланысты. Өңірлерде интеллектуалды мониторинг және талдау жүйелерін қоса алғанда, AI Native cities®ions шешімдерін енгізу жалғасады. Оларды қолдану оқиғаларға тезірек жауап беруге, қауіпсіздік қызметтері жұмысының тиімділігін арттыруға және басқару мен мониторингтің ЖИ-платформалары есебінен ірі қалалардағы көлік жүктемесін азайтуға мүмкіндік береді.

Мемлекеттік қызметтер және әлеуметтік қолдау саласында азаматтардың артық жүрісінің уақыты мен санын қысқартуға баса назар аударылды. Жоспар жасанды интеллектіні, белсенді қызметтерді, автоматты түрде қол қоюды және процестерді автоматтандыруды анағұрлым кеңінен қолдану мүмкіндіктерін қарастырады. 2029 жылға қарай мемлекеттік қызметтер мен әлеуметтік қолдау шараларын ұсыну уақыты кем дегенде 50%-ға қысқаруы тиіс.Бизнес пен экономиканың мүддесі үшін цифрлық трансформация энергетика, өнеркәсіп, құрылыс, көлік, логистика және агроөнеркәсіптік кешен сияқты негізгі салаларды қамтиды. Жылу-энергетика кешенінде 2029 жылға қарай активтердің кемінде 70%-ы цифрлық мониторингке қосылады. Бұл олардың жай-күйін нақты уақыт режимінде бақылауға және сенімділікке төнетін тәуекелдерді алдын ала анықтауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар энергия ресурстарының қозғалысын бастан-аяқ цифрлық қадағалау жүйесі кеңейтіледі.Құрылыста цифрлық тәсіл нысандардың жобалау кезеңінен бастап пайдалануға берілгенге дейінгі бүкіл өмірлік циклін қамтиды. 2029 жылға қарай техникалық күрделі жаңа нысандардың 100%-ын бірыңғай цифрлық контурда сүйемелдеу жоспарлануда.

Көлік және логистика саласында цифрландыру жүктердің бүкіл қозғалыс бағытын — өткізу пункттерінен өтуінен бастап негізгі көлік дәліздері мен мультимодальды тораптар арқылы тасымалдануына дейін қамтиды. Негізгі міндеттердің бірі – жүк автокөлігінің басым өткізу пункттері арқылы өту уақытын қысқарту болады. Ол үшін тасымалдау туралы деректерді алдын ала алуға және өңдеуге мүмкіндік беретін, сондай-ақ қолмен орындалатын операциялардың санын азайтатын цифрлық құралдарды қолдану аясын кеңейту жоспарлануда.

Smart Cargo-ны дамыту аясында басым жүк тасымалдары цифрлық паспортпен және бүкіл маршрут бойынша трекинг жүйесімен сүйемелденеді. Бұл жүктің бүкіл бағыт бойынша қозғалысын бақылауға және логистикалық процестердің ашықтығын арттыруға мүмкіндік береді. Сонымен қатар негізгі көлік дәліздері, өткізу пункттері мен мультимодальды тораптар интеллектуалды көлік аналитикасымен қамтылады. Бұл инфрақұрылымның жүктемесін жедел бағалауға, көлік ағындарын басқаруға және «тар жолдар» туындаған жағдайда шешімдерді жылдам қабылдауға мүмкіндік береді.

АӨК-те цифрлық шешімдер ауыл шаруашылығы өндірушілерінің тиімділігін арттыруға және заманауи басқару құралдарына қолжетімділікті жеңілдетуге бағытталады.Шағын және орта бизнес үшін әкімшілік жүктемені азайтуға және цифрлық шешімдерді нысаналы түрде енгізуге басымдық беріледі. Кәсіпорындар цифрлық жетілу деңгейін бағалаудан өтіп, цифрландыру бойынша жеке жол карталарын ала алады. Цифрлық комплаенс пен тәуекелге бағдарланған қадағалауды қолдану тәуекел деңгейі төмен ШОБ субъектілерін физикалық тексеру санын азайтуға мүмкіндік береді.Салық саласында салықтық әкімшілендірудің интеллектуалды моделіне көшу көзделуде. Бұл ретте процестердің едәуір бөлігі салық төлеушінің қосымша қатысуынсыз автоматты түрде жүзеге асырылады. Мұндай тәсіл «көзге көрінбейтін» салықтық әкімшілендіруді қалыптастыруға және көлеңкелі экономиканың үлесін азайтуға бағытталған.

Жоспардың жеке бір бөлігі қаржы секторын, екінші деңгейдегі банктер мен квазимемлекеттік компанияларды цифрлық трансформациялауға арналған. 2028 жылға қарай екінші деңгейдегі банктердің кемінде 80%-ын ақпаратпен қауіпсіз алмасудың цифрлық жүйесіне қосу жоспарланып отыр. Жеке тұлғаларға өнімдер ұсынатын және Бірыңғай цифрлық платформаға қосылған қаржы ұйымдарының нарығы үшін де осындай көрсеткіш көзделген.

Квазимемлекеттік секторда цифрландыру мен жасанды интеллектіні енгізу де нақты өлшенетін экономикалық нәтиже беруі тиіс. «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ-ның портфельдік компанияларында цифрлық және AI-бастамалардың EBITDA өсіміне қосатын үлесін жылына 5%-ға дейін жеткізу жоспарлануда. Ал «Бәйтерек» ҰИХ» АҚ-да 2029 жылға қарай инвестициялық жобалардың 100%-ын AI-мониторингпен қамту жоспарланып отыр.

Жоспар бағыттарының бірі – отандық IT-индустрияның бәсекеге қабілеттілігін нығайтуға және оның сыртқы нарықтардағы қатысуын кеңейтуге байланысты. 2029 жылға қарай IT-қызметтер мен цифрлық шешімдер экспортының көлемін кемінде 50%-ға ұлғайту жоспарланып отыр. Жаңа технологиялық экономиканы қалыптастыру үшін робототехника саласындағы өңірлік құзыреттер орталықтарын дамыту және коммерциялық жобаларды жүзеге асыратын отандық интеграторларды қолдау көзделген.Цифрлық инфрақұрылымды дамытуда «ДӘО алқабына» маңызды роль беріледі. Жоба Қазақстанға жаһандық технологиялық және бұлтты технологиялар саласындағы серіктестерді тартуға, заманауи есептеу қуатарын орналастыруға және жасанды интеллектіні ауқымды енгізу үшін база құруға бағытталған. Бұл ел ішінде деректерді өңдеу мен сақтаудың мүмкіндіктерін кеңейтіп, жаңа AI-сервистерді іске қосуға және отандық цифрлық индустрияны дамытуға жол ашады.Цифрлық мемлекетті дамыту киберқауіпсіздік талаптарын күшейтумен қатар жүреді. Жоспарда мемлекеттік ақпараттық жүйелердің қорғалу деңгейін арттыру, кибермәдениетті дамыту және халықты цифрлық сервистерді қауіпсіз пайдалану жөнінде хабардар етуді арттыру көзделген. «Цифрлық үкімет» нысандары азаматтарға өздерінің дербес ақпаратын пайдалануды неғұрлым ашық бақылауға мүмкіндік беретін «Дербес деректерге қолжетімділікті бақылау» сервисіне қосылады.

primeminister.kz

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВТЫҢ ТАМЫЗ КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ ПЛЕНАРЛЫҚ ОТЫРЫСЫНДА СӨЙЛЕГЕН СӨЗІ

Қадірлі ұстаздар!
Құрметті қауым!

Ең алдымен, баршаңызды дәстүрлі Тамыз конференциясының ашылуымен құттықтаймын! Бүгінгі жиынға Қазақстанның барлық аймағынан ұлағатты ұстаздар арнайы келіп отыр.

Мықты мұғалім – сапалы ұлттың тірегі, бұл – нағыз ақиқат.

Бүгін өте ұтымды, мазмұнды бағдарламаларды тыңдадық, тиімді пікірлер мен ұсыныстар айтылды. Сөз сөйлеген ұстаздарға, бүкіл мұғалімдер қауымына ризашылығымды, ілтипатымды білдіремін. Тиісті министрлік, жалпы Үкімет айтылған мәселелерді үнемі назарда ұстауы керек. Бұл жұмысты аса маңызды стратегиялық міндет деп түсіну қажет.

Ұстазды ұлықтаған елдің келешегі жарқын болары айдан анық. Ұлы Абай 38-ші қара сөзінде адамның адамдығы жақсы ұстаздан болатынын айтқан. Сіздер жас буынға терең білім беріп, саналы, озық ойлы және отаншыл ұрпақ тәрбиелеуге зор еңбек сіңіріп жүрсіздер. Осылайша, бәсекеге қабілетті ұлт қалыптастыруға атсалысып келесіздер.

Биылғы Тамыз конференциясы еліміздегі ауқымды өзгерістер кезеңіне тұспа-тұс келді. Бәріміз бір ел болып, түбегейлі реформаларды ойдағыдай жүзеге асырдық. Наурыз айында өткен жалпыұлттық референдум нәтижесінде жаңа Халық Конституциясы қабылданды. Тұтас қоғам қолдаған Ата заң бірінші шілде күні күшіне енді. Бұл – еліміз үшін маңызы ерекше тарихи оқиға.

Бас құжатта тұңғыш рет білім саласына айрықша мән берілді, яғни адам капиталын, білімді, ғылымды, инновацияны дамыту еліміздің стратегиялық бағыты ретінде айқындалды. Қазір бүкіл билік жүйесін және қоғамдық институттарды ауқымды жаңғырту жұмысы жүріп жатыр.

Осыдан бірнеше күн бұрын алғашқы Құрылтай сайлауы өтті. Ал кеше оның нәтижелері шықты. Бұл өте маңызды саяси науқан, саяси іс-шара деп те айтуға болады, шын мәнінде, бұрын-соңды болмаған жоғары деңгейде ұйымдастырылды. Осы істе Орталық сайлау комиссиясы үлкен рөл атқарды. Сайлау үдерісіне дұрыс шешімдер, соның ішінде жасанды интеллект технологиясы енгізілуде. Мұндай әдіс-тәсілдер науқанның сапасын арттыра түсті.

Сондай-ақ сайлауға шетелдік байқаушылар тарапынан да қызығушылық жоғары болды. Халықаралық қауымдастық сайлау нәтижесін мойындады, оның ұлттық заңнамаға және барлық талаптарға сай өткенін атап өтті.

Мен бүгін Конституцияның 46-бабына сәйкес бірінші шақырылымдағы Құрылтайдың бірінші сессиясын шақыру туралы Жарлыққа қол қойдым. Алқалы жиын 28 тамыз күні болады. Оған дейін Құрылтайға өткен партиялар депутаттардың тізімін әзірлеуге тиіс.

Жалпы, Құрылтай сайлауы еліміздің қоғамдық-саяси өміріне үлкен өзгеріс әкелді. Партиялар ұсынған тізімге тәжірибесі мол түрлі мамандық иелерімен қатар, саясатқа жаңадан келген азаматтар да енді. Олардың қатарында қабілетті жастар, соның ішінде Президенттің кадрлық резервінің мүшелері бар. Жаңа буын өкілдері саяси науқанды жандандыра түскені сөзсіз. Халыққа адал қызмет еткісі келетін, жауапкершіліктен тайсалмайтын, жаңашыл адамдардың бәріне бірдей мүмкіндік берілді. Түптеп келгенде, бұл – қалыпты, яғни эволюциялық үдеріс.

Осы орайда саяси партиялардың белсенділігін, олардың идеологиялық ұстанымдарын, кәсіби деңгейін ерекше атап өткім келеді. Саяси дода кезінде ел болашағына тікелей ықпал ететін ұтымды ұсыныстар айтылды. Сайлаушылар да бұл жұмыстан тыс қалған жоқ, олар әр мәселе бойынша өз пікірлерін ашық білдіріп отырды. Бұл үгіт-насихат кезінде болған ұлттық теледебаттардан, ақпарат алаңындағы ашық пікірталастардан анық байқалды.

Осылайша, қоғамда өзара құрмет пен жауапкершілік және пікір алуандығы құндылықтары орнығып жатыр, жаңа саяси мәдениет қалыптасуда.

Қадірлі ұстаздар!

Ұлтымыздың келешегін айқындайтын тарихи өзгерістер табысты болуы үшін, ең алдымен, қоғамдық сана жаңғыруға тиіс. Бұл істе мәртебелі мамандық иесі – мұғалімнің рөлі айрықша маңызды. Әлемді ең дамыған технология өзгертуі мүмкін. Ал адамды, оның дүниетанымын өзгерту – нағыз ұстаздың ғана қолынан келетін іс. Сондықтан мемлекет білім жүйесін дамытуға әрдайым баса назар аударады.

Соңғы жеті жылда бұл салаға бөлінетін қаржы үш есе артып, 6,4 триллион теңгеге жетті. Кейінгі бес жылдың ішінде 1 миллионнан астам оқушыға арналған 1120 мектеп салынды. 5 мыңнан астам ауыл мектебінің материалдық-техникалық қоры жаңартылды. Білім ошақтарында 7 мыңнан астам заманауи үлгідегі пән кабинеттері жасақталды.

Өздеріңізге мәлім, осыдан екі жыл бұрын менің тікелей тапсырмаммен «Келешек мектептері» жобасы бастау алды. Осы жоба аясында 460 мың оқушыға арналған 217 мектеп салынды. Заманауи мектептердің жаңа стандарты пайда болды десек, артық болмайды. Алайда, біз әрбір өңірде, соның ішінде мектептерге сұраныс бар аудандарда сапалы оқу орындарының құрылысын міндетті түрде жалғастырамыз. Бұл – алдымызда тұрған мемлекеттік маңызға ие аса өзекті міндет. Уақытты созбай жұмысқа кірісуіміз керек, келесі жылы құрылыс барысы қарқынды болуы қажет.

Ұстаздың беделін нығайтып, оларды жан-жақты қолдау үшін белсенді жұмыс атқарылып жатыр. «Педагог мәртебесі туралы» арнайы заң қабылданды. Биыл бұл заңға толықтыру енгізіліп, ұстаздарға қосымша құқықтық және әлеуметтік кепілдіктер берілді. 5 қазан күні ұстаздардың кәсіби мерекесі ретінде нақты бекітілді.

Мемлекеттік марапаттар тізіміне «Қазақстанның еңбек сіңірген ұстазы» атағы енгізілді. Бұл мәртебелі наградамен марапатталған тұлғаларға қомақты сыйақы беріліп жатыр. Қазірдің өзінде 100-ге жуық мұғалім марапатталды. Басқа да лайықты ұстаздар мемлекет назарынан тыс қалмай, осы құрметті атаққа ие болары күмәнсіз. Соңғы үш жылда еліміздегі 3 мұғалімге ең жоғары мемлекеттік награда – «Қазақстанның Еңбек Ері» атағы берілді. Бұл ұстаздар қауымына деген айрықша құрметтің белгісі екені сөзсіз.

TALIS-2024 (The OECD Teaching and Learning International Survey) зерттеуінің нәтижесіне сәйкес, Қазақстан мұғалімдердің беделін нығайту көрсеткіші жөнінен екінші орында тұр. Сондай-ақ ұстаздардың еңбекақыға қанағаттану өлшемі бойынша еліміз әлемдегі алғашқы бес мемлекеттің қатарына кіреді. Атап айтқанда, ұстаздардың 95 пайызы өз жұмысына көңілі толатынын айтқан. Ал 80 пайызы осы мамандықты қайта таңдауға дайын екенін жеткізген.

Баршаңызға зор алғыс!

Ұстазды қадірлей білу – өркениетті қоғамға тән қасиет. Біз ұлт сапасын арттырамыз десек, бірінші кезекте мұғалімдерге барынша қолдау көрсетуіміз керек. Бұл – мен үшін мызғымас ұстаным.

Жалпы, еліміздегі білім саласын дамыту үшін көп жұмыс атқарылды. Нақты нәтижелер де бар. Былтыр оқушыларымыз 30-дан астам беделді халықаралық олимпиада мен ғылыми жобаға қатысып, мыңнан астам медаль жеңіп алды.

Ауыл мектебінен шыққан республикалық олимпиада жүлдегерінің саны 10 есе ұлғайды. Осылайша, қала мен ауыл мектебіндегі білім сапасының алшақтығы айтарлықтай азайып келеді. Алайда арқаны кеңге салуға әлі ерте, алдымызда көп жұмыс бар, оны тиімді атқаруымыз қажет.

Білім беру саласында әлі күнге дейін шешімін таппай отырған біраз түйткіл бар. Сондықтан бірқатар өзекті мәселеге арнайы тоқталғанды жөн деп санаймын.

БІРІНШІ. Оқу-ағарту саласындағы кадр тапшылығын жойып, ұстаздардың біліктілігін көтеру қажет.

Бұл бағытта жүйелі шаралар қолға алынуда, нақты жұмыс жүргізіліп жатыр. Соның арқасында білім саласын таңдаған жастардың қатары көбеюде. Бұл – жақсы үрдіс. Биылдың өзінде мектеп бітірген 12 мыңнан астам түлек педагогикалық мамандық бойынша мемлекеттік грант иегері атанды. Олардың 2 мыңнан астамы – мектепті «Алтын белгімен» бітіргендер. Дегенмен кадр мәселесін түпкілікті шешу үшін әлі де біраз шаруа атқарылуға тиіс.

Елімізге тағы да 5 мыңнан астам мұғалім керек. Себебі халық саны тұрақты түрде артып келеді. Соңғы жылдары салынып жатқан мектептердің саны да едәуір көп. Осы жағдай педагог мамандарға деген сұранысты арттырып отыр. Бұл мәселе бойынша министрлік тың тәсілдер ұсынуға тиіс.

Сонымен қатар мұғалімдердің біліктілігін көтеру мәселесіне ерекше назар аударған жөн. Алайда осы саладағы кезекті ауқымды реформаны жасаймыз деп, бүкіл оқу жүйесін қысқа мерзімде түбегейлі өзгертуге болмайды. Әйтпесе, бұрыннан қалған теріс нәтижелер осы аса маңызды саланың тас-талқанын шығарғаны есімізде бар. Осындай сынақтар оқу саласына үлкен зиян әкелді. Тек реформа үшін жай ғана аты бар, заты жоқ реформалар жүргізуді доғару қажет. Басқа сөзбен айтқанда, реформаларды, өзгерістерді, әрине, жүргізу керек, бірақ ондай өзгерістер мұғалімдерді әбден шаршатып, оларды күйзеліске ұшыратпауы керек.

Әрбір реформаны, әсіресе, білім саласындағы реформаны жүзеге асыру алдында оны жан-жақты саралау қажет, оның тиімділігіне әбден көз жеткізу керек. Реформа, бұл – бастапқы сынақ, эксперимент емес, бұл – жауапты шешім мен іс-шара. Үкімет педагогикалық жоғары оқу орындарының қызметін қайта қарау кезінде бұл мәселені міндетті түрде ескеруге тиіс.

Ұстаздарды мектеп пен балабақшадағы жұмыстың кәсіби ерекшеліктеріне барынша бейімдейтін бірыңғай жүйе құру қажет деген ұсыныс бар екен. Оны жан-жақты қарап, қажет болса, іске асыру керек. Бұл іске әдістемелік орталықтар, мектепке дейінгі, орта және қосымша білім беру мекемелері белсене атсалысуға тиіс. Осы салаға жауапты министрліктер педагогтердің жаңа буынын даярлау үшін күш жұмылдыруы керек. Бір жеңнен қол, бір жағадан бас шығарып, жұмыла әрекет ету қажет.

Өздеріңізге мәлім, мұғалімдерге кәсіби қолдау көрсету үшін «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы құрылды. Бірақ бүгінде бұл ұйымның жұмысы мардымсыз деуге болады. Мәселен, маған ұстаздардан аттестация ережесін қайта қарау туралы көптеген өтініш келіп түсті. Мұғалімдер артық жүктеменің және қағазбастылықтың көп екенін айтып, шағымданып отыр.

Осыған орай, мен педагогтерді аттестациядан өткізу талаптарын оңтайландыру, жетілдіру жөнінде нақты тапсырма бердім. Бұл жерде бағалаудан мүлде бас тарту немесе оны күрделендіру туралы сөз болып отырған жоқ.

Білімді әділ бағалау – білім беру жүйесінің өзегі. Бізге мейлінше түсінікті әрі ашық жүйе керек. Бұл – өте маңызды мәселе, оны қарастырған кезде жоғары жауапкершілік пен мінсіз кәсібилік таныту қажет. Тиісті министрлік бұл мәселемен айналысып, көп ұзамай нақты ұсыныстар беруге тиіс.

Біліктілікті көтеру бағдарламаларына жаңа Конституция құндылықтарын, сондай-ақ, «Заң мен тәртіп», «Адал азамат», «Таза Қазақстан» идеяларын енгізген жөн, бұл қызметтік міндет деп айтуға болады.

ЕКІНШІ мәселе. Аймақтар арасындағы білім сапасына қатысты алшақтықты жою қажет.

Осы тұста Ұлттық бірыңғай тестілеудің биылғы нәтижелеріне тоқталғым келеді. Мәселен, Қызылорда, Солтүстік Қазақстан, Павлодар, Қостанай облыстарының, сондай-ақ, Астана және Алматы қалаларының түлектері жоғары көрсеткішке қол жеткізді. Ал Түркістан, Ұлытау, Атырау, Ақтөбе және Алматы облыстарындағы жағдай жақсы деп айту қиын.

Әсіресе, тиісті министрлік пен әкімдік Түркістан облысындағы ахуалға назар аударуы керек. PISA ұйымының зерттеуі де Түркістан облысындағы білім сапасының мәз емес екенін көрсетті. Бұл – аймақтың оқу-ағарту жүйесінде олқылықтар әлі бар деген сөз. Бірақ облыстағы жағдайды дағдарыс деп те айтуға болмайды.

Мәселе мынада: облыста білім алып жатқан оқушылардың 75 пайызға жуығы ауылда тұрады. Олардың жан-жақты және қарқынды дамуы үшін қолайлы жағдай жасалуға тиіс. Қажетті инфрақұрылым салып, шалғай елді мекендерге мықты мамандарды тартқан жөн. Бұл – Үкіметтің және әкімдіктердің алдында тұрған жедел міндет, жұмысты жоспарлы түрде тездетіп атқарып, нақты нәтижелерге қол жеткізу қажет. Жалпы, төмен нәтиже көрсеткен барлық аймақтың әкімдері бұл бағыттағы жұмысты күшейтуі керек. Үкіметке осы жұмысты тиімді үйлестіруді тапсырамын.

Бұдан бөлек, Президент Әкімшілігіне Үкіметпен бірлесіп, төмен нәтиже көрсеткен облыстарға нақты көмек көрсетуді, мысалы, арнайы талдау жүргізуді тапсырамын. Ал Үкімет білім жүйесінің тиімділігін арттыра түсетін жан-жақты зерттелген шешімдер ұсынуға тиіс. Бұл мәселеде жетістікке ие болған мектептер мен даму институттарының мүмкіндіктерін кеңінен пайдаланған жөн.

Құзырлы министрлік орта білімнің мазмұнын заман талабына сай жаңғыртуы қажет. Мысалы, тарихи аңыздар мен шындыққа сай келмейтін оқиғалардың орнына өскелең ұрпаққа ілгерілеуге, прогреске бағытталған пәндерді оқыту қажет. Ал тиісті бағдарламаларды даярлау, бұл – министрліктің жедел мақсаты.

«Келешек мектептері» инновациялық шешімдерді енгізу және ұлттық білім беру үлгісін қалыптастыру ісінде маңызды рөл атқаруы керек. Осы орайда Ыбырай Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясына зор жауапкершілік жүктеледі.

Алдағы үш жыл ішінде «Келешек мектептері» білім берудің озық тәжірибелерін сынақтан өткізетін орталыққа айналуға тиіс.

Білім жолы – сынағы мен қиындығы көп жол. Осы жолда табысқа жетіп, бейнеттің зейнетін көру үшін, ең алдымен, табанды еңбек ету қажет. Түптеп келгенде, бәріміздің мақсатымыз – бір, мүддеміз – ортақ екенін естен шығармаған абзал.

Бұл орайда бір мәселеге арнайы тоқталып өткім келеді. Көбіңізге белгілі, әлеуметтік желіде білім саласына қатысты қызу пікірталастар болып тұрады. Кейде мұндай дау-дамайларға білім жүйесінің бұрынғы және қазіргі лауазымды тұлғалары араласып жататыны көзге түсетін болды.

Өкінішке қарай, осындай тартыстар білім саласына пайдасын тигізеді деп айту қиын. Өркениетті пікірталастардың орнына айқай-шу мен даңғазаны тыңдап отыруға мәжбүрміз. Тіпті ұстаздар қауымы да ондай пікірталастардың түпкі мәнін түсіне алмай дал болуда.

Әрине, балалардың болашағы үшін алаңдап, ұтымды ұсыныстар білдіру – бір бөлек әңгіме. Ал жанашыр болып емес, жақсы атты болу үшін пікір білдіру – тіптен басқа мәселе. Өнбейтін дауды қуып, өрісімізді кеңейте алмайтынымыз анық.

Қазір бос, бұрыс сөздің уақыты емес, нақты, дұрыс істің дәуірі. Осыны ескерген жөн.

ҮШІНШІ. Жасанды интеллектіні орта білім беру жүйесіне енгізу.

Жаңа цифрлық дәуірге қадам басқан тұста адами капитал дамудың аса маңызды факторына айналып отыр. Дәл осы бағытта Қазақстанның әлеуеті зор.

Балаларымыз – талантты. Әлемде жоғары бәсекеге қабілетті екенін көрсетіп жүр. Бірер күн бұрын Ақордаға лайықты марапаттарын алу үшін халықаралық зияткерлік олимпиада жеңімпаздары арнайы

3-бет

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВТЫҢ ТАМЫЗ КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ ПЛЕНАРЛЫҚ ОТЫРЫСЫНДА СӨЙЛЕГЕН СӨЗІ

Басы 2-беттегі

келді. Осы оқу жылында дарынды балаларды қосымша ынталандыру шараларын қабылдауды тапсырдым. Олимпиададағы табыстарына ғана емес, ғылыми жобалар байқауындағы жеңістері үшін де ақшалай сыйақы беріледі.

Озық технологиялар мен жастардың зияткерлік әлеуеті үйлесім тауып, қазірдің өзінде елеулі экономикалық нәтиже беріп отыр. Жаңа стартаптар ашылып, алғашқы «сыңармүйіз стартаптар» пайда болды. Осы тәжірибені кеңейту үшін білім беруді басты орынға қоятын инновациялық экожүйе құру қажет. Сол себепті Цифрландыру және жасанды интеллект жылы аясында саланы басқарудың платформалық үлгісіне көшу басталды. Білім беру базасын жаңғырту қолға алынды. Яғни бүкіл мемлекеттік сервис пен қызмет біріктіріледі. Мұғалімдер уақыт алатын шаруадан арылады. Әсіресе, соңғысы өте маңызды. Педагогтерді ығыр қылатын қағазбастылықтан, бітпейтін есептен, аттестациядан өту талабынан және басқа да пайдасыз тексерістерден босату керек.

Мұғалімдерді жөндеу жұмыстарына, оқу процесіне тікелей қатысы жоқ түрлі қоғамдық іс-шараларға тартқаны туралы жаңалықтар ара-тұра шығып жатады. Бұл жөнінде әлдеқашан келіскенбіз. Бұған жол беруге болмайды.

Оқу-ағарту министрлігі мен әкімдіктер басқармалары, ең алдымен, құқықтық-нормативтік актілер мен саланы реттеу базасын жетілдірумен, оқу үдерісін тиімді ұйымдастырумен және білім беру бағдарламаларын мұқият саралаумен айналысуы қажет.

Жақында Үкімет жұртшылыққа нәтижелі жұмыстың қорытындысын жариялады. Мектеп оқулықтарынан 700-ден астам өрескел қате табылған. Мұның бәрі орта білімнің сапасына нұқсан келтіреді десек, артық айтқандық емес.

Әлгінде ғана тексерілмеген тарихи деректер мен оқиғалар сипатталатын, балаларға жалған «қаһармандар» мен олардың «ерлігі» жөнінде әңгімелейтін аңыздар енген оқу материалдарын қайта қарау қажет екенін айттым. Жалған, ойдан құрастырылған мәліметтер тарату арқылы балаларды отаншылдыққа тәрбиелеу жақсылыққа апармайды. Бұл халқымыздың ар-ұжданына қайшы.

Ұдайы жапа шеккен ұлт кейпінен арылуымыз керек. Бұл жөнінде үнемі айтып келемін. Біздің кейбір қаламгерлеріміз «мұң» деген сөзді жақсы көреді: «жүрегімде мұң, көзімде мұң»! Мұң-қайғы жастық шаққа, жастарға жараспайды. Жастарымыз өз халқының тарихын дұрыс түсіне отырып, болашаққа үмітпен және сеніммен қарауға тиіс. Еліміздің жастары оптимист болып, еңсере алмайтын қиындық жоқ екенін білуі қажет. Біз өз күш-қуатымызға сенетін, мықты ұлтқа айналуымыз керек. Мұң, қайғы, күйзеліс – жастарымызға жат нәрсе болуға тиіс.

Биыл мамыр айында Орта білім беру жүйесіне жасанды интеллектіні ендіру жөніндегі шаралар туралы арнайы Жарлыққа қол қойдым. Алайда жаңа оқу жылының қарсаңында тапсырма тиісті деңгейде орындалмады. Бұл – үлкен кемшілік. Себебі неде? Қалай болғанда да технология қарыштап дамыған заманда мұндайға жол беруге болмайды. Балалар мен педагогтердің жасанды интеллектіні жүйелі әрі дұрыс қолдану тәртібін белгілейтін пәрменді шараларды шұғыл қабылдау қажет. Жастар, әсіресе, ауыл жастары цифрлық құрылғыларды, мәселен, смартфонды тұрақты табыс табуға пайдалана білуі керек. Сіздерді құлаққағыс етейін, Жолдауда осы жөнінде нақты міндет қоямын.

Бізге цифрлық мемлекеттен цифрлық халық экономикасы деген түсінікке көшу қажет. Басқаша айтқанда, жасанды интеллект пен оның мүмкіндіктері ермек емес, кіріс көзі болуға тиіс. Жоғары білім саласында жасанды интеллектіні пайдаланудың этикалық, құқықтық және ұйымдастыру ерекшеліктерін ескеретін ортақ стандарт бар. Үкімет дәл осындай стандартты орта және кәсіптік-техникалық білім беру жүйесіне де енгізуі қажет.

Жаңа формация мамандарын даярлауды орта білімнен бөліп қарауға болмайды. Төменнен жоғары қарай біртұтас жүйе болғаны жөн. Осы орайда, 18 жасқа толған жасөспірімдердің мектеп партасында отырғаны қаншалықты дұрыс деген орынды сауал туады. Әдетте Назарбаев зияткерлік мектептерінде және жекеменшік білім ошақтарында солай қалыптасқан. Қазіргі балалар физиологиялық тұрғыдан тез жетілетінін ескерсек, бұл қаншалықты ақылға қонымды? Министрлік осы мәселені қарастырып, қажет болса тиісті шешім жолдарын ұсынады деп ойлаймын. Конституциямызда жалпыға бірдей білім беру стандарты белгіленген. Мұны міндетті түрде ескеру керек.

Қырқүйекте Жасанды интеллект университеті ашылады. Бірақ бұл жеткіліксіз деп ойлаймын. Үкімет Қытайдың жаңа технологияларды меңгерудегі жетістігі мен тәжірибесін ескере отырып, Астанада Қазақстан-Қытай жасанды интеллект мектебін ашу мәселесін пысықтағаны жөн.

ТӨРТІНШІ мәселе. Балаларды қорғау және олардың жан-жақты дамуы үшін қолайлы жағдай жасау – аса маңызды міндет.

Бұл – мемлекет саясатындағы негізгі басымдықтың бірі. ЮНИСЕФ Қазақстанның осы салада Орталық Азия елдеріне ғана емес, Еуропадағы бірқатар мемлекетке үлгі бола алатынын мәлімдеп отыр. Бұл халықаралық ұйымға ризашылығымды білдіремін.

Шын мәнінде, біз бұл бағытта көп жұмыс атқардық. 2024 жылдан бері «Ұлттық қор – балаларға» бағдарламасы аясында 7 миллионға жуық баланың есепшотына қаражат аударылды. 2024 жылы – 695,5 миллион доллар, 2025 жылы – 888,8 миллион доллар, 2026 жылы – 901,7 миллион доллар болды. Бұл жұмыс еліміздің үлкен жетістігі екені сөзсіз. Көптеген мемлекет балаларға арналған осындай ауқымды қолдау саясатын жүргізе алмай отыр.

Жыл басынан бері «Қазақстан балалары» тұжырымдамасы жүзеге асырыла бастады. Бұл құжатта өскелең ұрпақты қолдауға арналған шаралардың бәрі көрініс тапты. Барлық аймақта балалардың құқықтарын қорғау басқармалары, сондай-ақ, психологиялық қолдау орталықтары құрылды.

Бұған қоса, инклюзивті білім беру жүйесі қарқынды дамып келеді. Бірақ шешімін таппаған түйткілдер де бар. Мәселен, ақпараттың шамадан тыс көбейіп кетуі қоғамға, соның ішінде жас ұрпаққа кері әсерін тигізе бастады. Мұндай ахуал азаматтардың жұмыс қабілетін төмендетеді. Бұл, әсіресе, болмыс-бітімі енді қалыптасып келе жатқан балалар үшін өте қауіпті.

Әлеуметтік желілер, цифрлық платформалар, жасанды интеллект пен агрессивті маркетинг балалар дүниетанымына отбасы мен мектептен кем әсер етпейді. Өскелең ұрпақтың психологиялық саулығы мен эмоциялық тұрақтылығы, адамгершілік тәрбиесі ұлттық қауіпсіздікке және елдің орнықты дамуына ықпал ететін маңызды факторға айналды.

Қазіргі жағдай 2018 жылы қабылдаған «Балаларды

денсаулығы мен дамуына зардабын тигізетін ақпараттан қорғау туралы» Заңды қайта қарауды және елеулі өзгерістер енгізуді талап етеді. Үкімет 16 жасқа толмаған пайдаланушыларға әлеуметтік желіде тіркелуге тыйым салатын заң жобасын әзірледі (биыл маусым айында Парламент қарауына ұсынылды). Құрылтайдың бірінші сессиясының ашылуында депутаттарға осы мәселені қарастыруды ұсынамын.

Көптеген озық елдер осы іспеттес шаралар қабылдады. Бізге де балалардың психологиялық жай-күйіне төнген қауіптің салдарымен күресуді доғарып, алдын алатын кез келді деп ойлаймын. Әйтпесе бұл қоғамның тұрақтылығына кері әсерін тигізеді.

Үкімет балаларды қорғау мақсатында мазмұнды (контентті) сүзгіден өткізу шараларын қабылдағаны жөн. Белгілі бір, мейлінше объективті себептерге байланысты жауапкершілікті ата-аналарға ғана артып қоя алмаймыз. Сондықтан балаларға арналған міндетті SIM-карталарды енгізу тәжірибесін жаппай таратуды тапсырамын. Бұл олардың ақпараттық иммунитетін қамтамасыз ете алады.

Тағы бір мәселе. Фаст-фудтың агрессивті жарнамасы қаптап кетті. Тез ішіп-желінетін тағам зиянды әдет қалыптастырады, денсаулық сақтау жүйесіне салмақ түсіреді, еліміздің еңбек күші әлеуетіне теріс әсер етеді.

Дәрігерлердің бақылауында қант диабетіне шалдыққан 7 мыңға жуық бала бар. Олардың саны көбеймесе, азайып жатқан жоқ. Көптеген ел құрамында май, қант және тұз мөлшері жоғары өнімдердің жарнамасына тыйым салады немесе шектеу қояды. Бұл өте күрделі мәселе. Түрлі шетін тұстары, пікірталастарға негіз болған медициналық, тіпті саяси астары бар. Дегенмен Үкімет, ең алдымен, балаларымыздың саулығын ойлап, аталған проблеманың ұңғыл-шұңғылын мұқият зерделеуі керек.

БЕСІНШІ. Бала тәрбиесі мәселесіне баса мән беру қажет.

Қоғамда заң мен тәртіпке, тазалыққа, мәдениеттілікке негізделген жаңа этика қалыптастыру ісі дәл осы маңызды миссияны жүзеге асырудан басталады. Қазір елімізде 7 миллионға жуық бала бар. Жастармен қоса есептегенде олардың үлесі халық санының жартысына жуықтайды.

Еліміздің келешегі жарқын болсын десек, ең алдымен, ұлағатты ұрпақ тәрбиелеуіміз керек. Жастардың бойына отаншылдық, білімпаздық, еңбекқорлық құндылықтарын сіңіруіміз қажет. Әйтпесе, салынған мектептерден, білім саласындағы инновациялық шешімдерден еш нәтиже болмасы анық. Бұл тұрғыдан алғанда, оқу-ағарту саласы айрықша рөл атқаратыны баршаға мәлім.

Мектептер сапалы біліммен қатар тағылымды тәрбиенің ошағы болуы керек. Балалар мектепке зор ынтамен баруы қажет. Олар мектепті білім алатын, құрдастарымен араласатын және өміріндегі ең тамаша жылдарды – балалық пен жастық шақтың шынайы ғажап кезеңдерін өткізетін өз үйіндей қабылдауға тиіс. Қалай болғанда да, жағдай дәл солай болуы қажет.

Тағы бір өзекті мәселе. Біз жастардың құқықтық сауатын арттыруға баса мән беруіміз керек. Менің тапсырмам бойынша осы жылдан бастап мектептерде «Құқық негіздері» пәні оқытылатын болды. Бұдан бөлек, оқу бағдарламасына «Конституция негіздері» және «Заң мен тәртіп» курстары енгізіледі. Негізгі мақсат: тек заңды сақтайтын, Конституцияны сыйлайтын жастар ғана жарқын келешекке, мол табысқа қол жеткізеді, түсінікті тілмен айтсақ, бақытты өмір сүреді.

Ал заңға немқұрайлы қарайтын, заң ережелерін бұзып жүрген жастар қылмыстық жазасын алып, өз өміріне балта шабуда. Өкінішке қарай, бұл өте қарапайым ақиқатты көптеген жас азаматтар білмейді де, түсінбейді де. Біздің міндет – оларға өмірдің осы шындығын түсіндіріп айту.

Жалпы, оқулықтардың мазмұны заман талабына, сондай-ақ, жаңа Конституция идеяларына сай болғаны өте маңызды. Осы міндеттің сапалы әрі уақтылы орындалуына Үкімет пен тиісті министрлік тікелей жауапты.

Сондай-ақ өскелең ұрпақты табиғатқа қамқор болуға тәрбиелеу қажет. Мен бұған дейін мектептер мен жоғары оқу орындарына экологиялық ағарту саласының бірыңғай стандарттарын енгізу қажеттігі жөнінде айттым. Үкімет бұл жұмысты жыл соңына дейін аяқтауға тиіс.

Сонымен қатар «Адал азамат» біртұтас тәрбие бағдарламасының қолданыс аясын кеңейте түсу керек. Қазір бұл бағдарлама, негізінен, орта білім саласында ғана жүзеге асырылып жатыр. Ұрпақ тәрбиесі – ел тағдырына тікелей әсер ететін аса маңызды міндет. Дегенмен осы мәселеге келгенде барлық жауапкершілікті тек мектептерге артып қою дұрыс емес. Біз тұтас қоғам болып, балаларға қауіпсіз әрі қолайлы орта қалыптастыруымыз керек. Ең маңызды мақсат: Конституцияның негізгі қағидаттары ұлттық болмысымыздың ажырамас бөлігі болуға тиіс. Жастарымыз Конституцияны жақсы білуі қажет. Сонда ғана қоғамымыз өркениетті, білімді, ұқыпты, ал еліміз өте дамыған әрі озық болатынына күмән жоқ.

Кітап оқу мәдениетін насихаттауға айрықша назар аударған жөн. Биыл тиісті Жарлыққа қол қойдым. Үкімет осы жұмысқа қоғам белсенділерін, шығармашылық пен ғылыми қауымдастық өкілдерін, журналистер мен кәсіпкерлерді көптеп тартқаны жөн.

Балалардың ғылымға қызығушылығын оятпасақ, адам әлеуетін нығайту мүмкін емес. Бұл істе оқушыларға арналған ғылыми музейлер мен зерттеу орталықтары маңызды рөл атқаратынын әлемдік тәжірибе көрсетіп отыр. Дәл осындай алаңдар оқушыларға білімін іс жүзінде қолданып көруге, тәжірибе жүргізуге, ғалымдардың еңбегімен танысуға және болашақ мамандығын саналы түрде таңдауға мүмкіндік береді.

Осы орайда Астанада, Алматыда және бірқатар облыс орталығында балаларға арналған Жаратылыстану музейін ашу орынды деп санаймын.

Екі жыл ішінде Астана, Алматы, Қызылорда қалаларында Президенттік кітапханалар өз жұмысын бастайды. Мұндай кітапханаларды Шымкентте және басқа да облыс орталықтарында салу жоспарда бар. Демеушілер аталған бастамаға қолдау білдіреді деп сенемін.

Конституциямызда көрсетілгендей, Қазақстан – зайырлы мемлекет. Сондықтан білім беру мекемелерін көбірек салуға, білім беру жүйесін дамытуға және жетілдіруге ден қояйық. Өскелең ұрпақты өркениетті әрі жасампаз құндылықтар негізінде тәрбиелеу – ортақ парызымыз. Мемлекет, ұстаздар және ата-аналар күш біріктіргенде ғана балаларымыздың үйлесімді дамуына барлық жағдайды жасай аламыз, басқаша айтқанда, жарқын болашағына жол ашамыз.

Ұлы Абай «Адам баласының ең жаманы – талапсыз» деп бекер айтпаған. Өзіне сенімсіз, жасық, әр нәрсеге мұңая беретін, үнемі күйзелісте жүретін кертартпа адамның болашағы бұлыңғыр.

Тағы да айтып кетейін. Қазақ – кез келген сын-қатерді еңсеруге дайын жұрт, келешегіне сеніммен қарап, алға қарай батыл қадам басатын нағыз жеңімпаз ұлт. Өткенге өкпе артып, тарихтағы сәтсіздіктер үшін басқа халықтар мен мемлекеттерді айыптау – болмысымызға мүлдем жат дүние. Біз өскелең ұрпақты осындай кеселден, теріс түсініктен сақтауымыз керек. Бұл тұрғыдан алғанда, оқу-ағарту саласына зор жауапкершілік жүктеледі. Сондықтан ұстаздарымыз ең алдымен, ойы таза, ниеті түзу, жақсылыққа, жарқын болашаққа деген сенімі зор жігерлі азаматтарды тәрбиелеуге тиіс.

Отаншыл, білімпаз, жаңашыл, талапты, еңбекқор адамдар елдің көшін алға бастайды. Риза болатыным: мен осы қасиеттерді өскелең ұрпақтың бойынан анық көремін. Жастарымыз әрдайым жақсылыққа ұмтылады, еліміздің келешегіне зор сеніммен қарайды.

Нағыз отаншылдық дегеніміз, бұл – жемісті, табанды еңбек. Әр саладағы еңбек – маңызды, оның жаманы немесе ұлтқа зиян әкелетіні болмайды. Еңбек, бұл – ең жоғары деңгейдегі қасиетті дүние. Ал, мемлекеттің міндеті – осындай еңбекқор адамдарға лайықты құрмет көрсету, оларды марапаттау. Алысқа көз тігетін жасампаз ұлттың шынайы болмысы осындай болады.

Қадірлі ұстаздар!

Әділетті, Қуатты, Қауіпсіз әрі Таза Қазақстанның тірегі болатын жауапты әрі адал азаматтарды тәрбиелеу – бәріміздің ортақ міндетіміз. Біз озық ойлы ұлт қалыптастыру жолында бірлесе еңбек етуіміз керек. Халқымызда «Білім – таусылмас қазына» деген сөз бар. Сапалы білім мен нағыз ғылымға ұмтылсақ, біз барлық мақсатымызға қол жеткіземіз.

Білікті мұғалімдеріміз, дарынды жастарымыз, мызғымас бірлігіміз барда еліміз кез келген белесті бағындырады. Бұған еш күмәнім жоқ. Ұстаз – ұлттың шамшырағы. Мұғалімнің еңбегі ең жоғары құрметке лайық. Мен бүгін бір топ ұстазды жоғары мемлекеттік наградалармен марапаттау туралы арнайы Жарлыққа қол қойдым. Баршаңызға құтты болсын деймін! Қызметтеріңізге табыс тілеймін. Жаңа оқу жылы жемісті болсын!

akorda.kz

ЖЕТІСУДАҒЫ ТҰҢҒЫШ ЖАҢА ФОРМАТТАҒЫ КІТАПХАНА САРЫӨЗЕКТЕ ҚОЛДАНЫСҚА БЕРІЛДІ

Жетісу облысында тұңғыш рет жаңа, заманауи, екі қабатты кітапхана ғимараты арнайы салынып, қолданысқа берілді. Жоба Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес іске асырылды. Кербұлақ ауданының Сарыөзек ауылында орналасқан кітапхананың ашылуына облыс әкімі Бейбіт Исабаев қатысты, - деп хабарлайды Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

Аудан тұрғындарын жаңа нысанның ашылуымен құттықтаған облыс басшысы ауылдық елді мекенде заманауи жаңа кітапхананың ашылуы Жетісу өңірінің рухани өміріндегі айтулы жаңалық екенін атап өтті.

- Бұл – кітап оқу мәдениетін дамыту және заманауи кітапхана кеңістіктерін қалыптастыру туралы Мемлекет басшысының тапсырмасын өңірде іске асырудың алғашқы бастамасы. Жаңа кітапханада кітап оқуға ғана емес, цифрлық ресурстарды пайдалануға, жан-жақты ізденуге, түрлі мәдени және қоғамдық іс-шаралар өткізуге барлық жағдай жасалған.

Кітапханаға салынған инвестиция – ең алдымен адам капиталына, ұлттың интеллектуалдық әлеуетіне жасалған инвестиция. Бұл ретте осы киелі ордадан білімді, саналы, тәрбиелі, кітапсүйер ұрпақтың қалыптасып шығатынына сенімдіміз. Жаңа нысан осындай игі мақсаттарға қызмет етіп, өңірдің рухани шамшырағына айналсын! – деді Б. Исабаев.

Мұнан соң жиналған көпшілік кітапхананың ішін аралап көрді. Соның ішінде мәжіліс залын, оқу залын және балалар бөлімін аралап көрді.

Кітапхана директоры Гүлмира Аханқызының айтуынша, жаңа кітапхананың кітап қоры 53 мыңнан асады. Ғимараттың басты ерекшелігі - мұнда бірнеше оқырман залының болуы, атап айтқанда мектеп жасына дейінгі, мектеп жасындағы балаларға, ересектерге арналған арнайы оқырман залдары қарастырылған. Сонымен қатар медиатекасы бар ақпараттық-анықтамалық зал, көбейту зертханасы, ауқымды кітап қоймасы орналасқан. Қазіргі таңда кітапхана оқырмандарының саны шамамен 5570 адам.

Жаңа кітапхана ғимаратының аумағы 1620 шаршы метр. Кітапханада оқырмандарға қолайлы жағдай жасалып, заманауи талаптарға сай жабдықталған.

Бірінші қабатта кітапхананың негізгі қызметтік және оқу залдары орналасқан. Мұнда кітап қорын заманауи талаптарға сай сақтауға және оқырмандарға электронды форматта ұсынуға мүмкіндік беретін сканерлеу және цифрландыру кабинеті бар. Сондай-ақ компьютермен және интернетпен жабдықталған мультимедиа залы жұмыс істейді. E-gov порталы арқылы өзіне-өзі қызмет көрсету бұрышы қарастырылған.

- Бірегей залдардың бірі – 30 орындық өлкетану залы. Мұнда өлкенің тарихы мен мәдениеті, Кербұлақ ауданынан шыққан белгілі тұлғалар туралы кең көлемде ақпарат беретін кітап материалдары қойылған. Сондай-ақ бұл залда ауданның тарихи-мәдени мұрасын сақтауда маңызды орны бар сирек кездесетін кітаптар топтамасы сақталған. Мұның бәрі аудан тұрғындары мен қонақтарының иглігі үшін ұсынылып отыр, – деді Г. Аханқызы.

Кітапхананың екінші қабатында кітапхананың балалар бөлімі орналасқан. Мұнда интернетке қосылған, компьютермен жабдықталған IT-зал бар. Сондай-ақ 56 орындық оқу залында балалардың жас ерекшеліктеріне сай түрлі тақырыптық кітап көрмелері ұйымдастырылған. Бұл олардың кітап оқуға деген қызығушылығын арттыра түседі.

Үйірмелер өткізу үшін «Балауса» оқу кеңістігі және балалардың пайдалы уақытын ұйымдастыруға арналған коворкинг орталығы құрылған. Сонымен қатар екінші қабатта түрлі мәдени іс-шараларды өткізуге жағдай жасалған акт залы орналасқан.

Балалар бөлімінің кітап қорымен танысқан облыс басшысы оны алдағы уақытта жаңа құндылықтарға негізделген жаңа әдебиетпен толықтыру керек екенін айтты. Сол сияқты «Балалардың IT залына» интернетті пайдаланып, балаларға әлемнің кез келген еліндегі кітапхананың оқырманы бола алатындай мүмкіндікті үйрететін мамандарды арнайы тартуды тапсырды.

Мектеп оқушылары кітапхананың оқу залында кітап, білім туралы қазақ қаламгерлерінің өлеңдерін оқыды.

Еске салсақ, бұған дейін аудандық кітапхана мен балалар кітапханасы ауылдық әкімдік ғимаратында және Әбікен Сарыбаев атындағы аудандық мәдениет үйінің ішінде отырған болған.

Жалпы, өңірде 150 кітапхана бар. Оларда 128 клуб пен үйірмелер, 29 коворкинг орталығы жұмыс істейді.

Облыс құрылғалы бері кітапханалардағы кітап қорының саны 2,8 миллионнан асты.

Фототілші: Дмитрий Ерофеев

Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

БАЛ, АПИТЕРАПИЯ, ТУРИЗМ: ЖЕТІСУДА ОМАРТАШЫЛЫҚТЫҢ ЖАҢА БАҒЫТЫ ДАМЫП КЕЛЕДІ

Жетісу облысында заманауи әрі экспортқа бағытталған омарташылық кешенде табиғи өнімнің 21 түрі өндірілуде, оның өндірістік қуаттылығын сағатына 1,5 мың банкаға дейін арттыру мүмкіндігі бар. Алдағы уақытта кәсіпкерлер таулы табиғи ортаның бірегей үйлесімі мен омарташылық кешеннің мүмкіндіктерін пайдалана отырып, апитерапия мен сауықтыру туризмін дамытуды жоспарлап отыр, - деп хабарлайды Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

Бүгінде Жетісу облысында 11 мыңнан астам ара ұясы бар. Омарта шаруашылығы әсіресе табиғи жағдайлары қолайлы Көксу, Панфилов, Алакөл аудандарында қарқынды дамып келеді. Енді бұл бағыт Текелі қаласында да белсенді түрде өркендейтін болады.

«Kausar Shifa kz» компаниясының негізін қалаушылардың бірі Сұңғат Райымбектің айтуынша, Текелінің тау бөктеріндегі омартада 300-ге жуық ара ұясы орналасқан. Омарта жанында бал жиналғаннан кейін оның қасиеттерін зерттейтін жеке зертхана да бар. Одан кейін шикізат компанияның Талдықорғандағы өндірістік цехына жөнелтіледі. Мұнда жиналған бал өңделіп, табиғи өсімдік сығындыларымен араластырылады. Соның нәтижесінде дәмді әрі пайдалы өнім алынады. Осылайша, кәсіпкерлер өндірістің толық циклін іске қосты.

- Текелі тауларының өсімдік жамылғысы өте бай. Сондықтан біз осы аумақта дәрілік шөптерді, гүлдерді, жеміс-жидектерді жинаймыз. Бал мен жемісті шөп қоспасын болашақ өнімдерімізге шикізат ретінде пайдаланамыз. Бал шыны банкаларға құйылып, құрамындағы ылғалды толық шығару үшін белгілі бір уақыт тұндырылады. Өсімдік қоспасы қажетсіз элементтерден аппарат арқылы тазартылады. Одан кейін барлығы дистилляция аппаратына түсіп, соның нәтижесінде таза гидролат пен эфир майы алынады. Кейін ара балы мен алынған өсімдік компоненттері біріктіріледі, – дейді технологиялық үдерісті таныстырған Сұңғат Райымбек.

Өңдеуден кейін дайын өнім салмағы 200 грамм болатын шыны ыдыстарға құйылады. Осы мақсатта цехта шағын және үлкен көлемге арналған екі желі орнатылған. Қазіргі таңда олардың шағын көлемге арналған желісі жұмыс істеп тұр. Компания басшысының айтуынша, өндіріс қуатын сағатына 1,5 мың банка өнім шығаруға жеткізуге мүмкіндік бар. Былтырдан бері мұнда 600 келі бал өндірілді. Ал қазіргі уақытта компания табиғи өнімнің 21 түрін шығарады.

- Мысалы, банкадағы таңбада «Хош иісті шөп» деп көрсетілсе, балдың бұл түрі табиғи өт айдайтын және зәр айдайтын құрал ретінде, «Зизифора» – инфаркт пен инсульттің кешенді терапиясы мен алдын алуға арналған құрал ретінде, ал «Иссоп» антисептикалық және қабынуға қарсы әсері бар өнім ретінде ұсынылады. Бұл ретте аталған өнімнің дәрі емес, ағзадағы пайдалы заттардың тапшылығын толықтыруға және оның қорғаныс күштерін қолдауға арналған табиғи нығайтушы өнім екенін ескеру қажет. Оны кәдімгі шайға күніне 1-2 рет қана қосып ішу керек, – деп атап өтті С. Райымбек.

Қазіргі таңда кәсіпорында 25 адам жұмыс істейді. Солардың бірі – омарташы Ақан Жұматаев. Араларға күтім жасау оның күнделікті жұмысы ғана емес, сүйікті әрі қызықты іс.

- Текелі тауларының климаты араларға өте қолайлы. Мұнда өсімдіктердің алуан түрі болғандықтан, ара үйірі тез өседі. Өзім ара үйірінің жағдайын үнемі бақылап, оларды түрлі аурулардан қорғаймын. Көктемнен күзге дейін тұрақты әрі дұрыс күтімнің арқасында балды үш рет жинаймыз. Аралардан көп нәрсе үйренуге болады. Олар өте еңбекқор әрі тындырымды. Мысалы, бір келі бал жинау үшін аралар шамамен 4 миллион гүлге қонып, мыңдаған шақырым ұшады дейді. Бұл – орасан зор еңбек, – дейді омарташы.

Сұңғат Хайроллаұлының айтуынша, компанияның ұзақ мерзімді жоспарында ара ұяларының санын көбейтіп, өндірісті кеңейту көзделген. Сондай-ақ кәсіпорын халықаралық деңгейге шығуды жоспарлап отыр.

- Биыл мамыр айында Қытайда өткен халықаралық көрмеге қатысып, өз өнімдерімізді таныстырдық. Қазіргі уақытта Қытай нарығына шығу үшін қажетті құжаттарды рәсімдеп жатырмыз. Малайзиядан да өнімдерімізге қызығушылық танытты. Сондай-ақ апитерапия мен сауықтыру туризмін дамытуға көңіл бөлсек дейміз. Табиғи ортаның ерекшеліктері мен омарташылық кешеннің мүмкіндіктерін ұштастыру арқылы болашақта Жетісу облысында жаңа туристік және сауықтыру қызметтерін қалыптастыруға болады деп ойлаймын, – деді кәсіпкер.

Атап өтсек, мемлекет омарташылықты әртүрлі қаржыландыру тетіктері арқылы қолдау көрсетіп келеді. Мәселен, өңірде «Ауыл аманаты» бағдарламасы аясында бес жоба мақұлданып, оларды жүзеге асыруға 36,6 млн теңге бөлінді. Ал болашақта қаржылай қолдау көрсетілетін тағы екі жоба қаралу үстінде. Осылайша, өңірде табиғи бал және ара шаруашылығының басқа да өнімдерін өндіруге бағытталған омарташылық саласы табысты дамып келеді.

Фотограф: Қанат Өмірәлинов

Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

QALQAN ЖОБАСЫ 16 МЕДИЦИНАЛЫҚ ҰЙЫМҒА АРТТЫ

Әлеуметтік медициналық сақтандыру қоры медициналық көмекті қаржыландырудың төрт негізгі бизнес-процесін: жоспарлау, сатып алу, мониторинг пен төлем жасауды кезең-кезеңімен Qalqan цифрлы сервисіне көшіруді жалғастыруда.

Медицина қызметкерлері бұрыннан қалыптасқан медициналық ақпараттық жүйелерде жұмысын ары қарай жалғастыра беретінін атап өту маңызды. Qalqan көрсетілген медициналық көмек туралы қажетті мәліметтерді ақпараттық жүйелерден автоматты түрде алады, деректерді қайтадан қолмен енгізу қажеттілігі жоқ, әрі медицина қызметкерлері емдеу жұмысына алаңдамайды.

Бірінші кезеңде медициналық көмекке төлем жасау процесін цифрлық платформаға көшіру жүргізілуде. Бүгінгі таңда Qalqan арқылы төлем жасаудың толық циклі Астана қаласының үш медициналық ұйымы базасында жүргізілді. Төленген медициналық көмектің жалпы сомасы 2,97 млрд теңгені құрады.

Медициналық көмектің 92 түрі мен 20 кіші тармағы бойынша төлем жасаудың толық циклі сынақтан өтті. Тағы 60 түрі мен кіші тармағы бойынша 16 медициналық ұйым базасында пилоттық сынақ жалғасуда. Сынақтан өткізу аяқталуына қарай пилоттық жоба кезең-кезеңімен кеңейтіле береді.

Төлем процестерін сынақтан өткізу кезеңіндегі негізгі жаңашылдықтардың бірі – бөлшектеп актілеу. Бұған дейін төлем жүргізу үшін медициналық көмектің барлық түрлері бойынша бірыңғай жиынтық актінің қалыптасуын күту талап етілетін. Енді есептеулерді көрсетілген көмек пен қызметтердің нақты түрі бойынша бөлек жүргізуге болады. Бөлшектеп актілеу жүйесін енгізу төлемді жеделдетуге және қаржыландыру процесін икемді етуге мүмкіндік береді.

Келесі кезеңде қалған бизнес-процестер де бірыңғай цифрлық контурға көшеді. Бұл жұмыс аяқталғанға дейін тиісті операциялар қолданыстағы ақпараттық жүйелерде жалғасады. Барлық төрт процесті цифрландыруды биылғы жылдың соңына дейін аяқтау жоспарланып отыр.

Пилоттық режимде төлемді енгізумен қатар Qalqan жүйесінде медициналық ұйымдар мен олардың өндірістік алаңдары туралы, соның ішінде лицензиялар, кадр құрамы, жабдықтар, қолда бар қуаттылық пен т.б. бойынша мәліметтер енгізіліп, өзектендірілуде. Бүгінгі таңда 1,7 мыңнан астам медициналық ұйым мен 12,4 мың өндірістік база туралы мәлімет жүйеленді.

Деректердің шынайылығы мен толықтығына ерекше назар аудару маңызды, өйткені алдағы уақытта қаржыландыру көлемін дұрыс есептеу және медициналық көмекке төлем жасау тікелей осы мәліметтерге байланысты болады.

Медициналық ұйымдар мен қосымша орындаушылар Qalqan жүйесіндегі тиісті мәліметтерді өз бетінше толтырады.Жобаны сүйемелдеу және өнім берушілермен жедел кері байланысты қамтамасыз ету мақсатында медициналық ұйымдарды Қор Басқармасы Төрағасымен тікелей байланыстыратын «Жедел шешім» арнасы іске қосылды. Арнайы QR-код арқылы өнім берушілер төлемнің кешіктірілуі, қаржыландыру мен шарттық қатынастар мәселелері, мониторинг бойынша келіспеушіліктер, ақпараттық жүйедегі ақаулар, коррупциялық және басқа да мәселелер туралы хабарлай алады. Түскен өтініштерді Қор басшылығы жедел қарастырып, бақылауға алады.

«Әлеуметтік медициналық сақтандыру қоры» КЕАҚ
Жетісу облысы бойынша филиалы

АЛГОРИТМДЕР ӘДІЛЕТІ: ҚАЗАҚСТАН СОТТАРЫНДАҒЫ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ РӨЛІ

Жасанды интеллект сот төрелігін алмастыра ма, әлде судьяның жаңа цифрлық көмекшісіне айнала ма?

Цифрлық технологиялар адам өмірінің барлық саласына еніп жатқан қазіргі кезеңде сот жүйесі де технологиялық өзгерістерден тыс қала алмайды. Жасанды интеллектіні (ЖИ) сот төрелігі саласында пайдалану уақытты үнемдеуге, үлкен көлемдегі ақпаратты өңдеуге және сот қызметінің тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді. Алайда алгоритм мен әділеттіліктің арақатынасы, судьяның тәуелсіздігі, дербес деректердің қорғалуы және қабылданған шешім үшін жауапкершілік мәселелері әлі де маңызды құқықтық сұрақтарды алға тартады.

Цифрлық дәуірдегі сот жүйесі

Сот төрелігі – адам тағдыры мен азаматтардың құқықтары тікелей тоғысатын ерекше сала. Сондықтан сот жүйесіне енгізілетін кез келген жаңа технология тек оның техникалық мүмкіндіктері тұрғысынан емес, ең алдымен құқықтық және этикалық талаптар тұрғысынан бағалануы қажет.

Жасанды интеллектінің басты ерекшелігі – қысқа уақыт ішінде үлкен көлемдегі ақпаратты талдау мүмкіндігі. Сот тәжірибесінде бұл мүмкіндік ерекше маңызға ие. Себебі сот материалдарының көлемі жыл сайын артып, заңнамалық актілер мен сот практикасы да үнемі жаңарып отырады.

Осындай жағдайда судьяның уақытын ақпарат іздеуге емес, істің мән-жайын жан-жақты зерттеуге және құқықтық бағалауға бағыттау сот төрелігінің сапасына оң әсер етуі мүмкін.

Жасанды интеллект сотқа не бере алады?

Сот жүйесінде жасанды интеллектіні қолданудың бірнеше перспективалы бағыты бар.

Ең алдымен, бұл – ақпаратты іздеу және талдау.

ЖИ үлкен көлемдегі сот материалдарының арасынан қажетті құжаттарды, құқықтық нормаларды немесе белгілі бір мәселеге қатысты сот практикасын жылдам анықтауға мүмкіндік береді.

Екінші бағыт – құжаттарды өңдеу және жүйелеу.

Сотқа түсетін құжаттарды бастапқы саралау, мәтіндерді құрылымдау, қайталанатын ақпаратты анықтау, аудиожазбаларды мәтіндік форматқа айналдыру секілді техникалық процестер автоматтандырылуы мүмкін.

Үшінші бағыт – сот статистикасын талдау.

Жасанды интеллект белгілі бір санаттағы істердің динамикасын, сот практикасының өзгеру үрдістерін және статистикалық көрсеткіштерді талдауға көмектесе алады.

Мұның барлығы судьяны алмастыруға емес, оның күнделікті жұмысындағы техникалық жүктемені азайтуға бағытталуы тиіс.

Алгоритм шешім қабылдай ала ма?

Міне, мәселенің ең маңызды тұсы осы.

Жасанды интеллект заң нормасын тауып, мыңдаған сот актілерін салыстырып, белгілі бір статистикалық заңдылықтарды анықтай алады. Бірақ сот төрелігі тек деректерді салыстырудан тұрмайды.

Әрбір іс – нақты адам, нақты құқықтық қатынас және нақты өмірлік жағдай.

Сырттай ұқсас екі істің құқықтық салдары мүлдем әртүрлі болуы мүмкін. Бір ғана факті істің нәтижесін өзгертуі ықтимал. Сондықтан алгоритмнің бұрынғы сот шешімдеріне сүйене отырып, жаңа істің нәтижесін автоматты түрде болжауы әділетті шешімнің кепілі бола алмайды.

Осыған байланысты сот жүйесіндегі жасанды интеллект шешім қабылдайтын субъект емес, шешім қабылдауға көмектесетін құрал ретінде қарастырылуы қажет.

Басқаша айтқанда:

Алгоритм ақпаратты өңдей алады, бірақ әділеттілікті жүзеге асыру жауапкершілігін адамнан ала алмайды.

«Алгоритмдік әділет» қандай қауіптерге әкелуі мүмкін?

Жасанды интеллектінің мүмкіндіктерімен қатар тәуекелдері де бар.

Бірінші мәселе – алгоритмдік қателік.

ЖИ белгілі бір деректер негізінде жұмыс істейді. Егер бастапқы деректер толық болмаса немесе олардың құрамында белгілі бір қателік пен біржақтылық болса, алгоритм шығарған нәтиже де қате болуы мүмкін.

Екінші мәселе – алгоритмнің түсініктілігі.

Егер жүйе белгілі бір қорытындыға қалай келгенін түсіндіре алмаса, оның нәтижесіне сүйену құқықтық тұрғыдан күрделі мәселе туғызады. Сот процесіне қатысушы азамат өзіне қатысты шешімнің қандай негізде қабылданғанын түсінуге құқылы.

Үшінші мәселе – дербес деректерді қорғау.

Сот материалдарында азаматтардың жеке өміріне, мүліктік жағдайына және басқа да маңызды мәліметтерге қатысты ақпарат болуы мүмкін. Сондықтан мұндай ақпаратты жасанды интеллект жүйелерінде өңдеу кезінде ақпараттық қауіпсіздік талаптарының сақталуы ерекше маңызға ие.

Төртінші мәселе – адамның алгоритмге шамадан тыс сенуі.

Егер судья немесе сот қызметкері алгоритм ұсынған ақпаратты автоматты түрде дұрыс деп қабылдайтын болса, бұл «automation bias» деп аталатын құбылысқа әкелуі мүмкін.

Сондықтан технология сот төрелігінің көмекшісі болуы керек, бірақ оның орнына айналмауы тиіс.

Судьяның рөлі өзгере ме?

Жасанды интеллектінің дамуы судьяның рөлін төмендетпейді. Керісінше, судьяға қойылатын кәсіби талаптарды жаңа деңгейге көтереді.

Болашақта судья тек заңнаманы жақсы білетін маман ғана емес, сонымен қатар цифрлық технологиялардың мүмкіндіктері мен шектеулерін түсінетін кәсіби тұлға болуы қажет.

Судья алгоритм ұсынған ақпаратты қабылдап қана қоймай, оны сыни тұрғыдан бағалай білуі керек.

Бұл жерде адамның негізгі артықшылығы – құқықтық пайымдау.

Алгоритм деректер арасындағы байланысты анықтай алады. Ал судья сол деректердің құқықтық маңызын бағалап, нақты істің мән-жайын ескеріп, заң талаптарына сәйкес шешім қабылдайды.

Қазақстан үшін қандай модель тиімді?

Қазақстан сот жүйесінде жасанды интеллектіні қолданудың ең оңтайлы тәсілі – «адам + алгоритм» моделі.

Бұл модель бойынша жасанды интеллект:

-қажетті ақпаратты іздейді;

-үлкен көлемдегі деректерді талдайды;

-сот практикасын жүйелеуге көмектеседі;

-құжаттарды өңдейді;

-техникалық процестерді автоматтандырады.

Ал судья:

-дәлелдемелерді бағалайды;

-тараптардың уәждерін тыңдайды;

-заң нормаларын қолданады;

-істің нақты мән-жайларын саралайды;

-соңғы шешімді қабылдайды.

Осылайша технология мен адам бір-бірін алмастырмай, бірін-бірі толықтырады.

Әділеттің цифрлық болашағы

Жасанды интеллектіні сот жүйесіне енгізу – тек технологиялық мәселе емес. Бұл – құқықтық саясаттың, сот төрелігінің және адам құқықтарын қорғаудың жаңа кезеңі.

Сондықтан Қазақстанда сот саласындағы ЖИ технологияларын дамыту барысында бірнеше негізгі қағидат сақталуы қажет.

Біріншіден, заңдылық. Жасанды интеллектіні сот төрелігінде қолданудың құқықтық негіздері нақты белгіленуі тиіс.

Екіншіден, ашықтық. Азаматтар белгілі бір сот процесінде алгоритм қолданылғанын және оның қандай функция атқарғанын түсіне алуы керек.

Үшіншіден, қауіпсіздік. Сот материалдары мен дербес деректердің қорғалуы қамтамасыз етілуі қажет.

Төртіншіден, адам бақылауы. Қандай технология қолданылса да, сот төрелігінің соңғы шешімін адам қабылдауы тиіс.

Бесіншіден, жауапкершілік. Алгоритмнің техникалық қатесі құқықтық жауапкершіліктің кімге тиесілі екені туралы жаңа мәселелер туындатпауы үшін тиісті механизмдер алдын ала қарастырылуы қажет.

Қорытынды

Жасанды интеллект Қазақстан сот жүйесінің болашағын өзгертуі мүмкін. Бірақ оның мақсаты судьяны алмастыру емес, судьяның кәсіби мүмкіндіктерін кеңейту болуы тиіс.

Алгоритм мыңдаған құжатты бірнеше секунд ішінде талдай алады. Бірақ ол адамның тағдырын толық сезіне алмайды. Ол заң нормасын анықтай алады, алайда әділеттіліктің әлеуметтік және адамгершілік мәнін судья сияқты бағалай алмайды.

Сондықтан цифрлық дәуірдегі сот төрелігінің негізгі қағидаты қарапайым болуы керек:

Технология – құрал. Әділет – мақсат. Ал шешім үшін жауапкершілік – адамда.

Қазақстанның сот жүйесі үшін жасанды интеллектіні енгізудің табысты моделі де осы тепе-теңдікке негізделуі қажет.

Өйткені болашақтың соты – алгоритм басқаратын сот емес.

Болашақтың соты – технология адамға қызмет ететін, ал әділеттілік басты құндылық болып қалатын сот.

Т. Бапов,
Ескелды аудандық сотының бас маман сот мәжілісінің хатшысы.

ЭЛЕКТРОНДЫҚ СОТ ТӨРЕЛІГІ – УАҚЫТ ТАЛАБЫ

Қазіргі таңда қоғамның барлық саласында цифрландыру үдерісі қарқынды дамып келеді. Бұл өзгерістер сот жүйесін де айналып өткен жоқ. Электрондық сот төрелігі – азаматтардың құқықтарын қорғауды жеңілдетіп, сот қызметінің ашықтығы мен тиімділігін арттыруға бағытталған заманауи құрал.

Бүгінгі күні азаматтар сотқа талап-арыздарды электрондық форматта жолдап, іс материалдарымен қашықтан танысып, сот отырыстары туралы ақпаратты онлайн түрде ала алады. Бұл өз кезегінде уақыт пен қаржыны үнемдеуге мүмкіндік береді. Әсіресе, шалғай елді мекендерде тұратын азаматтар үшін электрондық сервистердің маңызы зор.

Электрондық сот төрелігінің басты артықшылықтарының бірі – сот қызметінің ашықтығы. Істердің қозғалысын бақылау, сот актілерін уақытылы алу және сот процестеріне онлайн қатысу мүмкіндігі азаматтардың сот жүйесіне деген сенімін арттырады. Сонымен қатар, құжат айналымының электрондық форматқа көшуі қағазбастылықты азайтып, мемлекеттік ресурстарды тиімді пайдалануға ықпал етеді.

Сот жүйесін цифрландыру судьялар мен сот қызметкерлерінің жұмысын да жеңілдетті. Ақпаратты өңдеу жылдамдығы артып, сот істерін қарау мерзімдері қысқаруда. Бұл сот төрелігінің сапасын жақсартуға оң әсерін тигізуде.

Дегенмен, электрондық сот төрелігін дамыту барысында ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету және азаматтардың цифрлық сауаттылығын арттыру мәселелеріне ерекше назар аудару қажет. Себебі электрондық жүйелердің сенімділігі мен қауіпсіздігі олардың тиімді жұмыс істеуінің негізгі кепілі болып табылады.

Қорытындылай келе, электрондық сот төрелігі – заман талабынан туындаған қажеттілік. Ол сот жүйесінің қолжетімділігін, ашықтығын және тиімділігін арттырып, азаматтардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғаудың жаңа мүмкіндіктерін қалыптастырады. Сондықтан электрондық сот төрелігін одан әрі дамыту құқықтық мемлекетті нығайтудың маңызды бағыттарының бірі болып табылады.

Б. Досымбеков,
Ескелды аудандық сотының бас маман сот мәжілісінің хатшысы.

ОТАНДАСТАРЫМЫЗДЫҢ ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖИНАҚТАРЫНЫҢ КӨЛЕМІ 28,35 ТРЛН ТЕҢГЕГЕ ЖЕТТІ

Қазақстандықтардың «БЖЗҚ» АҚ-дағы (БЖЗҚ, Қор) зейнетақы жинақтарының көлемі 2026 жылдың 1 тамызына 28,35 трлн теңге болды. 12 айдағы өсім – 3,50 трлн теңге немесе 14,1%. Зейнетақы жинақтарының негізгі бөлігі міндетті зейнетақы жарналарынан (МЗЖ) қалыптасқан. 2026 жылдың 1 тамызындағы жағдай бойынша жарнаның бұл түрінің есепті күндегі көлемі – 26,31 трлн теңге, 12 айда 2,69 трлн теңгеге немесе 11,4% өсті.

Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ) есебінен қалыптастырылған зейнетақы жинақтары 12 айда 6,6%-ға ұлғайып, 751,56 млрд теңгеден асты. Ерікті зейнетақы жарналары (ЕЗЖ) бойынша жинақ көлемі де ұлғайды: 2026 жылғы 1 тамызға оның көлемі 10,41 млрд теңге болып, 12 айда 14,9% өсім көрсетті.

Салымшылардың (алушылардың) зейнетақы шоттарына 2024 жылғы 1 қаңтардан түсе бастаған жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары (ЖМЗЖ) да айтарлықтай ұлғаюда. 12 ай ішінде 2,5 есеге ұлғайып, 2026 жылдың 1 тамызына 1 273,93 млрд теңге болды.

Түсімдер

Зейнетақы жинақтарының көлемі зейнетақы жарналары мен инвестициялық кіріс түріндегі кіріс ағындары есебінен ұлғаяды. 2026 жылдың алғашқы 7 айында салымшылардың жеке және шартты зейнетақы шоттарына 2 127,27 млрд теңге түсті, өткен жылдың сәйкес кезеңіндегі көрсеткіштен 15,7%-ға (немесе 289,09 млрд теңгеге) артық.

МЗЖ есебі жүргізілетін жеке зейнетақы шоттарына (ЖЗШ) 2026 жылдың басынан бастап 2026 жылғы 1 тамызға дейін 1 630,80 млрд теңге (өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда МЗЖ көлемі 8,1%-ға ұлғайды), МКЗЖ – 87,69 млрд теңге (өсім – 11,0%), ЕЗЖ – 1251,28 млн теңге түсті. Жыл басынан бастап 01.08.2026ж. жағдай бойынша ЖМЗЖ есебінен жарналар 407,53 млрд теңгені құрады.

Жыл басынан бері салымшылардың шоттарына түскен таза инвестициялық кіріс 01.08.2026ж. жағдай бойынша 1233,05 млрд теңгені құрады.

Төлемдер мен аударымдар

2026 жылғы қаңтар-шілде айларында БЖЗҚ-дан жарналардың барлық түрлері бойынша жасалған төлемдер мен сақтандыру ұйымдарына аударымдар 1083,51 млрд теңгені құрады.

Зейнет жасына толуына байланысты төлемдер 170,95 млрд теңгеге жетті. БЖЗҚ-дан зейнет жасына толуына байланысты кесте бойынша берілетін орташа айлық төлем – 38 9993 теңге.

2026 жылдың басынан бастап 01.08.2026 жылға тұрғын үй жағдайларын жақсартуға және емделуге арналған біржолғы зейнетақы төлемдері (БЗТ) 435,20 млрд теңге, мұрагерлік бойынша 63,06 млрд теңге, ҚР-дан тыс жерге тұрақты тұруға кетуге байланысты 28,13 млрд теңге, мүгедектігі бар адамдарға – 2,05 млрд теңге, жерлеуге – 5,56 млрд теңге көлемінде төлем жасалды. Сақтандыру ұйымдарына 378,56 млрд теңге аударылды.

ЖЗШ саны

2026 жылдың 1 тамызындағы жағдай бойынша БЖЗҚ-дағы зейнетақы шоттарының жалпы саны – 18,89 млн бірлік (12 айдағы өсім – 1,12 млн бірлік немесе 6,3%). Бұл ретте салымшылардың (алушылардың) БЖЗҚ-дағы ЖЗШ саны 2026 жылдың 1 тамызында 12,84 млн бірлік болды. Оның ішінде: 11,39 млн - МЗЖ бойынша, 789,48 мыңы - МКЗЖ бойынша, 463,69 мыңы – ЕЗЖ есептелетін шоттар. Айта кетейік, МЗЖ есебі жүргізілетін шоттардың жалпы санына (11,39 млн бірлік) елден тысқары жерлерге тұрақты тұруға кеткен, бірақ жинақтарын алу үшін жүгінбеген алушылардың, мұрагерлері зейнетақы жинақтарын мұраға ресімдемеген қайтыс болған салымшылардың, 2016 жылдан бастап зейнетақымен мемлекеттік қамсыздандырылуға толық ауыстырылған әскери қызметшілердің және шоттарына Қазақстан заңнамасына сәйкес жарналар түспеуі тиіс салымшылардың (алушылардың) басқа да санаттарының шоттары кіреді.

БЖЗҚ-дағы ЖМЗЖ туралы мәліметтер ескерілетін шартты зейнетақы шоттарының саны - 6,06 млн бірлік.

Зейнетақы активтеріне қатысты барлық өзекті ақпарат enpf.kz сайтындағы «Статистика және аналитика» бөлімінде орналастырылған.

«СПОРТ КҮНІНЕ» ОРАЙ АЙМАҚТЫҚ ШАҒЫН ФУТБОЛ ЖАРЫСЫ

«Спорт күні» мерекесіне орай Қарабұлақ, Жалғызағаш, Алдаберген және Қаратал ауылдық округтері бірлесе отырып, тұрғындар арасында аймақтық шағын футбол жарысын ұйымдастырды.

Жарыстың негізгі мақсаты — тұрғындар арасында бұқаралық спортты насихаттау, салауатты өмір салтын қалыптастыру, спортқа деген қызығушылықты арттыру және ауыл тұрғындары арасында достық қарым-қатынас пен бірлікті нығайту.

Тартысты әрі қызықты өткен жарыс барысында командалар жоғары шеберлік пен спорттық дайындықтарын көрсетіп, жеңіске деген жігерлерін танытты. Нәтижесінде жүлделі орындар төмендегідей бөлінді:

1-орын — «Рух» командасы
2-орын — «Бірлес» командасы
3-орын — «Малиновка» командасы

Жарыс қорытындысы бойынша жеңімпаздар мен жүлдегерлер «Жетісу облысының бұқаралық спортты дамыту және спорттық іс-шараларды өткізу спорт клубы» КММ-нің Ескелді аудандық филиалы атынан арнайы кубоктармен, медальдармен және грамоталармен марапатталды.

Спорттық додаға белсене қатысқан барлық командаларға алғыс білдіреміз. Осындай спорттық іс-шаралар тұрғындардың бос уақытын тиімді ұйымдастырып қана қоймай, салауатты өмір салтын насихаттауға және ауыл арасындағы ынтымақтастықты арттыруға үлкен ықпал етеді.

Г.Омарова,
«Жетісу облысының бұқаралық спортты дамыту және спорттық іс-шараларды өткізу спорт клубы» КММ-сі Ескелді аудандық филиалының басшысы

СЫРЫМБЕТ АУЫЛДЫҚ ОКРУГІНДЕ АСЫҚ АТУ ЖАРЫСЫ ӨТТІ

2026 жылдың 26 тамыз күні Сырымбет ауылдық округінде тұрғындар арасында асық атудан спорттық жарыс ұйымдастырылды.

Ұлттық спортты дәріптеу, тұрғындардың бос уақытын тиімді ұйымдастыру және салауатты өмір салтын насихаттау мақсатында өткен жарысқа ауыл тұрғындары белсенді қатысты.

Жарыс барысында қатысушылар мергендік пен дәлдіктерін сынап, күш-жігері мен төзімділігін көрсетті. Асық ату – халқымыздың дәстүрлі ұлттық ойындарының бірі әрі дәлдікке,ептілікке және ұстамдылыққа баулитын спорт түрі

Жарыс қорытындысы бойынша жүлделі орындар төмендегідей бөлінді:

1-орын — Жақсылық Ринат
2-орын — Бөгенбай Батыр
3-орын — Бауыржан Батыл

Жарыс жеңімпаздары мен жүлдегерлері «Жетісу облысының бұқаралық спортты дамыту және спорттық іс-шараларды өткізу спорт клубы» КММ-нің Ескелді аудандық филиалы атынан арнайы грамоталармен марапатталды.

Жарыс барысында ұлттық спортқа деген қызығушылықтың жоғары екені байқалып, қатысушылар өзара тәжірибе алмасып, спорттық шеберліктерін шыңдады.

Жеңімпаздар мен жүлдегерлерді құттықтаймыз! Алдағы жарыстарда да толағай табыстар мен биік белестер тілейміз!

Г.Омарова,
«Жетісу облысының бұқаралық спортты дамыту және спорттық іс-шараларды өткізу спорт клубы» КММ-сі Ескелді аудандық филиалының басшысы

АДАЛДЫҚ ПЕН ӘДІЛДІК – ҚОҒАМНЫҢ БЕРІК НЕГІЗІ

Сыбайлас жемқорлық – кез келген мемлекеттің тұрақты дамуына, экономикалық өсіміне және қоғамдағы әділдік қағидаттарының орнығуына кері әсер ететін күрделі мәселе. Ол мемлекеттік басқару жүйесінің тиімділігін төмендетіп қана қоймай, азаматтардың заңға, мемлекеттік органдарға және жалпы қоғамға деген сеніміне нұқсан келтіреді. Сондықтан сыбайлас жемқорлықпен күрес – тек белгілі бір мемлекеттік органның немесе құқық қорғау құрылымдарының міндеті емес, бүкіл қоғамға ортақ жауапкершілік.

Қазақстанда сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның себептері мен жағдайларын жою, қоғамда адалдық пен заңға құрмет мәдениетін қалыптастыру бағытында жүйелі жұмыстар жүргізіліп келеді. Бұл бағыттағы басты мақсат – жемқорлық көріністеріне жол бермеу ғана емес, оның пайда болуына ықпал ететін жағдайларды барынша азайту.

Сыбайлас жемқорлықтың қауіптілігі – оның қоғамның әртүрлі саласына әсер етуінде. Заң талаптарын айналып өту, қызметтік өкілеттікті жеке пайда үшін пайдалану, пара беру немесе пара алу, таныстық пен тамыр-таныстыққа сүйену – әділ бәсекелестікке кедергі келтіріп, адал еңбекпен жетістікке жетуге деген сенімді әлсіретеді.

Жемқорлық белең алған жерде заңның үстемдігі әлсірейді. Ал заң үстемдігі – кез келген өркениетті қоғамның басты қағидаларының бірі. Заң алдында барлық азаматтың тең болуы, әр адамның құқығы мен бостандығының қорғалуы – мемлекеттің тұрақты дамуының негізі.

Сондықтан сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес ең алдымен әр адамның жеке ұстанымынан басталуы қажет.

Адалдық – үлкен ұғым. Ол тек пара алмау немесе пара бермеумен шектелмейді. Адалдық – өз міндетінді жауапкершілікпен орындау, біреудің құқығын бұзбау, заңды құрметтеу, өз еңбегіңмен жетістікке жетуге ұмтылу. Осындай қарапайым қағидалар күнделікті өмірде берік орныққанда ғана қоғамда жемқорлыққа қарсы иммунитет қалыптасады.

Әсіресе жас ұрпаққа адалдық құндылығын ерте жастан сіңіру маңызды. Баланың бойында еңбекқорлық, әділдік, жауапкершілік, үлкенге құрмет, кішіге қамқорлық сияқты қасиеттер қалыптасса, ол ертең заңды сыйлайтын, қоғам алдындағы жауапкершілігін түсінетін азамат болып өседі.

Жастар – елдің болашағы. Сондықтан олардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы көзқарасын қалыптастыру – маңызды міндеттердің бірі. Жас азамат өз жетістігіне білім мен еңбек арқылы жетуге болатынын түсінуі керек. Жеңіл жолмен пайда табуға немесе заңсыз артықшылыққа ұмтылу жеке адамға да, қоғамға да зиян келтіреді.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет қалыптастыруда отбасының да рөлі зор. Бала ең алғашқы тәрбиені отбасынан алады. Ата-ананың заңды құрметтеуі, әділдікке мән беруі, өзгенің еңбегін бағалауы – баланың дүниетанымына тікелей ықпал етеді. Сондықтан жемқорлыққа қарсы тәрбие отбасынан басталып, мектепте, жоғары оқу орындарында және еңбек ұжымдарында жалғасуы тиіс.

Қоғамда заң бұзушылыққа немқұрайлы қарамау да маңызды. «Біреудің мәселесі» деп үнсіз қалу сыбайлас жемқорлықтың тамыр жаюына мүмкіндік беруі мүмкін. Әр азамат өз құқығын біліп, заңсыз әрекетке тап болған жағдайда тиісті органдарға жүгінуге құқылы. Бұл – азаматтық жауапкершіліктің бір көрінісі.

Мемлекеттік қызметшілердің де жауапкершілігі ерекше. Мемлекеттік қызмет – халыққа қызмет ету деген сөз. Қызметтік өкілеттікті жеке мүдде үшін пайдалану – қоғам сеніміне жасалған үлкен қиянат. Сондықтан мемлекеттік қызметші заң талаптарын қатаң сақтап, әр шешімін әділдік пен ашықтық қағидаттарына сүйене отырып қабылдауы қажет.

Бүгінде цифрландыру мен ашықтықтың артуы да сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін азайтуға мүмкіндік беріп отыр. Көптеген мемлекеттік қызметтердің электронды форматқа көшуі азамат пен мемлекеттік орган арасындағы тікелей байланысты азайтып, қызмет көрсету үдерісін барынша ашық етуге ықпал етеді. Бұл – заманауи технологиялардың қоғам игілігіне пайдаланылуының маңызды мысалы.

Алайда тек мемлекеттік шараларға сүйену жеткіліксіз. Жемқорлықпен күрестің нәтижелі болуы үшін қоғамдық сана да өзгеруі керек. «Пара бермесем, жұмысым бітпейді», «таныс арқылы шешкен оңай», «бәрі осылай жасайды» деген түсініктерден арылу қажет. Себебі заңсыз әрекетке бір рет көз жұму келесі заң бұзушылыққа жол ашуы мүмкін.

Әділ қоғам құру үшін әр адам өзінен бастауы керек. Өзгенің құқығын құрметтеу, кез келген мәселені заң аясында шешуге ұмтылу, қызметтік мүмкіндікті жеке бас пайдасына пайдаланбау – қоғамдағы адалдық мәдениетін қалыптастыратын негізгі ұстанымдар.Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу – елдің экономикалық және әлеуметтік дамуына да тікелей әсер етеді. Мемлекеттік қаражат мақсатты әрі тиімді жұмсалған кезде әлеуметтік нысандар салынып, білім беру, денсаулық сақтау, инфрақұрылым және басқа да маңызды салалар дами түседі. Ал адал бәсекелестік орнаған жағдайда кәсіпкерлік пен еңбекке деген ынта артады.

Біздің ортақ мақсатымыз – заң үстемдік ететін, азаматтардың құқығы қорғалатын, адал еңбек бағаланатын қоғам қалыптастыру. Мұндай қоғамда әр азамат өз болашағына сеніммен қарап, еңбегінің әділ бағаланатынын біледі.

Әрқайсымыз адалдықты өмірлік қағидаға айналдырып, заңды құрметтеп, әділетсіздікке бейжай қарамасақ, жемқорлықтың таралуына тосқауыл қоя аламыз.

Сыбайлас жемқорлыққа жол жоқ!

Адал еңбек, таза ниет, заңға құрмет және әділдік – мықты мемлекеттің негізі. Жемқорлықсыз қоғам құру – тек бүгінгі күннің емес, келешек ұрпақ алдындағы ортақ міндетіміз. Әр азамат өз ісіне жауапкершілікпен қарап, адалдықты таңдаған кезде ғана біз әділетті әрі өркениетті қоғам қалыптастыра аламыз.

Адал қоғам – жарқын болашақтың кепілі.

СПОРТ – ДЕНСАУЛЫҚ КЕПІЛІ: ЕСКЕЛДІ АУДАНЫНДА АШЫҚ БІРІНШІЛІК ӨТТІ

Қазақстан Республикасының Спорт күніне орай Ескелді ауданында бұқаралық спортты дамытуға және жас ұрпақты салауатты өмір салтына баулуға бағытталған ауқымды спорттық шара ұйымдастырылды. Ескелді ауданының балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінің ұйымдастыруымен спорттың бірнеше түрінен ашық біріншілік өтіп, оған ауданның жас спортшыларымен қатар, жарысқа арнайы шақырылған қатысушылар да белсене қатысты.

Спорттық дода – жасөспірімдердің өзара тәжірибе алмасып, шеберліктерін шыңдауына, салауатты бәсекелестік орта қалыптастыруына және спортқа деген қызығушылығын арттыруға мүмкіндік берген маңызды шаралардың бірі болды.

Жарыстың ашылу салтанатында спортшылар мен жаттықтырушыларға жылы лебізін білдірген Ескелді ауданы әкімінің орынбасары Жанар Қанатқызы қатысушыларды кәсіби мерекелерімен құттықтап, жас спортшыларға сәттілік тіледі. Ол бұқаралық спортты дамыту, балалар мен жасөспірімдердің бос уақытын тиімді ұйымдастыру және олардың спортпен тұрақты айналысуына жағдай жасау – маңызды бағыттардың бірі екенін атап өтті.

Спорт – денсаулықты нығайтумен қатар, адам бойындағы табандылық, жауапкершілік, тәртіп, жігер мен өзіне деген сенімді қалыптастыратын тәрбиенің маңызды құралы. Әсіресе жасөспірімдер үшін спорттық жарыстардың маңызы зор. Себебі жарыс барысында бала тек физикалық тұрғыдан шынығып қана қоймай, жеңіске ұмтылуды, қарсыласын құрметтеуді, жеңілісті дұрыс қабылдауды және өз мүмкіндігін бағалауды үйренеді.

Ашық біріншілік барысында жас спортшылар өздерінің дайындық деңгейлерін көрсетіп, спорттық шеберліктерін ортаға салды. Әрбір қатысушы жарысқа жоғары дайындықпен келіп, өз командасының және жаттықтырушысының сенімін ақтауға тырысты. Тартысты бәсеке жағдайында спортшылар бар күш-жігерін салып, жеңіске деген жігерін танытты.

Жарыс алаңындағы әрбір сайыс көрермендер үшін де қызықты өтті. Қатысушылардың ұйымшылдығы, спортқа деген ынтасы мен жігері олардың болашақта биік белестерді бағындыруға талпынысы бар екенін көрсетті. Мұндай жарыстар жас спортшылардың тәжірибесін арттырып қана қоймай, олардың өзара достық қарым-қатынас орнатуына да ықпал етеді.

Ескелді ауданының балалар мен жасөспірімдер спорт мектебі аудан көлемінде спортты дамытуға, өскелең ұрпақтың спорттық қабілетін жетілдіруге және талантты жастарды анықтауға бағытталған жұмыстарды жүйелі түрде жүргізіп келеді. Спорт мектебінде түрлі спорт бағыттары бойынша жаттығулар өткізіліп, жас спортшылардың жарыстарға қатысуына мүмкіндік жасалуда.

Мұндай ашық біріншіліктердің тағы бір маңызды ерекшелігі – спортшылардың өз деңгейін саралап, алдағы жарыстарға дайындығын жетілдіруіне жол ашуы. Жас спортшы үшін әрбір жарыс – тәжірибе. Ал тәжірибе жинақтау арқылы шеберлік қалыптасып, үлкен спорттағы жеңістерге бастайтын жол айқындала түседі.

Спорттық шараның негізгі мақсаты – жастар арасында дене шынықтыру мен спортты кеңінен насихаттау, балалар мен жасөспірімдердің спортқа деген қызығушылығын арттыру, олардың бос уақытын тиімді ұйымдастыру және салауатты өмір салтын қалыптастыру. Бұл мақсаттар қазіргі таңда ерекше маңызға ие.

Өйткені дені сау ұрпақ – ел болашағы. Балалардың спортпен айналысуына қолайлы жағдай жасау арқылы олардың денсаулығын нығайтып қана қоймай, бойындағы жақсы қасиеттерді дамытуға мүмкіндік беріледі. Спортпен тұрақты шұғылданған жас тәртіпке бейім, мақсатына ұмтылатын және қиындыққа төтеп бере алатын тұлға болып қалыптасады.

Жарыс қорытындысы бойынша үздік нәтиже көрсеткен спортшылар мен командалар анықталып, жеңімпаздар мен жүлдегерлер марапатталды. Қатысушыларға алғыс білдіріліп, олардың алдағы спорттық додаларда да биік нәтижелер көрсетуіне тілектестік білдірілді.

Ашық біріншілік – Спорт күнінің мазмұнын арттырып қана қоймай, аудан жастары арасында бұқаралық спорттың маңызын тағы бір мәрте айқындаған тағылымды шара болды. Жас спортшылардың жарысқа деген қызығушылығы мен белсенділігі аудан көлемінде спортты дамытуға деген оң үрдістің қалыптасқанын аңғартты.

Осындай спорттық шаралардың тұрақты түрде өткізілуі – жасөспірімдердің спортқа деген сүйіспеншілігін арттырып, жаңа спорттық таланттарды анықтауға және олардың үлкен жарыстарға дайындығын жетілдіруге зор мүмкіндік береді.

Ең бастысы, спорттық додаға қатысқан әрбір жас өз бойындағы күш-жігерін сынап, жаңа тәжірибе жинақтады. Ал жеңіс тұғырына көтерілген спортшылар үшін бұл – жаңа жетістіктерге бастар маңызды қадам.

Салауатты өмір салтын қалыптастыру, спортты бұқаралық сипатқа айналдыру және жас ұрпақтың спорттық әлеуетін арттыру бағытындағы мұндай игі шаралар алдағы уақытта да жалғасын табары сөзсіз. Себебі спорт – денсаулықтың негізі ғана емес, елдің ертеңгі мықты да жігерлі ұрпағын тәрбиелеудің маңызды тетігі.

КӨКЖАЗЫҚ АУЫЛЫНДА БАЛАЛАРҒА АРНАЛҒАН ЖАҢА ОЙЫН ЖӘНЕ СПОРТ АЛАҢЫ АШЫЛДЫ

Балалардың қуанышы – ел болашағының жарқын көрінісі

2026 жылғы 21 тамызда Ескелді ауданына қарасты Көкжазық ауылдық округінің Көкжазық ауылында балалардың игілігіне арналған жаңа ойын және спорт алаңының салтанатты ашылу рәсімі өтті.

Ауыл тұрғындары үшін қуанышты жаңалыққа айналған бұл нысан – балалардың бос уақытын тиімді әрі мазмұнды өткізуіне, олардың денсаулығын нығайтып, спортқа деген қызығушылығын арттыруға бағытталған маңызды жобалардың бірі. Жаңа алаңның ашылуы ауылдың әлеуметтік инфрақұрылымын жақсартуға, тұрғындарға қолайлы орта қалыптастыруға және елді мекеннің көркеюіне жасалған кезекті игі қадам болды.

Баланың жан-жақты дамуы үшін оның сапалы білім алуы ғана емес, бос уақытын дұрыс ұйымдастыруы да аса маңызды. Қазіргі таңда балалардың таза ауада ойнап, белсенді қимыл-қозғалыспен айналысуына мүмкіндік беретін заманауи алаңдардың болуы – ауыл тұрғындары үшін үлкен қажеттілік. Осы тұрғыдан алғанда, Көкжазық ауылында бой көтерген жаңа ойын және спорт алаңының маңызы ерекше.

Ашылу рәсіміне ауыл тұрғындары, ата-аналар, балалар мен қоғамдық орта өкілдері қатысып, жаңа нысанның игілігін бірге бөлісті. Салтанатты шара барысында балаларға арналған алаңның ауыл өміріндегі маңызы атап өтіліп, оның өскелең ұрпақтың денсаулығын нығайтуға және салауатты өмір салтын қалыптастыруға қосар үлесі сөз болды.

Жаңа ойын және спорт алаңы балалардың жас ерекшеліктеріне сай белсенді демалысын ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Мұнда бүлдіршіндер бос уақытында достарымен бірге ойнап, түрлі қимылды ойындарға қатысып, спортпен шұғылдана алады. Бұл өз кезегінде балалардың дене белсенділігін арттырып қана қоймай, олардың бір-бірімен араласуына, достық қарым-қатынас қалыптастыруына және ұжымдық ойын мәдениетін меңгеруіне ықпал етеді.

Балалық шақ – адамның өміріндегі ең маңызды кезеңдердің бірі. Осы уақытта қалыптасқан әдеттер мен өмір салты болашаққа тікелей әсер етеді. Сондықтан балаларды кішкентай кезінен спортқа баулу, қозғалыс белсенділігін арттыру және салауатты өмір салтына бағыттау – қоғамның маңызды міндеттерінің бірі.

Мамандардың айтуынша, тұрақты дене белсенділігі баланың физикалық дамуына оң әсер етіп, ширақ әрі белсенді болуына жағдай жасайды. Ал таза ауада қозғалып ойнау баланың көңіл күйін көтеріп, әлеуметтік дағдыларының қалыптасуына да ықпал етеді. Осы орайда ауыл ортасында орналасқан жаңа ойын және спорт алаңы балалар үшін пайдалы әрі мазмұнды уақыт өткізудің жақсы мүмкіндігі болмақ.

Жаңа нысанның ашылуын әсіресе ауыл балалары үлкен қуанышпен қарсы алды. Балалардың жаңа алаңға жиналып, ойын құрылғыларын қызығушылықпен тамашалап, бірден ойнай бастауы – жасалған жұмыстың ең үлкен нәтижесі деуге болады. Баланың шат күлкісі мен көтеріңкі көңіл күйі жаңа нысанның ауыл өміріне ерекше сән бергенін аңғартты.

Ата-аналар үшін де мұндай алаңның ашылуы – қуанышты жаңалық. Өйткені балалардың қауіпсіз әрі жайлы ортада уақыт өткізуі әрбір ата-ана үшін маңызды. Енді гі жерде ауыл бүлдіршіндері бос уақытында арнайы жабдықталған алаңда ойнап, дене шынықтырумен айналысып, достарымен бірге көңілді уақыт өткізе алады.

Сонымен қатар жаңа спорт алаңы ауыл жастарының спортқа деген қызығушылығын арттыруға мүмкіндік береді. Спорттық бағыттағы нысандардың қолжетімді болуы жасөспірімдердің бос уақытын тиімді ұйымдастыруға ықпал етеді. Ауладағы спорттық белсенділік арқылы жастар арасында салауатты өмір салтын насихаттап, денсаулыққа пайдалы әдеттерді қалыптастыруға болады.

Көкжазық ауылында жаңа ойын және спорт алаңының ашылуы – елді мекеннің абаттандырылып, әлеуметтік жағдайының жақсарып келе жатқанының айқын көрінісі. Ауылдың ажарын арттырып, тұрғындардың өмір сүруіне қолайлы жағдай жасау бағытындағы жұмыстардың әрқайсысы елді мекеннің болашағы үшін маңызды.

Ауыл – ұлттық құндылықтарымыздың алтын бесігі. Мұнда өсіп келе жатқан әрбір бала – елдің ертеңгі азаматы. Сондықтан ауыл балаларына жасалған кез келген жағдай – болашаққа салынған инвестиция.

Балалардың сапалы білім алуына, спортпен айналысуына, шығармашылықпен шұғылдануына және бос уақытын тиімді өткізуіне мүмкіндік жасау – қоғамның ортақ міндеті.

Жаңа алаңның тағы бір ерекшелігі – оның ауыл тұрғындары үшін ортақ демалыс орнына айналу мүмкіндігі. Балалар алаңда ойнап жүрген кезде ата-аналар да таза ауада уақыт өткізіп, бір-бірімен пікір алмасып, ауылдастық байланысты нығайта алады. Осылайша, жаңа нысан тек балалардың ойын орны ғана емес, тұрғындардың басын қосатын қоғамдық кеңістікке айналмақ.

Абаттандырылған, көркі әрі қолайлы орта қалыптастыру – ауылдың өмір сапасын арттырудың маңызды бөлігі. Көкжазық ауылында қолға алынған бұл бастама да осы мақсатпен үндеседі. Елді мекендегі әрбір жаңарған нысан тұрғындардың туған жерге деген сүйіспеншілігін арттырып, ауылдың болашағына деген сенімін нығайта түседі.

Бүгінде ауылдардағы әлеуметтік нысандарды дамыту, балалар мен жастарға қажетті жағдай жасау мәселесіне ерекше мән берілуде. Себебі жас ұрпақтың бос уақытын тиімді ұйымдастыру – олардың болашағына тікелей әсер ететін маңызды бағыт. Балаларға арналған ойын алаңдары мен спорттық нысандардың көбеюі – бұқаралық спортты дамытуға, дені сау ұрпақ тәрбиелеуге және ауыл тұрғындарының өмір сапасын жақсартуға мүмкіндік береді.

Көкжазық ауылындағы жаңа ойын және спорт алаңы да осындай игі мақсаттарды жүзеге асыруға қызмет етпек. Мұнда балалардың ойнап, жүгіріп, спортпен айналысып, достарымен бірге уақыт өткізуіне барлық мүмкіндік бар. Ең бастысы – бұл орын балалардың жүрегінде қуанышты сәттерімен есте қалатын сүйікті мекенге айналуы.

Жаңа нысанның ашылуы барысында айтылған ізгі тілектердің барлығы бір мақсатқа тоғысты. Ол – ауыл балаларының бақытты балалық шағын қамтамасыз ету, олардың денсаулығын нығайту және болашаққа сенімді ұрпақ тәрбиелеу.

Баланың қуанышы – ата-ананың қуанышы. Ал балалардың шат күлкісі естілген ауылдың болашағы да жарқын болары сөзсіз.

Көкжазық ауылында ашылған жаңа ойын және спорт алаңы осы жарқын болашаққа жасалған нақты қадамдардың бірі.

Жаңа алаң балалардың игілігіне ұзақ жылдар қызмет етіп, ауыл тұрғындарының сүйікті орнына айналсын! Мұнда талай бүлдіршіннің алғашқы спорттық жетістіктері басталып, достықтың берік негізі қаланып, балалық шақтың әдемі естеліктері қалыптасарына сенім мол.Балаларымыздың қуанышы – ел болашағының жарқын көрінісі.

Өйткені бақытты балалық шақ үшін жасалған әрбір игі іс – жарқын келешекке бағытталған маңызды қадам.

ТАРИХЫН ТАНЫҒАН ҰРПАҚ – БОЛАШАҒЫН НЫҚ ҚАЛЫПТАСТЫРАДЫ

Әр халықтың жүріп өткен жолы, басынан кешкен тағдыры, жеңісі мен жеңілісі, қуанышы мен қасіреті болады. Сол тарих – ұлттың жадында сақталған баға жетпес рухани қазына. Өткенін білмеген ел өзінің бүгінгі күнін бағалап, ертеңін нық жоспарлай алмайды. Сондықтан өскелең ұрпаққа тарихты таныту, елдің қалыптасу жолын түсіндіру, ата-бабаның аманатына адал болуға тәрбиелеу – аса маңызды міндет.

«Өткенді біл. Болашаққа сен» деген ұғымның астарында үлкен мән жатыр. Бұл – тарихқа тағзым етіп қана қою емес, өткеннен сабақ алып, бүгінгі мүмкіндікті дұрыс бағалап, болашаққа сеніммен қадам басу деген сөз. Өткеннің өнегесі бізге жігер береді, ал болашаққа деген сенім алға ұмтылуға күш береді.

Қазақ халқының тарихы – талай сын мен сынақтан өткен, бірақ қандай қиындыққа да мойымай, өзінің елдігін сақтап қалған халықтың тарихы. Ұлан-ғайыр даланы мекендеген бабаларымыз ғасырлар бойы жерін қорғап, ұрпағының еркіндігі мен бейбіт өмірі үшін күресті. Ел басына күн туған кезеңдерде халықтың бірлігі мен ынтымағы сыналды. Соған қарамастан, халқымыз өзінің ұлттық болмысын, тілін, дәстүрін және рухани құндылықтарын сақтап қалды.

Тарихтың әр кезеңі бізге белгілі бір сабақ береді. Ел басынан өткен қиындықтарды еске алу – мұңға батып, өткеннің ауыртпалығына байланып қалу үшін емес. Керісінше, сол кезеңдердегі халықтың төзіміне, қайсарлығына, бірлігіне қарап, бүгінгі ұрпақ өзіне күш-қуат алуы керек.

Өткенге көз жүгіртсек, халқымыздың ең қиын кезеңдердің өзінде үмітін үзбегенін көреміз. Аштық, соғыс, құғын-сүргін, түрлі саяси және әлеуметтік өзгерістер халықтың тағдырына ауыр із қалдырды. Мыңдаған азамат елдің ертеңі үшін еңбек етті, білім алды, ғылым мен мәдениетті дамытты. Олардың табандылығы мен елге деген сүйіспеншілігі кейінгі ұрпаққа үлгі болды.

Тарихтағы қайғылы оқиғаларды білу – ұлттың жадын сақтау үшін қажет. Бірақ тарихты тек қайғы-қасірет арқылы қабылдау дұрыс емес. Халқымыздың тарихында мақтан тұтарлық жетістіктер де аз емес. Ел қорғаған батырлар, халықтың сөзін сөйлеген билер, ғылым мен білімнің дамуына үлес қосқан зиялылар, өнері мен еңбегі арқылы қазақ мәдениетін әлемге танытқан тұлғалар – кейінгі ұрпақ үшін үлкен өнеге.

Олардың өмір жолына үңілген сайын бір ақиқатқа көз жеткіземіз: кез келген жетістік табандылық пен еңбектің нәтижесінде келеді. Ұлы тұлғалардың барлығы өз дәуірінің қиындықтарына қарамастан, елдің болашағына сенді. Олар білімге, еңбекке, бірлікке және ұлттық рухқа сүйенді.

Бүгінгі жастар да осы ұстанымды берік ұстануы қажет.

Жастар – мемлекеттің қозғаушы күші. Қоғамның ертеңгі келбеті олардың білім деңгейіне, азаматтық жауапкершілігіне, еңбекке деген көзқарасына және ел тағдырына деген жанашырлығына байланысты. Сондықтан жастардың бойында туған жерге деген сүйіспеншілікпен қатар, болашаққа деген сенім болуы керек.

Қазіргі заман – үлкен мүмкіндік кезеңі. Ақпарат пен технология дамып, әлеммен байланыс орнатуға, білім алуға, кәсіби тұрғыда өсуге бұрын-соңды болмаған мүмкіндіктер ашылды. Мұндай жағдайда жастардың ең басты капиталы – білім, еңбекқорлық, ізденіс және өзіне деген сенім.

Әрине, өмірде қиындықсыз жол болмайды. Жеке адамның да, қоғамның да, мемлекеттің де алдында түрлі мәселелер кездеседі. Кейде жоспарлаған ісіміз жүзеге аспай, көңіліміз түсетін сәттер болады. Бірақ қиындық – тоқтап қалуға себеп емес. Керісінше, ол адамның күшін сынап, жаңа мүмкіндіктер іздеуге үйретеді.

Біздің халқымыз қиындықты еңсерудің үлгісін тарихта талай көрсетті. Бабаларымыздың өмір жолы – кез келген сынаққа төтеп беруге болатынын дәлелдейді. Сондықтан бүгінгі ұрпақ та өз күшіне сенуі керек. «Бізден ештеңе келмейді» деген түсінік емес, «Біз бұдан да жақсы нәтижеге жете аламыз» деген ұстаным қоғамды алға бастайды.

Ұлттың болашағы ең алдымен оның бірлігіне байланысты. Бірлік дегеніміз – барлығының бірдей ойлауы емес. Бірлік – ортақ мақсат жолында жұмыла білу, бір-бірін құрметтеу, елдің тыныштығы мен тұрақтылығын бағалау. Әр азамат өз міндетін адал атқарса, қоғам да нығая түседі.

Жастардың бойындағы отансүйгіштік те осындай нақты істерден көрінуі тиіс. Туған жерді сүю – тек жақсы сөз айту емес. Ол – сапалы білім алуға ұмтылу, адал еңбек ету, заңды құрметтеу, табиғатты қорғау, қоғамдық тәртіпті сақтау, үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсету және өз еліне пайдалы азамат болуға талпыну.

Тарихты білу де отансүйгіштіктің бір көрінісі. Өз халқының тарихын білетін жас өзінің кім екенін, қандай елдің азаматы екенін жақсы түсінеді. Ұлттық тарихты білу адамның дүниетанымын кеңейтіп, ел алдындағы жауапкершілігін арттырады.

Бүгінгі жастар тарихты тек оқулықтан ғана емес, түрлі дереккөздер арқылы танып-білуге мүмкіндік алып отыр. Мұражайларға бару, тарихи орындарды көру, архивтік материалдармен танысу, ғалымдар мен тарихшылардың еңбектерін оқу – өткенді терең түсінуге жол ашады. Әсіресе әлеуметтік желілерде тарайтын ақпаратқа сын көзбен қарап, тарихи деректерді сенімді дереккөздер арқылы тексеру де маңызды.

Өткенді құрметтеу – болашаққа кедергі емес. Керісінше, ол болашаққа бағыт береді. Тарихтан сабақ алған қоғам қателіктерді қайталамауға тырысады. Өткеннің жетістіктерін бағалаған ұрпақ өз мүмкіндіктерін кеңейтуге ұмтылады.

Болашаққа сену де құр сөз болмауы керек. Сенім нақты әрекетпен ұштасқанда ғана нәтиже береді. Жастар өз алдына мақсат қойып, сол мақсатқа жету үшін еңбек етуі қажет. Білім алу, жаңа кәсіп меңгеру, тіл үйрену, ғылым мен технологияны игеру, спортпен айналысу, шығармашылық қабілетін дамыту – мұның бәрі адамның жеке болашағын ғана емес, елдің дамуын да айқындайды.

Бүгінгі жас маманның әрбір жетістігі – елдің жетістігі. Бір азаматтың ғылымдағы жаңалығы, бір кәсіпкердің жаңа жұмыс орындарын ашуы, бір мұғалімнің сапалы білім беруі, бір дәрігердің адам өмірін сақтап қалуы, бір спортшының халықаралық аренада ел намысын қорғауы – барлығы мемлекет дамуына қосылған үлес.

Сондықтан әр жас өзінен: «Мен еліме қандай пайда келтіре аламын?» деп сұрауы қажет.Елдің болашағы тек мемлекеттің саясатына немесе белгілі бір тұлғаларға ғана байланысты емес. Ол – әр азаматтың күнделікті еңбегінен қалыптасады. Өз жұмысын жауапкершілікпен атқаратын, білімге ұмтылатын, заңды құрметтейтін, елінің жетістігіне қуанып, мәселесіне бейжай қарамайтын азаматтар көбейген сайын мемлекет те мықты болады.

Біз мұң мен күйзеліске емес, мүмкіндіктер мен мақсаттарға көбірек назар аударуымыз керек. Өткендегі қиындықтарды ұмытпаймыз, бірақ сол қиындықтардың құрбаны болып қалмаймыз. Тарих бізге қайғыны ғана емес, қайсарлықты да үйретеді. Біз бабаларымыздың төзімінен күш алып, бүгінгі күннің мүмкіндіктерін пайдаланып, ертеңге нық қадам жасауымыз қажет.

Қазақтың кең даласында талай ұрпақ өмір сүрді. Әр буын өз дәуірінің сынағын еңсеріп, келесі ұрпаққа жол ашты. Бүгін сол эстафета біздің қолымызда. Ендеше, оны кейінгі ұрпаққа абыроймен жеткізу – біздің азаматтық парызымыз.

Болашақ – алыстағы белгісіз уақыт емес. Болашақ бүгінгі таңда жасалып жатыр. Бүгін алған біліміміз, бүгінгі еңбегіміз, бүгінгі тәрбиеміз, бүгінгі дұрыс шешімдеріміз ертеңгі қоғамның негізін қалайды. Сондықтан болашақты күтпей, оны өз қолымызбен жасауға ұмтылуымыз керек.

Өткенді білу – тамырымызды тану. Бүгінді бағалау – мүмкіндігімізді түсіну. Болашаққа сену – мақсатымызға қарай батыл қадам жасау.

Елдің ертеңі білімді, еңбекқор, жігерлі және отаншыл жастардың қолында. Жастардың жүрегінде елге деген сүйіспеншілік, бойында жауапкершілік, санасында тарихи жады, ал болашаққа деген көзқарасында сенім болса, алынбайтын асу жоқ.Қандай қиындық болса да, оны еңсеруге біздің күшіміз жетеді. Себебі біз – талай сынақтан өткен, талай белесті бағындырған халықтың ұрпағымыз. Бабалардан қалған ең үлкен аманат – елдің бірлігін сақтау, жерді қорғау, ұлттық құндылықтарды дәріптеу және кейінгі ұрпаққа жарқын болашақ қалдыру.

Сондықтан өткенімізді мақтанышпен таныл, тарихымыздан сабақ алайық. Бүгінгі мүмкіндікті тиімді пайдаланып, білім мен еңбекке ұмтылайық. Ертеңгі күнге қорқынышпен емес, сеніммен қарайық.

Өткенді білейік. Бүгінді бағалайық. Болашаққа сенейік. Өйткені елдің жарқын келешегі – өзіне сенетін, тарихын құрметтейтін және болашағын өз қолымен жасауға дайын ұрпақтың қолында.

ШАРУА НЕМЕСЕ ФЕРМЕР ҚОЖАЛЫҒЫН ЖҮРГІЗУ ҮШІН УАҚЫТША ӨТЕУЛІ ЖЕР ПАЙДАЛАНУ (ЖАЛҒА АЛУ) ҚҰҚЫҒЫН БЕРУ ЖӨНІНДЕГІ КОНКУРС ЖАРИЯЛАУ ТУРАЛЫ ХАБАРЛАМА

Жетісу облысы, Ескелді ауданының әкімдігі, Қазақстан Республикасы Жер кодексінің 43-1 бабында және «Шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурсты ұйымдастыру мен өткізу қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2018 жылғы 20 желтоқсандағы № 518 бұйрығы негізінде, «Шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурс өткізетіндігі туралы хабарлайды:

Конкурсқа қатысу үшін өтінімдерді (конкурстық ұсыныс) қабылдау, жергілікті «Жетісу шұғыласы» газет бетіне жарияланған соң күнтізбелік 30 күннен кейін, он бес жұмыс күні ішінде, яғни 2026 жылдың 28- қыркүйектен 16-қазанға дейін қабылданады. (040500 Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы Оразбеков көшесі, 67), Ескелді ауданының әкімдігі №5 кабинетке табыс етеді.

Конкурсқа қатысу туралы өтінімдерді қабылдаудың (конкурстық құжаттаманы) соңғы мерзімі: 2026 жылдың 16-қазан айының 18 сағат 30 минутқа дейін.

Конкурстық өтінімдер салынған конверттер 2026 жылдың 19-қазан айының 10 сағат 00 минутта мына-мекен жайда ашылады: Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы Оразбеков көшесі, 67, аудан әкімдігінің үлкен мәжіліс залында.

Шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурсқа қатысуға өтінімде:

1) Қазақстан Республикасының мемлекеттік емес заңды тұлғалары үшін – заңды тұлғаның атауы, оның тұрған жері, заңды тұлға ретінде мемлекеттік тіркелуі (қайта тіркелуі) туралы мәліметтер, жарғылық капиталдағы (жарғылық капиталдың жалпы мөлшерінен) үлестерінің мөлшері көрсетіле отырып, өтінім берушінің – заңды тұлғаның басшылары мен қатысушылары немесе акционерлері туралы мәліметтер, өтінім берушінің үлестес тұлғалары туралы мәліметтер;

2) жеке тұлғалар үшін – өтінім берушінің тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілген болса), тұрғылықты жері, азаматтығы, жеке сәйкестендіру нөмірі, өтінім берушінің жеке басын куәландыратын құжат туралы мәліметтер;

3) өтінім беруші үміттеніп отырған жер учаскесінің орналасқан жері;

4) конкурстық ұсыныс;

5) өтінім беруші шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурстың жеңімпазы деп танылған жағдайда, шаруа немесе фермер қожалығын не ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскесін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) шартына қол қою қажеттігі туралы хабарламаны алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде көрсетілген шартты жасасу жөніндегі міндеттеме қамтылуға тиіс.

Шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурсқа қатысуға өтінімді жеке тұлғаның немесе Қазақстан Республикасының мемлекеттік емес заңды тұлғасының уәкілетті өкілдері Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес берілген және ресімделген сенімхаттың негізінде ұсына алады.

Конкурстық ұсыныста мынадай құжаттар болуы қажет:

1) бизнес-жоспар (инвестициялардың болжамды көлемі, ауыл шаруашылығы дақылдарын өсіру алаңдары, ауыл шаруашылығы жануарларының мал басы, қолданылатын агротехнологиялар, ауыл шаруашылығы техникасы мен технологиялық жабдықтың, ауыл шаруашылығы саласындағы білікті мамандардың болуы, ашылатын жұмыс орындарының саны);

2) шаруашылықішілік жерге орналастыру жобасын жасау және игеру, ауыл шаруашылығы инфрақұрылымын дамыту іс-шараларын орындау жөніндегі міндеттемелер;

3) ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерді ұтымды пайдалану қағидаларын және жайылымдарды ұтымды пайдалану қағидаларын қоса алғанда, Қазақстан Республикасы жер заңнамасының талаптарын орындау, өңірдің мамандануына сәйкес ауыл шаруашылығы дақылдарының егіс алаңдары құрылымын әртараптандыру бойынша индикативтік көрсеткіштерді орындау, ғылыми негізделген агротехнологияларды, фитосанитариялық және карантиндік талаптарды сақтау жөніндегі міндеттемелер қамтылуға тиіс.

Конкурстық ұсыныс, "электрондық үкімет" веб-порталы арқылы беру жағдайларын қоспағанда, беттері нөмірленіп, тігілген түрде, жабық конвертте ұсынылады.

Конкурстық ұсыныста өтінім беруші ұсынған міндеттемелер мен бизнес-жоспар шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскесін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) шартының ажырамас бөлігі болып табылады.

Сонымен қатар, Конкурстық ұсынысты, "электрондық үкімет" веб-порталы арқылы беру жағдайларын қоспағанда, конкурсқа қатысушы беттері нөмірленіп, тігілген түрде мөрленген немесе өшірілмейтін сиямен жазылған жабық конвертте ұсынады, конкурстық ұсыныстың соңғы беті жеке тұлғалар (немесе сенімді өкіл) үшін - қатысушының қолымен және заңды тұлғалар үшін - бірінші басшының (немесе сенімді өкіл) қолымен және мөрімен (бар болса) куәландырылады.

Өтінімде және конкурстық ұсыныста қатысушыға грамматикалық және арифметикалық қателерді түзету қажет болған жағдайларды қоспағанда, жолдар арасында ешқандай кірістірмелер, өшірулер немесе қосып жазулар болмауы тиіс.

Конкурстық ұсыныстың жабық конвертінде "шаруа немесе фермер қожалығын, ауыл шаруашылығы өндірісін жүргізу үшін уақытша өтеулі жер пайдалану (жалға алу) құқығын беру жөніндегі конкурс" және " жылғы _____"_____ " дейін ашуға болмайды" (ашудың нақты күні көрсетіледі) деген сөздер жазылады.

Ауыл шаруашылығымен айналысатын тұлғалар конкурсқа қатысу үшін қосымша ақпарат пен анықтама алу үшін Ескелді ауданының ауыл шаруашылығы мен жер қатынастары бөліміне (72836) 3-17-68 телефон арқылы хабарласуға болады.(мекен-жайы: Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы, Сәтпаев көшесі, 65 ғимаратының 3 қабаты 18 кабинет.)

Ескелді ауданының ауыл шаруашылығы мен жер қатынастары бөлімі

КОНКУРСҚА ШЫҒАРЫЛАТЫН АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ МАҚСАТЫНДАҒЫ ЖЕР УЧАСКЕЛЕРІНІҢ ТІЗБЕСІ

Лот нөмірі	Жер учаскесінің орналасқан жері (ауылдық округі)	Жер учаскесінің алқап түрі	Көлемі, га	бонитет балы	Сумен қамтамасыз етілуі	Топырақтың сапалық сипаттамасы	Жалға алу мерзімі	өңірдің ауыл шаруашылығына мамандануы
1	Жалғызағаш ауылдық округі	жайылымдық	300	4	Қамтылған	қарапайым сұр топырақ аз қуатты	10 жыл	маманданған
2	Бақтыбай ауылдық округі	Суармалы егістік	3,6	38	Қамтылған	Шалғынды сұр топырақ, кәдімгі, солтүстік, кәдімгі	10 жыл	маманданған
3	Бақтыбай ауылдық округі	Суармалы егістік	4,8	38	Қамтылған	Шалғынды сұр топырақ, кәдімгі, солтүстік, кәдімгі	10 жыл	маманданған
4	Бақтыбай ауылдық округі	Суармалы егістік	2,0	38	Қамтылған	Шалғынды сұр топырақ, кәдімгі, солтүстік, кәдімгі	10 жыл	маманданған
5	Бақтыбай ауылдық округі	Суармалы егістік	2,3	38	Қамтылған	Шалғынды сұр топырақ, кәдімгі, солтүстік, кәдімгі	10 жыл	маманданған
6	Бақтыбай ауылдық округі	Суармалы егістік	6,6	38	Қамтылған	Шалғынды сұр топырақ, кәдімгі, солтүстік, кәдімгі	10 жыл	маманданған
барлығы			319,3					

ПИЛОТ QALQAN РАСШИРЕН ДО 16 МЕДИЦИНСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ

Фонд социального медицинского страхования продолжает поэтапный перевод в единый цифровой сервис Qalqan четырех ключевых бизнес-процессов финансирования медицинской помощи: планирования, закупа, мониторинга и оплаты.

Важно отметить, что медицинские работники продолжают работать в привычных медицинских информационных системах. Qalqan автоматически получает из информационных систем необходимые сведения об оказанной медицинской помощи, не требуя их повторного ручного ввода и не отвлекая медицинских работников от лечебной работы.

На первом этапе проводится перевод процесса оплаты медицинской помощи на цифровую платформу. На сегодняшний день полный цикл оплаты через Qalqan проведен на базе трех медицинских организаций Астаны. Общая сумма оплаченной медицинской помощи составила 2,97 млрд тенге.

Полный цикл оплаты протестирован по 20 из 92 видов и подвидов медицинской помощи. Еще по 60 видам и подвидам тестирование продолжается на базе 16 медицинских организаций. По мере завершения апробации пилот будет последовательно масштабироваться.

Одним из ключевых решений, реализованных в рамках Qalqan, стало дробное актирование. Ранее для проведения оплаты требовалось сформировать единый сводный акт по всем видам медицинской помощи. Теперь расчеты проводятся отдельно по конкретным видам помощи и услугам. Внедрение дробного актирования позволило ускорить оплату и сделать процесс финансирования более гибким.

Следующим этапом станет перевод в единый цифровой контур остальных бизнес-процессов. До завершения этой работы соответствующие операции продолжают осуществляться в действующих информационных системах. Оцифровку всех четырех процессов планируется завершить до конца текущего года.

Параллельно с пилотированием оплаты в Qalqan вносятся и актуализируются сведения о медицинских организациях и их производственных площадках, включая данные о лицензиях, кадровом составе, оборудовании, имеющихся мощностях и др. На сегодняшний день систематизированы сведения о более чем 1,7 тыс. медицинских организаций и 12,4 тыс. производственных баз.Важно уделить особое внимание достоверности и полноте этих данных, поскольку в дальнейшем от них будут напрямую зависеть корректность расчета объемов финансирования и оплата медицинской помощи.

Медицинские организации и соисполнители самостоятельно актуализируют соответствующие сведения в Qalqan.

Для сопровождения проекта и обеспечения оперативной обратной связи с поставщиками внедрена «Красная кнопка» - канал прямой связи медицинских организаций с Председателем Правления Фонда.

Через специальный QR-код поставщики могут сообщать о задержках оплаты, вопросах финансирования и договорных отношений, разногласиях по мониторингу, сбоях информационных систем, коррупционных нарушениях и других проблемах.

Поступающие обращения оперативно рассматриваются и находятся на контроле руководства Фонда.

Филиал по области Жетісу НАО «Фонд социального медицинского страхования»

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ КОНКУРСА ПО ПРЕДОСТАВЛЕНИЮ ПРАВА ВРЕМЕННОГО ВОЗМЕЗДНОГО ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЯ (АРЕНДЫ) ДЛЯ ВЕДЕНИЯ КРЕСТЬЯНСКОГО ИЛИ ФЕРМЕРСКОГО ХОЗЯЙСТВА, СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОНО ПРОИЗВОДСТВА

Ескельдинский районный акимат в соответствии со статьей 43-1 Земельного Кодекса Республики Казахстан и Приказа № 518 от 20 декабря 2018 года Заместителя Премьер-министра Республики Казахстан - Министр сельского хозяйства Республики Казахстан «Об утверждении Правил организации и проведения конкурса по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства», в районной газете «Жетісу шұғыласы» и интернет-ресурсе Акимата Ескельдинского района объявляет о проведения конкурса по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства.

Заявки на участие в конкурсе (конкурсная документация) будут приниматься по истечении 30 календарных дней после публикации, в течении 15 рабочих дней; с 28 сентября по 16 октября 2026 года, по адресу: (040500 область Жетісу , Ескелдинский район, с.Карабұлак, ул. Оразбекова №67), в кабинете №5 Акимата Ескельдинского района.

Прием заявок на участие в конкурсе (конкурсная документация) заканчивается : 16 октября 2026 года, в 18 часов 30 минут.

Вскрытия конвертов с конкурсной документацией будет проведена 19 октября 2026 года в 10 часов 00 минут (область Жетісу, Ескелдинский район, с.Карабұлак, ул. Оразбекова №67) в большом зале районного акимата.

Заявка на участие в конкурсе по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства должна содержать:

для негосударственных юридических лиц Республики Казахстан – наименование юридического лица, его место нахождения, сведения о государственной регистрации (перерегистрации) в качестве юридического лица, сведения о руководителях и участниках или акционерах заявителя – юридического лица с указанием размера их доли в уставном капитале (от общего размера уставного капитала), сведения об аффилированных лицах заявителя;

для физических лиц – фамилию, имя и отчество (если оно указано в документе, удостоверяющем личность) заявителя, место жительства, гражданство, индивидуальный идентификационный номер, сведения о документе, удостоверяющем личность заявителя;

местоположение земельного участка, на который претендует заявитель;

конкурсное предложение;

обязательства по заключению договора временного возмездного землепользования (аренды) земельного участка сельскохозяйственного назначения для ведения крестьянского или фермерского хозяйства либо сельскохозяйственного производства в течение трех рабочих дней со дня получения уведомления о необходимости подписания указанного договора в случае признания заявителя победителем конкурса по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства.

Заявку на участие в конкурсе по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства могут представлять уполномоченные представители физического лица или негосударственного юридического лица Республики Казахстан на основании доверенности, выданной и оформленной в соответствии с законодательством Республики Казахстан.

Конкурсное предложение должно содержать:

бизнес-план (прогнозный объем инвестиций, площади возделывания сельскохозяйственных культур, поголовье сельскохозяйственных животных, применяемые агротехнологии, наличие сельскохозяйственной техники и технологического оборудования, квалифицированных специалистов в области сельского хозяйства, количество создаваемых рабочих мест);

обязательства по составлению и освоению проекта внутрихозяйственного землеустройства, выполнению мероприятий по развитию сельскохозяйственной инфраструктуры;

обязательства по исполнению требований земельного законодательства Республики Казахстан, включая правила рационального использования земель сельскохозяйственного назначения, выполнению индикативных показателей по диверсификации структуры посевных площадей сельскохозяйственных культур в соответствии со специализацией региона, соблюдению научно обоснованных агротехнологий, фитосанитарных и карантинных требований.

Конкурсное предложение представляется в закрытом конверте в прошитом виде с пронумерованными страницами, за исключением случаев его подачи посредством веб-портала "электронного правительства".

Обязательства и бизнес-план, предложенные заявителем в конкурсном предложении, являются неотъемлемой частью договора временного возмездного землепользования (аренды) земельного участка сельскохозяйственного назначения для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства.

В заявке и на конкурсном предложении не должно быть никаких вставок между строчками, подтирок или приписок, за исключением тех случаев, когда участнику необходимо исправить грамматические или арифметические ошибки.

В закрытом конверте конкурсного предложения указывается надпись "Конкурс по предоставлению права временного возмездного землепользования (аренды) для ведения крестьянского или фермерского хозяйства, сельскохозяйственного производства" и "Не вскрывать до: "___" _____ года" (указывается точная дата).

Для получения дополнительной информации и запроса звоните в отдел сельского хозяйства и земельных отношений Ескельдинского района тел: 8 (72836) 3-17-68 (адрес: Ескельдинский район, с.Карабулак , ул.Сәтпаева № 65 3 этаж, кабинет №20.)

Отдел сельского хозяйства и земельных отношений Ескельдинского района

ПЕРЕЧЕНЬ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ, ВЫСТАВЛЯЕМЫХ НА КОНКУРС

Номер лота	Местоположение земельного участка (округ)	Вид угодья земельного участка	площадь, га	Балл бонитет	Водообеспеченность	Качественные харакеристики почвы	Срок аренды	Сельскохозяйственная специализация региона
1	Жалгызагашский сельский округ	пастбища	300	4	обеспечено	Темно-каштановые обычные среднемощные	10 лет	специализированный
2	Бактыбайский сельский округ	Орошаемая пашня	6,6	38	обеспечено	Лугово-серозем-ный обыкновенный северный обычный	10 лет	специализированный
3	Бактыбайский сельский округ	Орошаемая пашня	4,8	38	обеспечено	Лугово-серозем-ный обыкновенный северный обычный	10 лет	специализированный
4	Бактыбайский сельский округ	Орошаемая пашня	2	38	обеспечено	Лугово-серозем-ный обыкновенный северный обычный	10 лет	специализированный
5	Бактыбайский сельский округ	Орошаемая пашня	2,3	38	обеспечено	Лугово-серозем-ный обыкновенный северный обычный	10 лет	специализированный
6	Бактыбайский сельский округ	Орошаемая пашня	3,6	38	обеспечено	Лугово-серозем-ный обыкновенный северный обычный	10 лет	специализированный
Всего			319,3					

ПЕНСИОННЫЕ НАКОПЛЕНИЯ КАЗАХСТАНЦЕВ ДОСТИГЛИ 28,35 ТРЛН ТЕНГЕ

По состоянию на 1 августа 2026 года объем пенсионных накоплений казахстанцев составил 28,35 трлн тенге, увеличившись за последние 12 месяцев на 3,50 трлн теңге (или на 14,1%).

Основную долю пенсионных накоплений составляют средства за счет обязательных пенсионных взносов (ОПВ). По состоянию на 1 августа 2026 года их объем достиг 26,31 трлн теңге, увеличившись за 12 месяцев на 2,69 трлн теңге или 11,4%.

Объем пенсионных накоплений, сформированных за счет обязательных профессиональных пенсионных взносов (ОППВ), превысил 751,56 млрд теңге. За последние 12 месяцев этот показатель вырос на 6,6%.Продолжился рост накоплений, сформированных за счет добровольных пенсионных взносов (ДПВ). На 1 августа 2026 года их объем составил 10,41 млрд теңге, увеличившись за 12 месяцев на 14,9%.

Также отмечается значительный рост пенсионных накоплений, формируемых за счет обязательных пенсионных взносов работодателя (ОПВР), которые поступают на пенсионные счета вкладчиков (получателей) с 1 января 2024 года. По состоянию на 1 августа 2026 года их объем составил 1 273,93 млрд теңге, увеличившись за 12 месяцев в 2,5 раза.

Поступления-Общий объем накоплений обеспечивается за счет пенсионных взносов и инвестиционного дохода. За 7 месяцев 2026 года на индивидуальные и условные пенсионные счета вкладчиков поступило 2 127,27 млрд теңге взносов, что на 15,7 % (или на 289,09 млрд теңге) больше по сравнению с аналогичным периодом прошлого года.

На индивидуальные пенсионные счета (ИПС) по учету ОПВ с начала 2026 года на 1 августа 2026 г. поступило 1 630,80 млрд теңге (по сравнению с аналогичным периодом прошлого года объем ОПВ увеличился на 8,1 %), ОППВ – 87,69 млрд теңге (рост на 11,0%), ДПВ – 1251,28 млн теңге. Взносы за счет ОПВР с начала года на 01.08.2026 г. составили 407,53 млрд теңге.

Чистый инвестиционный доход, поступивший на счета вкладчиков с начала года, по состоянию на 01.08.2026 года составил 1233,05 млрд теңге.

Выплаты и переводы

Выплаты по всем видам взносов и переводы в страховые организации из ЕНПФ за январь-июль 2026 года достигли 1083,51 млрд теңге.

Объём выплат по возрасту составил 170,95 млрд теңге. Размер средней ежемесячной выплаты по графику из ЕНПФ в связи с достижением пенсионного возраста – 38 993 теңге.Единовременные пенсионные выплаты (ЕПВ) на улучшение жилищных условий и лечение с начала 2026 года на 01.08.2026 г. составили 435,20 млрд тенге, выплаты по наследству – 63,06 млрд теңге, выплаты в связи с выездом на ПМЖ за пределы РК – 28,13 млрд теңге, выплаты лицам с инвалидностью – 2,05 млрд теңге, выплаты на погребение – 5,56 млрд теңге. В страховые организации переведена сумма в размере 378,56 млрд теңге.

Количество ИПС

Общее количество пенсионных счетов в ЕНПФ на 1 августа 2026 года составило 18,89 млн единиц (рост за 12 месяцев - 1,12 млн единиц или 6,3%). При этом количество ИПС вкладчиков (получателей) в ЕНПФ на 1 августа 2026 г. - 12,84 млн единиц, из них: 11,39 млн - по ОПВ, 789,48 тыс. - по ОППВ, 463,69 тыс. - по ДПВ. Отметим, что в общее количество счетов по учету ОПВ (11,39 млн единиц) также входят счета получателей, выехавших на ПМЖ за пределы страны, но не обратившихся за накоплениями, умерших вкладчиков, чьи наследники не оформили наследование пенсионных накоплений, военнослужащих, переведенных с 2016 года на полное государственное пенсионное обеспечение, и других категорий вкладчиков (получателей), на счета которых в соответствии с казахстанским законодательством взносы не должны поступать.

Количество условных пенсионных счетов в ЕНПФ, на которых учитываются сведения о поступивших ОПВР, составило 6,06 млн единиц.

Вся актуальная информация о статистических данных по пенсионным активам размещена на сайте enpf.kz в разделе «Статистика и аналитика».

ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖИНАҚТАРЫ – ӨЗ БАҚЫЛАУЫҢЫЗДА: БЖЗҚ САЛЫМШЫЛАРЫНЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ МҮМКІНДІКТЕРІ КЕҢЕЙТІЛУДЕ

2026 жылғы 7 қыркүйектен бастап Қазақстан Республикасы Әлеуметтік кодексіне енгізілген өзгерістер күшіне енеді. Бұл өзгерістер БЖЗҚ салымшыларының зейнетақы жинақтарын басқару стратегиялары мен инвестициялық портфельдерді өз бетінше таңдау құқықтарын едәуір кеңейтеді. Енді салымшылар өздерінің зейнетақы жинақтарының 100%-ына дейін инвестициялық портфельді басқарушылардың (ИПБ) сенімгерлік басқаруына бере алады.

Жаңашылдықтардың мақсаты – ең қолайлы инвестициялық стратегиясы мен табыстылық тарихы бар ИПБ-ны таңдау арқылы жинақтарды басқарудың ұзақ мерзімді кірістілігін арттыру.

Міндетті зейнетақы жарналарының (МЗЖ) және ерікті зейнетақы жарналарының (ЕЗЖ) салымшылары, сондай-ақ пайдасына міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ) мен ЕЗЖ аударылатын жеке тұлғалар сенімгерлік басқаруға берілетін зейнетақы жинақтарының көлемін өз бетінше айқындауға, бір немесе бірнеше ИПБ-ны, сондай-ақ өздерінің қаржылық мақсаттарына сәйкес бір немесе бірнеше инвестициялық портфельді таңдауға мүмкіндік алады.

Таңдау мүмкіндігі арта түседі

Заңнамаға сәйкес әрбір ИПБ салымшыларға тәуекел деңгейі, инвестициялар құрылымы және инвестициялау мерзімі бойынша ерекшеленетін инвестициялық портфельдердің үш түріне дейін (консервативті, теңгерімді және тәуекелі жоғары) ұсына алады. Үш түрлі портфельдің болуы инвестицияларды салымшының жасына және жеке мүдделеріне қарай бейімдеуге мүмкіндік береді. Ал жинақтарды бірнеше ИПБ арасында бөлу құқығы олардың табыстылығының ауытқуына тәуелділікті азайтады.

ИПБ-ның инвестициялық портфельдерін қалыптастыруға қойылатын талаптарды Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі (ҚНРДА) айқындайды.

Барлық ақпарат – бір платформада

Салымшыларға қолайлы болу үшін БЖЗҚ зейнетақы активтерін инвестициялық басқаруға қатысты негізгі ақпаратты біріктіретін invest.enpf.kz бірыңғай ақпараттық интернет-платформасын іске қосты. Платформа табыстылық туралы ақпаратқа ыңғайлы әрі құрылымдалған қолжетімділікті қамтамасыз етеді, белгіленген кезеңдер бойынша әртүрлі басқарушылардың (ҚР Ұлттық Банкі мен ИПБ-лардың) басқаруындағы инвестициялық портфельдердің көрсеткіштерін динамикада салыстыруға мүмкіндік береді.

Салымшы инвестициялық портфельдерді бағалап, өзінің мүддесі мен инвестициялық мақсаттарына сәйкес басқарушыны және оның инвестициялық стратегияларын дербес таңдай алады.

Зейнетақы жинақтарын сенімгерлік басқаруға қалай беруге болады?

Зейнетақы жинақтарын сенімгерлік басқаруға беру үшін салымшы зейнетақы активтерін басқаруға рұқсат етілген инвестициялық портфельді басқарушылардың (ИПБ) тізілімінен басқарушы компанияны таңдауы және өтініш беруі қажет. (Толық ақпарат БЖЗҚ сайтындағы «Қызметтер – Сенімгерлік басқаруға аудару – Инвестициялық портфельді басқарушылар тізілімі» бөлімінде орналастырылған.)

Өтініште:

-enpf.kz сайтындағы жеке кабинет арқылы (электрондық цифрлық қолтаңбаны пайдалана отырып);

-жеке басын куәландыратын құжатты ұсыну арқылы БЖЗҚ-ның кез келген бөлімшесінде беруге болады.

Зейнетақы жинақтарының бір бөлігін ИПБ-ға беру, бір ИПБ-дан екіншісіне ауыстыру немесе жинақтарды ИПБ-дан Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің (ҚРҰБ) басқаруына қайтару бойынша қадамдық нұсқаулық мына сілтеме бойынша орналастырылған: https://www.enpf.kz/kz/services/Invest/22218/.

Өтініштің орындалу мәртебесін БЖЗҚ сайтындағы немесе мобильді қосымшасындағы жеке кабинеттен («Өтініштер» бөлімі) қадағалауға болады. Өтініштерді қабылдау және өңдеу үдерісі толық автоматтандырылған. Зейнетақы жинақтарын ИПБ-ның сенімгерлік басқаруына беру өтініш келіп түскен күннен бастап 30 күнтізбелік күн ішінде БЖЗҚ арқылы жүзеге асырылады. Бұл ретте зейнетақы жинақтарын бір ИПБ-дан екіншісіне ауыстыруға немесе оларды Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің басқаруына қайтаруға жинақтар инвестициялық портфельді басқарушының сенімгерлік басқаруына берілген күннен бастап кемінде бір жыл өткеннен кейін ғана рұқсат беріледі.

ИПБ басқаруындағы зейнетақы жинақтарын қорғау тетіктері

Зейнетақы жинақтарын басқару мүмкіндіктерінің кеңеюі салымшының жауапкершілігінің де артуын білдіреді. ИПБ-ны таңдау – салымшының дербес шешімі. Ол ұсынылатын инвестициялық стратегияны, инвестициялық портфельдің құрылымын, тәуекел деңгейін және активтерді басқару нәтижелерін өз бетінше бағалайды.

Заңнамада зейнетақы жинақтарын қорғаудың кешенді жүйесі көзделген:

-ИПБ-ның қаржылық жауапкершілігі. 2026 жылғы 1 қаңтардан бастап табыстылықтың эталоны ретінде қолданылатын композиттік индекстер жүйесі енгізілді. Егер инвестициялық портфельдің табыстылығы белгіленген бағдардан төмен болса, басқарушы компания айырманы өз капиталы есебінен салымшыға өтеуге міндетті.

-Тәуелсіз кастодиан-банк. Барлық активтер кастодиан-банкте (тәуелсіз ірі банкте) сақталады. Ол активтердің заңнама талаптарына сәйкес орналастырылуын бақылайды. Бұл ретте активтер салымшының БЖЗҚ-дағы жеке зейнетақы шотында (ЖЗШ) есепке алынуын жалғастырады және ИПБ-ның меншікті активтерінен бөлек сақталады. ИПБ банкрот болған жағдайда салымшылардың зейнетақы активтері оның міндеттемелерін орындауға пайдаланылмайды.

-Инвестициялық шектеулер және әртараптандыру. Реттеуші ИПБ инвестициялай алатын қаржы құралдарының тізбесін белгілейді. Олардың қатарына Қазақстан Республикасының және шет мемлекеттердің мемлекеттік бағалы қағаздары, қазақстандық және шетелдік ұйымдардың үлестік және борыштық бағалы қағаздары, сондай-ақ тиісті кредиттік рейтингі бар екінші деңгейдегі банктер мен бейрезидент-банктердегі салымдар кіреді. Жоғары тәуекелді цифрлық және криптоактивтер бұл тізбеге енгізілмеген, сондықтан зейнетақы жинақтарын оларға инвестициялауға жол берілмейді. Сонымен қатар заңнамада инвестициялау лимиттері белгіленген. Әрбір ИПБ реттеуші талаптарын ескере отырып, өзінің инвестициялық декларациясында басқару стратегиясын дербес айқындайды.

-Басқарушы компанияларға қойылатын талаптар. Зейнетақы активтерін басқаруға қаржылық тұрғыдан орнықты ИПБ ғана жіберіледі. Ол реттеушінің капитал жеткіліктілігіне, клиенттердің активтерін басқару тәжірибесіне, сондай-ақ ірі акционерінің немесе рейтингі «BBB» деңгейінен төмен емес бейрезидент акционерінің болуына қатысты реттеушінің талаптарына сәйкес келуі тиіс. Зейнетақы активтерін басқаруға рұқсат берілген ИПБ-лар тізілімі ҚНРДА мен БЖЗҚ-ның ресми интернет-ресурстарында жарияланған. Қазіргі уақытта зейнетақы активтерін басқару алты компанияның құзыретінде: «Alatau City Invest» АҚ, «BCC Invest» АҚ, «Halyk Global Markets» АҚ , «Halyk Finance» АҚ, «Сентрас Секьюритиз» АҚ және «Tansar Capital» АҚ. ИПБ тізілімнен шығарылған жағдайда салымшылардың зейнетақы жинақтары Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің басқаруына қайтарылады.БЖЗҚ 2013 жылғы 22 тамызда «ГНПФ» ЖЗҚ» АҚ негізінде құрылды. БЖЗҚ құрылтайшысы және акционері – Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің «Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ арқылы Қазақстан Республикасының Үкіметі. БЖЗҚ зейнетақы активтерін сенімгерлікпен басқаруды Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жүзеге асырады. Зейнетақы заңнамасына сәйкес БЖЗҚ міндетті зейнетақы жарналарын, жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналарын, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын, ерікті зейнетақы жарналарын тартуды, сондай-ақ "Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктерінде орналастырылған депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес депозиттерге міндетті кепілдік беруді жүзеге асыратын ұйым аударған кепілдік берілген депозит бойынша кепілдік берілген өтемнің талап етілмеген сомасы есебінен қалыптастырылған ерікті зейнетақы жарналарын есепке алып, оның есебін жүргізеді, зейнетақы төлемдерін жүзеге асыруды қамтамасыз етеді. Сондай-ақ Қор нысаналы активтер мен нысаналы талаптарды есепке алуды, нысаналы жинақтау шоттарына нысаналы жинақтарды (НЖ) есепке алу мен есептеуді, НЖ төлемдерін оларды алушының банк шоттарына есептеуді, "Ұлттық қор – балаларға" бағдарламасы шеңберінде Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған тәртіппен НЖ қайтарымдарын есепке алуды жүзеге асырады (толығырақ www.enpf.kz сайтында).

ПЕНСИОННЫЕ НАКОПЛЕНИЯ ПОД ВАШИМ КОНТРОЛЕМ: РАСШИРЯЮТСЯ ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ ВКЛАДЧИКОВ ЕНПФ

С 7 сентября 2026 года вступают в силу изменения в Социальный кодекс Республики Казахстан , существенно расширяющие права вкладчиков ЕНПФ по самостоятельному выбору стратегий и портфелей по управлению пенсионными накоплениями. Теперь вкладчики смогут передавать в доверительное управление управляющим инвестиционным портфелем (УИП) до 100% своих накоплений. Нововведения направлены на повышение долгосрочной доходности от управления сбережениями за счет выбора УИП с наиболее подходящей инвестиционной стратегией и историей доходности.

Вкладчики обязательных пенсионных взносов (ОПВ) и добровольных пенсионных взносов (ДПВ), а также физические лица, за которых перечислены обязательные профессиональные пенсионные взносы (ОППВ) и ДПВ, смогут самостоятельно определить объем своих накоплений, передаваемых в доверительное управление, выбрать один или несколько УИП, а также один или несколько инвестиционных портфелей в соответствии со своими финансовыми целями.

Больше возможностей для выбора

Согласно законодательству каждый УИП будет вправе предложить вкладчикам до трех видов инвестиционных портфелей (консервативный, умеренный, рискованный), различающихся по уровню риска, структуре инвестиций и сроку инвестирования. Наличие трех типов портфелей дает возможность адаптировать инвестиции под индивидуальный возраст и интересы вкладчика, а право распределять накопления между разными УИП минимизирует зависимость от колебаний их доходности.

Требования к формированию инвестиционных портфелей УИП определяется Агентством по регулированию и развитию финансового рынка (АРРФР).

Вся информация - на одной платформе

Для удобства вкладчиков ЕНПФ внедрил единую информационную интернет-платформу invest.enpf.kz, объединяющую ключевую информацию по инвестиционному управлению пенсионными активами. Платформа предоставляет удобный и структурированный доступ к информации о доходности, позволяет в динамике по заданному диапазону периодов сопоставлять различные данные по портфелям, находящимся в управлении всех доверительных управляющих (НБРК и УИП). Вкладчик может оценить инвестиционные портфели, а также самостоятельно выбрать управляющего и его стратегии инвестирования с учетом своих интересов.

Как передать накопления в доверительное управление?

Для перевода своих пенсионных накоплений вкладчику необходимо выбрать управляющую компанию из реестра УИП, допущенных к управлению пенсионными активами (подробная информация размещена на сайте ЕНПФ в разделе «Услуги - Перевод в доверительное управление - Реестр управляющих инвестиционным портфелем»), и подать заявление.

Это можно сделать:

-в личном кабинете на сайте enpf.kz (с использованием электронной цифровой подписи);

-в любом отделении ЕНПФ (при предъявлении документа, удостоверяющего личность).

Пошаговая инструкция (при переводе части пенсионных накоплений в УИП / от одного УИП к другому УИП / возврате накоплений из УИП в НБРК) размещена по ссылке: https://www.enpf.kz/ru/services/Invest/22218/.

Статус заявления можно отслеживать в своем личном кабинете на сайте или в мобильном приложении ЕНПФ (в закладке «Заявления»). Процесс подачи и обработки заявлений полностью автоматизирован, а передача накоплений в доверительное управление УИП осуществляется ЕНПФ в течение 30 календарных дней после даты поступления заявления. При этом перевести пенсионные накопления от одного УИП к другому, а также вернуть их под управление Национального Банка Республики Казахстан (НБРК) можно не ранее чем через один год с даты передачи пенсионных накоплений в доверительное управление управляющему инвестиционным портфелем.

Механизмы защиты пенсионных накоплений при управлении УИП

Расширение возможностей по управлению пенсионными накоплениями предполагает и более высокую степень ответственности самого вкладчика. Выбор УИП является его самостоятельным решением, вкладчик оценивает предлагаемую стратегию и структуру портфеля, уровень риска и результаты управления активами. Законодательством предусмотрена комплексная система защиты накоплений:

-финансовая ответственность УИП – с 1 января 2026 года действует система композитных индексов, используемых в качестве эталона доходности. Если доходность портфеля окажется ниже ориентира, управляющая компания обязана компенсировать разницу вкладчику за счет собственного капитала;

-независимый банк-кастодиан – все активы хранятся в банке-кастодиане (независимом крупном банке), который контролирует целевое размещение активов требованиям законодательства. При этом активы продолжают учитываться на индивидуальном пенсионном счете (ИПС) вкладчика в ЕНПФ и отделены от собственных активов УИП. В случае банкротства УИП пенсионные активы вкладчиков не могут быть использованы УИП;

-инвестиционные ограничения и диверсификация – регулятор определяет перечень инструментов, в которые УИП имеет право инвестировать. В него входят государственные ценные бумаги Казахстана и иностранных государств, долевые и долговые негосударственные бумаги казахстанских и иностранных организаций, а также вклады в банках второго уровня и в банках-нерезидентах с соответствующим кредитным рейтингом. Высокорисковые цифровые и криптоактивы в этот перечень не входят, поэтому инвестирование пенсионных накоплений в них не допускается. Законодательством также установлены лимиты инвестирования. Стратегию управления каждый УИП определяет самостоятельно в своей инвестиционной декларации с учетом регуляторных требований;

-требования к управляющим компаниям – к управлению пенсионными активами допускаются только финансово-устойчивые УИП, соответствующие требованиям регулятора по капиталу, опыту управления активами клиентов и наличию крупного акционера либо акционера-нерезидента с рейтингом не ниже «BBB». Реестр УИП, допущенных к управлению пенсионными активами, публикуется на сайтах АРРФР и ЕНПФ. В настоящее время к управлению допущены шесть компаний: АО «Alatau City Invest», АО «BCC Invest», АО «Halyk Global Markets» , АО «Halyk Finance», АО «Сентрас Секьюритиз», АО «Tansar Capital». При исключении УИП из реестра пенсионные накопления возвращаются под управление НБРК.

ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖИНАҚТАРЫН ТҰРАҚТЫ ТҮРДЕ ҚАЛЫПТАСТЫРАТЫН ҚАЗАҚСТАНДЫҚТАРДЫҢ САНЫ АРТЫП КЕЛЕДІ

Қазақстанда азаматтардың лайықты зейнетақымен қамсыздандыруға қатысты саналы көзқарасы жыл санап дамып келеді. Бұл үрдіс басқа елдерде әлдеқашан қалыптасқан тәжірибе. Зейнетақы жинақтарын өзінің қартайған кездегі әл-ауқат деңгейіне тікелей әсер ететін ұзақ мерзімді қаржылық капиталы ретінде қабылдайтын азаматтар саны көбеюде. Бұған зейнетақы жинақтары көлемінің серпінді өсуі, халықты жинақтаушы зейнетақы жүйесімен (ЖЗЖ) қамту ауқымының кеңеюі, зейнетақы жарналарын тұрақты төлейтін азаматтар санының артуы дәлел.

Зейнетақы шоттары мен ондағы жинақтардың өсуі

2026 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша қазақстандықтардың БЖЗҚ-дағы зейнетақы жинақтары 28,09 трлн теңгеге жетіп, бір жыл ішінде 4,08 трлн теңгеге немесе 17,0%-ға өсті.

ЖЗЖ дамуының негізгі көрсеткіштерінің бірі – зейнетақы шоттары санының тұрақты өсуі. 2026 жылғы 1 шілдедегі жағдай бойынша «Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ-да 18,78 млн зейнетақы шоты ашылған. Бұл өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 1,11 млн немесе 6,3%-ға көп.

Олардың ішінде салымшылардың (алушылардың) 12,80 млн жеке зейнетақы шоты бар. Оның ішінде 11,36 млн шот – міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ), 786,27 мың шот – міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ), 462,40 мың шот – ерікті зейнетақы жарналары (ЕЗЖ) бойынша ашылған. Бұдан бөлек, БЖЗҚ-да жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары (ЖМЗЖ) бойынша келіп түскен мәліметтер есепке алынатын 5,97 млн шартты зейнетақы шоты ашылған.

Шоттар мен жинақтар туралы барлық ақпарат ашық әрі азаматтарға тәулік бойы, аптасына 7 күн қолжетімді. Оны БЖЗҚ-ның сайтындағы немесе мобильді қосымшасындағы жеке үзінді көшірмеден, сондай-ақ БЖЗҚ-ның өңірлік бөлімшелерінен алуға болады.

Халықтың зейнетақы жарналарын төлеу белсенділігін қалай бағалаған жөн?

Азаматтардың зейнетақы жарналарын төлеу белсенділігін бағалау кезінде бірқатар маңызды жайттарды ескеру қажет. МЗЖ есепке алынатын шоттардың жалпы санына (11,36 млн) объективті себептерге байланысты жарналар түспейтін шоттар да кіреді. Оларға азаматтардың мынадай санаттары жатады:

-зейнет жасына жетіп, зейнетақы төлемдерін алып жүрген және еңбек қызметін әрі қарай жалғастырып, табысы болған жағдайда да зейнетақы жарналарын төлеуден босатылған зейнеткерлер;

-мерзімсіз уақытқа бірінші және екінші топтағы мүгедектігі белгіленген адамдар;

-2016 жылдан бастап толық мемлекеттік зейнетақымен қамсыздандыруға көшірілген әскери қызметшілер;

-елден тыс жерлерге тұрақты тұруға көшіп кеткен, бірақ зейнетақы жинақтарын алуға жүгінбеген салымшылар;

-қайтыс болған, ал мұрагерлері зейнетақы жинақтарына мұрагерлік рәсімін әлі ресімдемеген салымшылар;

-Қазақстан заңнамасына сәйкес шоттарына зейнетақы жарналары түспеуі тиіс салымшылардың (алушылардың) басқа да санаттары.

Сонымен қатар, әр адамның өмірінде зейнетақы жарналары төленуі тиіс табысы болмайтын объективті жағдайлар кездеседі. Оларға мыналар жатады:

-оқу орындарында білім алу;

-әскери қызмет өткеру;

-балаға және туыстарына күтім жасау;

-жұмыс іздеу және жұмыс ауыстыру кезеңдері;

-шетелде жұмыс істеу;

-жұмыстың маусымдық сипатына байланысты үзілістер;

-күнтізбелік жыл ішінде табысы тұрақты түрде түспейтін жұмысты атқару;

-ұзақ уақыт емделуге және оңалтуға байланысты кезеңдер.

Сондықтан халықаралық тәжірибеде халықтың жинақтаушы зейнетақы жүйесіне тартылуын бағалаудың жалпыға бірдей қабылданған әрі неғұрлым объективті көрсеткіштері ретінде табыс алатын азаматтардың саны және сәйкесінше жыл ішінде кемінде бір жарна түскен белсенді жеке зейнетақы шоттарының саны қарастырылады.

Тек 2026 жылдың бірінші жартыжылдығында мұндай шоттардың саны 7,20 млн-нан 7,34 млн-ға дейін, яғни 150,3 мың шотқа артты. Сәйкесінше, бұл шоттардағы зейнетақы жинақтарының көлемі де өсті. 2026 жылдың бірінші жартыжылдығында олардың көлемі 20,95 трлн теңгеден 22,24 трлн теңгеге дейін, яғни шамамен 1,29 трлн теңгеге немесе 6,2%-ға ұлғайды.

Белсенді шоттардың негізгі бөлігі тұрақты еңбек қызметін жүзеге асыратын және МЗЖ-ны жүйелі түрде төлейтін азаматтарға тиесілі. Олардың саны алты ай ішінде 6,77 млн-нан 6,93 млн-ға дейін өсті, ал осы шоттардағы жинақтар 20,10 трлн теңгеден 21,07 трлн теңгеге дейін ұлғайды.

Зейнетақы жарналарын төлеудің тұрақтылығы мен толықтығы

ЖЗЖ-ға қатысу ұзақтығынан бөлек, жеткілікті зейнетақы жинақтарын қалыптастырудың маңызды факторларының бірі – жарналарды тұрақты әрі толық көлемде төлеу.

Қазақстанда бір жыл ішіндегі МЗЖ төлеудің орташа тұрақтылық көрсеткіші біртіндеп өсіп келеді:

- жалдамалы қызметкерлер арасында бұл көрсеткіш 2024 жылғы 8,95 жарнадан 2025 жылы 8,98 жарнаға дейін өсті;

- өзін-өзі жұмыспен қамтығандар арасында 7,36-дан 7,53 жарнаға дейін артты.

Бұл ретте 2025 жылы жалдамалы қызметкерлердің 80%-ы және өзін-өзі жұмыспен қамтығандардың 64%-ы зейнетақы жарналарын жылына 6-дан 12 ретке дейін аударған.

2025 жылы жарналардың орташа мөлшері жалдамалы қызметкерлер арасында 43 661 теңгені құрады. Бұл республика бойынша орташа жалақы деңгейіндегі табыстан төленетін жарна мөлшерімен үйлеседі. Өзін-өзі жұмыспен қамтығандар арасында бұл көрсеткіш 23 225 теңге болды, бұл ең төменгі жалақыдан жоғары, алайда медиандық жалақыдан төмен табыстан төленетін жарнаны көрсетеді.

Ұзақ мерзімді динамика да халықты ЖЗЖ-мен қамту деңгейінің және МЗЖ төлеу тәртібінің біртіндеп жақсарып келе жатқанын көрсетеді. Егер 2015 жылы МЗЖ есепке алынатын белсенді шоттардың саны 6,07 млн болса, 2025 жылы олардың саны 7,20 млн-нан асты. Жарналарды жылына 6-дан 12 ретке дейін төлейтін азаматтардың үлесі 2015 жылғы 71%-дан 2025 жылы 78%-ға дейін өсті. Тиісінше, жарналарды жүйелі түрде емес, яғни жылына 1-ден 5 ретке дейін аударатын азаматтардың үлесі 29%-дан 22%-ға дейін төмендеді.

Зейнетақы жарналарының салымшылар табысының деңгейіне тәуелділігі

Салымшылардың табыс деңгейіне қарай МЗЖ есепке алынатын белсенді жеке шоттардың құрылымында да оң өзгерістер байқалады.2025 жылдың қорытындысы бойынша (2026 жылғы 1 қаңтардағы жағдай) ең төменгі жалақыдан (ЕТЖ) төмен табыстан жарна төленетін шоттардың үлесі 12%-дан 9%-ға дейін қысқарды. Мұндай шоттардың саны 838,3 мыңнан 652,4 мыңға дейін, яғни 22,2%-ға азайды. Олардың қатарына жұмыс күні толық емес немесе ауысымдық жұмыспен қамтылған салымшылар жатады.Сонымен бірге жоғары мөлшердегі табыстан жарна түсетін шоттардың да саны артты. 2025 жылдың қорытындысы бойынша медиандық жалақыдан орташа айлық жалақыға дейінгі аралықтағы табысы бар белсенді шоттардың үлесі 44%-дан (2025 жылғы 1 қаңтардағы) 45%-ға (2026 жылғы 1 қаңтарда) дейін өсті. Ал мұндай белсенді шоттардың саны 3,17 млн-нан 3,28 млн-ға дейін артты.Бұл динамика ресми жұмыспен қамту және табыстың өсуін ғана емес, азаматтардың өз табыстарынан жарналарды ашық әрі толық көлемде төлеу арқылы қалыптастыруға ұмтылысын да көрсетеді.2025 жылдың қорытындысы бойынша жалдамалы қызметкерлердің жүйемен қамтылу деңгейі 91%-ға жетті. Бұл олардың толық дерлік қамтылғанын және зейнетақы жинақтарын қалыптастырудағы белсенділіктерін көрсетеді.

Өзін-өзі жұмыспен қамтығандар арасында қамту деңгейі төменірек. Осыған байланысты халықаралық оң тәжірибені ескере отырып, оларды зейнетақы жүйесіне тарту бойынша кешенді шараларды іске асыру қажет. Бұл аса маңызды, өйткені базалық зейнетақы мөлшері де еңбек өтіліне байланысты. Ал еңбек өтілі БЖЗҚ-ға МЗЖ-ның ай сайын түсуі негізінде айқындалады.

Осылайша, қазіргі жағдайда зейнетақы жинақтарын қалыптастыру зейнеткерлікке шыққаннан кейінгі табысты қамтамасыз ету тетігі ғана емес, сонымен қатар қоғамның қаржылық мәдениеті мен азаматтардың қаржылық дербестігінің маңызды элементіне айналып келеді.

Азаматтар өз шоттарының жай-күйін үнемі бақылап, БЖЗҚ-ның электрондық сервистерін пайдаланады, инвестициялық кірісті қадағалап, зейнетақы активтерін басқару мүмкіндіктерін зерделейді. Азаматтардың өз жинақтарын қалыптастыруға қатысуы, жарналарды тұрақты түрде төлеуі және жинақтарды басқаруға қызығушылық танытуы Қазақстанда ұзақ мерзімді қаржылық жоспарлау мәдениетінің біртіндеп қалыптасып келе жатқанын көрсетеді. Бұл ретте болашақтағы әл-ауқат үшін жауапкершілік мемлекет, жұмыс берушілер және азаматтардың өздері үшін ортақ міндетке айналуда.

ЧИСЛО КАЗАХСТАНЦЕВ, РЕГУЛЯРНО ФОРМИРУЮЩИХ СВОИ ПЕНСИОННЫЕ НАКОПЛЕНИЯ, РАСТЕТ

С каждым годом в Казахстане растет уровень осознанного отношения граждан к своему пенсионному обеспечению, так же, как это принято в других странах. Все больше людей воспринимают свои пенсионные накопления как собственный долгосрочный финансовый капитал, от которого зависит уровень благосостояния в пожилом возрасте. Об этом свидетельствуют динамичный рост объема накоплений, расширение охвата населения накопительной пенсионной системой (НПС), увеличение количества граждан, уплачивающих пенсионные взносы, повышение регулярности их перечисления.

Рост пенсионных накоплений и открытых пенсионных счетов граждан

По состоянию на 1 июля 2026 года пенсионные накопления казахстанцев в ЕНПФ достигли 28,09 трлн теңге, увеличившись за год на 4,08 трлн теңге или на 17,0%.

Одним из показателей развития НПС является устойчивый рост количества пенсионных счетов. По состоянию на 1 июля 2026 года в ЕНПФ открыто 18,78 млн пенсионных счетов, что на 1,11 млн или 6,3% больше, чем годом ранее. Из них 12,80 млн составляют индивидуальные пенсионные счета вкладчиков (получателей), в том числе 11,36 млн – по обязательным пенсионным взносам (ОПВ), 786,27 тыс. – по обязательным профессиональным пенсионным взносам (ОППВ) и 462,40 тыс. – по добровольным пенсионным взносам (ДПВ). Кроме того, в ЕНПФ открыто 5,97 млн условных пенсионных счетов, на которых учитываются сведения о поступивших обязательных пенсионных взносах работодателя (ОПВР). Вся информация о счетах и накоплениях прозрачна и доступна гражданам в режиме 24/7 в индивидуальной выписке, которую можно получить на сайте или мобильном приложении, а также в региональных офисах ЕНПФ.

Как правильно оценивать активность населения по уплате пенсионных взносов?

При оценке активности граждан важно учитывать следующее: в общее количество открытых счетов по учету ОПВ (11,36 млн) входят счета, на которые уже не поступают взносы по объективным причинам. Такие счета включают следующие категории граждан:

- получатели пенсионных выплат, достигшие пенсионного возраста и освобожденные от дальней уплаты пенсионных взносов даже в случае продолжения трудовой деятельности и наличия дохода,
- лица с инвалидностью первой и второй группы, установленной бессрочно,
- военнослужащие, переведенные с 2016 года на полное государственное пенсионное обеспечение,
- вкладчики, выехавшие на ПМЖ за пределы страны, но не обратившиеся за накоплениями,
- умершие вкладчики, чьи наследники еще не оформили наследование пенсионных накоплений,
- другие категории вкладчиков (получателей), на счета которых в соответствии с казахстанским законодательством взносы не должны поступать.

Кроме того, в течение жизни у всех граждан возникают объективные обстоятельства, в период которых они не имеют дохода, с которого должны уплачиваться пенсионные взносы. Такие периоды включают следующее:

- учеба в учебных заведениях,
- служба в армии,
- уход за детьми и родственниками,
- периоды поиска и смены работы,
- работа за рубежом,
- перерывы, связанные с сезонным характером работы,
- работа, предполагающая нерегулярное получение дохода в течение календарного года,
- периоды, связанные с длительным лечением и реабилитацией.

Поэтому в международной практике общепринятыми и наиболее объективными показателями вовлеченности населения в НПС является количество граждан, получающих доход, и соответственное количество активных индивидуальных пенсионных счетов, на которые в течение года поступил хотя бы 1 взнос. Только за первое полугодие 2026 года их число увеличилось с 7,20 млн до 7,34 млн счетов (на 150,3 тыс.). Одновременно на них вырос и объем пенсионных накоплений. За первое полугодие 2026 года он увеличился с 20,95 трлн тенге до 22,24 трлн тенге, или почти на 1,29 трлн тенге (6,2%).

Основная часть активных счетов принадлежит гражданам, осуществляющим трудовую деятельность, постоянно и регулярно уплачивающим ОПВ. Их количество за шесть месяцев выросло с 6,77 млн до 6,93 млн, накопления на них увеличились с 20,10 трлн до 21,07 трлн тенге.

Регулярность и полнота уплаты пенсионных взносов

Важными факторами формирования адекватных пенсионных накоплений (помимо продолжительности участия в НПС) являются регулярность и полнота уплаты взносов.

В Казахстане средний уровень регулярности уплаты ОПВ за год неуклонно растет:

- у наемных работников этот показатель увеличился с 8,95 в 2024 году до 8,98 взносов в 2025 году,
- у самозанятых - с 7,36 до 7,53.

При этом пенсионные взносы в 2025 году от 6 до 12 раз в год перечисляли 80% наемных работников и 64% самозанятых. Средний размер взносов в 2025 году составил 43 661 тенге – среди наемных (что кореллирует с уплатой взносов с доходов на уровне средней заработной платой по республике), 23 225 тенге - среди самозанятых (что показывает на уплату взносов с доходов выше минимальной заработной платы, но ниже медианной заработной платы). Долгосрочная динамика также указывает на постепенный рост охвата населения НПС и дисциплины уплаты ОПВ. Если в 2015 году количество активных счетов по учету ОПВ составило 6,07 млн, то в 2025 году их количество превысило 7,20 млн. Доля граждан, уплачивающих взносы от 6 до 12 раз в год, выросла с 71% в 2015 году до 78% в 2025 году, соответственно, доля тех, кто перечисляет взносы эпизодически (от 1 до 5 раз в год), сократилась с 29% до 22%. Зависимость пенсионных взносов от уровня дохода вкладчиков

Положительные изменения наблюдаются в структуре активных индивидуальных счетов по учету ОПВ в зависимости от уровня дохода вкладчиков.

За 2025 год (по состоянию на 01.01.2026 г.) сократилась доля счетов, на которые уплачивались взносы с доходов ниже минимальной заработной платы (МЗП), - с 12% до 9% (количество таких счетов уменьшилось с 838,3 тыс. до 652,4 тыс. или на 22,2%). К ним относятся вкладчики, занятые неполный рабочий день или имеющие работу сменного характера.

Вместе с тем выросло число счетов, на которые поступают взносы с более высоких доходов. За 2025 год доля активных счетов с доходами в диапазоне от медианной до среднемесячной заработной платы выросла с 44% (на 01.01.2025 г.) до 45% (на 01.01.2026 г.), а количество таких активных счетов выросло с 3,17 млн до 3,28 млн. Такая динамика отражает как рост официальной занятости и доходов, так и стремление граждан формировать свои накопления с уплатой взносов от получаемых доходов прозрачно и в полном объеме.

По итогам 2025 года охват системой среди наемных работников достиг 91%, что свидетельствует о практически полном их охвате и участии в формировании своих пенсионных накоплений. Среди самозанятых работников охват ниже, что требует реализации комплекса мер по их вовлечению в пенсионную систему с учетом положительной международной практики. Это тем более важно, поскольку размер базовой пенсии также зависит трудового стажа, который определяется на основе ежемесячного поступления ОПВ в ЕНПФ.

Таким образом, в современных условиях формирование пенсионных сбережений становится не только механизмом обеспечения дохода после выхода на пенсию, но и важным элементом финансовой культуры общества и финансовой самостоятельности ее граждан.

Граждане все чаще контролируют состояние своих счетов, используют электронные сервисы ЕНПФ, интересуются инвестиционным доходом и изучают возможности управления пенсионными активами. Участие граждан в формировании собственных накоплений, регулярная уплата взносов и интерес к управлению сбережениями свидетельствуют о постепенном формировании в Казахстане практики долгосрочного финансового планирования, где ответственность за будущее благосостояние становится общей задачей государства, работодателей и самих граждан.

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ МОНИТОРИНГ

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг – сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл субъектілерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттың тиімділігіне, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы құқық қолдану практикасының жай-күйіне, сондай-ақ қоғамның сыбайлас жемқорлық деңгейін қабылдауы мен бағалауына қатысты ақпаратты жинау, өңдеу, жинақтап-қорыту, талдау және бағалау жөніндегі қызметі.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторингтің мақсаты – сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы құқық қолдану практикасын бағалау болып табылады. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторингтің дереккөздері – құқықтық статистика мен жеке және заңды тұлғалардың өтініштері, үкіметтік емес және халықаралық ұйымдардың мәліметтері, әлеуметтік сұрау жүргізу деректері мен бұқаралық ақпарат құралдарындағы жарияланымдар, сондай-ақ заңмен тыйым салынбаған өзге де ақпарат көздері болып табылады.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторингтің нәтижелері сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне талдау жүргізу, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыруға бағытталған шараларды жетілдіру үшін негіз болып табылуы мүмкін.

Құрметпен, Ескелді ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер Басқармасы !

НАШАҚОРЛЫҚ – ҚОҒАМ ДЕРТІ, ОҒАН ҚАРСЫ КҮРЕС – ОРТАҚ МІНДЕТ

Нашақорлық – бүгінгі қоғамдағы ең күрделі әлеуметтік мәселелердің бірі. Ол жеке адамның денсаулығына ғана емес, оның отбасына, қоршаған ортасына және тұтас қоғамның қауіпсіздігіне зиян келтіреді. Сондықтан есірткіге тәуелділіктің алдын алу – баршамызға ортақ міндет.

Есірткіге әуестік көбіне адамның өміріндегі қиын кезеңдерден, теріс ортаның ықпалынан немесе «бір рет байқап көруден ештеңе болмайды» деген қате түсініктен басталады. Алайда оның соңы тәуелділікке әкеліп, адамның еркіндігін, денсаулығын және өмірлік мақсаттарын жоғалтуына себеп болуы мүмкін.

Нашақорлық адамның ағзасына орасан зор зиян келтіреді. Есірткі қолданған адамның денсаулығы әлсіреп, психологиялық жағдайы өзгереді. Уақыт өте келе ол бұрынғы қызығушылықтарынан, достарынан, оқуынан немесе жұмысынан алыстап, бар назарын есірткіге тәуелді етеді. Ең өкініштісі – бұл дерт адамның жақындарына да ауыр зардап әкеледі.

Әсіресе жастар арасында есірткінің алдын алу жұмыстарының маңызы ерекше. Жасөспірім үшін отбасының тәрбиесі, ата-ананың назары, дұрыс достық орта мен пайдалы іспен айналысуы маңызды рөл атқарады. Баламен ашық сөйлесу, оның мәселесін тыңдау және қиындыққа тап болған кезде қолдау көрсету – алдын алудың тиімді жолдарының бірі.

Мектеп пен колледждерде де есірткінің зияны туралы түсіндіру жұмыстары жүйелі жүргізілуі қажет. Бірақ құр тыйым салумен шектелу жеткіліксіз. Жастарға өз болашағын дұрыс жоспарлауға, спортпен, өнермен, ғылыммен және басқа да пайдалы істермен айналысуға мүмкіндік жасау маңызды.

Нашақорлықпен күрес тек құқық қорғау органдарының міндеті емес. Бұл іске отбасы, білім беру ұйымдары, медицина мамандары, қоғамдық ұйымдар және әрбір азамат өз үлесін қоса алады. Есірткіге қарсы ең мықты қорған – саналы тәрбие, дұрыс орта және адамға деген қамқорлық.

Қоғамның болашағы – бүгінгі жастардың қолында. Сондықтан есірткіден аулақ болу – тек өз денсаулығыңды қорғау емес, отбасыңның тыныштығын, жақындарыңның үмітін және елдің ертеңін қорғау.

Нашақорлықтың алдын алу үшін немқұрайлы болмауымыз керек. Біреудің қиын жағдайға түскенін байқасақ, оны айыптаудан бұрын көмекке бағыттау маңызды. Себебі тәуелділік – ұят немесе жаза мәселесі ғана емес, кәсіби көмек пен қолдауды қажет ететін күрделі мәселе.

Есірткісіз қоғам құру – бір күнде орындалатын міндет емес. Бірақ әр отбасының тәрбиесі, әр ұстаздың сөзі, әр жастың дұрыс таңдауы осы мақсатқа бастайтын маңызды қадам. Біздің ең үлкен жеңісіміз – есірткіге тәуелді адамды жазалау емес, оның алдын алып, жастарды бұл жолға түспеуге тәрбиелеу.

Жетекші маманы М.Серік
«Бақтыбай ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ-нің

ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚ – ҚОҒАМ ӨЗЕКТІСІ!

Қазіргі кезеңде құқық бұзушылық мәселесі қоғамның тұрақты дамуына елеулі қауіп төндіретін өзекті проблемалардың бірі болып отыр. Заң талаптарын сақтамау, қоғамдық тәртіпті бұзу, азаматтардың құқықтары мен бостандықтарына қол сұғу – мұның барлығы құқықтық мәдениеттің жеткіліксіздігін көрсетеді.

Құқық бұзушылықтың туындауына әсер ететін факторлар сан алуан. Олардың қатарында әлеуметтік теңсіздік, жұмыссыздық, білім мен тәрбие деңгейінің төмендігі, сондай-ақ отбасындағы тәрбиенің әлсіздігі ерекше орын алады. Бұдан бөлек, кейбір азаматтардың заң талаптарына немқұрайлы қарауы, жауапкершілікті толық сезінбеуі де құқық бұзушылықтың көбеюіне ықпал етеді.

Әсіресе, жасөспірімдер арасындағы құқық бұзушылық қоғам назарын ерекше талап етеді. Жастардың бос уақытын тиімді ұйымдастырмау, олардың теріс ортаға түсуі, интернет кеңістігіндегі зиянды ақпараттардың ықпалы – бұл мәселені күрделендіре түсуде. Сондықтан бұл бағытта ата-аналар, білім беру мекемелері мен мемлекеттік органдар бірлесе жұмыс істеуі қажет.

Құқық бұзушылықтың алдын алу – тек құқық қорғау органдарының ғана емес, бүкіл қоғамның ортақ міндеті. Бұл ретте құқықтық сауаттылықты арттыру, заң талаптарын түсіндіру, азаматтардың құқықтық мәдениетін қалыптастыру маңызды рөл атқарады. Сонымен қатар, профилактикалық шараларды күшейту, жастарға арналған тәрбиелік бағдарламаларды дамыту – уақыт талабы.

Қорытындылай келе, құқық бұзушылықпен күрес жүйелі әрі кешенді түрде жүзеге асырылуы тиіс. Әрбір азамат заң талаптарын құрметтеп, қоғамдық тәртіпті сақтауға үлес қосқанда ғана құқықтық мемлекет құру жолында нақты нәтижелерге қол жеткізуге болады.

Жетекші маманы М.Серік,
«Ескелді ауданы Бақтыбай ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ-нің

ТҰРҒЫНДАР НАЗАРЫНА!

«Бақтыбай ауылдық округі әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесі мемлекеттік қызметтің 5 түрін көрсететінін хабарлаймыз.

Олар:

1. Кент,ауыл жерлерінен жер учаскесін беру

2. Сауда-саттық (конкурстарды, аукциондарды) өткізуді талап етпейтін мемлекеттік меншігіндегі жер учаскелеріне құқықтарын алу.

3. Жер учаскелерін алу үшін кезекке қою.

4. Жер учаскесінің нысаналы мақсатын өзгертуге шешім беру

5. «Жер учаскесін жеке меншікке ақысын бірден төлеп не бөліп төлеу арқылы сату»

6.Жер учаскесін жалдау мерзімін ұзарту.

Аталған мемлекеттік қызметтер электрондық лицензиялау порталы арқылы көрсетіледі.Сондай-ақ Бақтыбай ауылдық округі әкімдігінің ғимаратында өзіне-өзі қызмет көрсету бұрышы бар.

HABARLANDYRU

Jetisu облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы, Ескелді би көшесі, 71 үй мекежайында орналасқан ГКП на ПХВ ««Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу»» биологиялық және медициналық қалдықтарды термиялық жоюға арналған жылжымалы крематорына арналған «Рұқсат етілген шығарындылар нормативі» бойынша қоғамдық тыңдаулар 09.10.2026 ж. сағат 15:00-да, Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы, Ескелді би көшесі, 71 үй мекежайында нысан аумағында өтеді.

Онлайн конференцияға сілтеме:

https://us04web.zoom.us/j/3990919748?pwd=V0xxeU5zazFqcHZORC82eHVvakJrdz09&omn=79444169202

Конференция идентификаторы: 399 091 9748 , кіру коды: 8888

Белгіленіп отырған қызметтің бастамашысы: ГКП на ПХВ «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу» БСН 120440000206, Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы, Ескелді би көшесі, 71 үй , тел. +77773756207.

«Рұқсат етілген шығарындылар нормативі» жобасын әзірлеуші:«Пориком фирмасы» ЖШС БСН 931040000540, Алматы қ.,1-ш/а, 66Б үйі,т.е. 3а, 5-кеңсе. Қосымша ақпарат алуға болатын байланыстар менэл.мекенжай:тел.+77017227234,e-mail: porikom2024@gmail.com.

Жоба материалдарымен https://ndbecology.gov.kz сайтында, сонымен бірге Жетісу облысының Табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу басқармасының сайтында мына сілтеме бойынша; https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-natural танысуға болады. Жоба бойынша ескертулер мен ұсыныстар https://ndbecology.gov.kz сайты және ЖАО priroda@zhetysu.gov.kz эл. поштасы арқылы қабылданады.

****

Общественные слушания по проекту «Нормативов допустимых выбросов» для Крематора передвижного для термического уничтожения биологических и медицинских отходов ГКП на ПХВ «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу» расположенной в с. Карабулак по ул.Ескельди би, дом 71 Ескельдинском районе области Жетісу, будут проводиться 09.10.2026 г. в 15.00, по адресу: область Жетісу, Ескельдинский район, с. Карабулак, ул. ул.Ескельди би, дом 71, на территории объекта.

Ссылка на онлайн-конференцию

https://us04web.zoom.us/j/3990919748?pwd=V0xxeU5zazFqcHZORC82eHVvakJrdz09&omn=79444169202

Идентификатор конференции: 399 091 9748, код доступа: 8888

Инициатор намечаемой деятельности: ГКП на ПХВ «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу» БИН 120440000206, область Жетісу, в Ескельдинский район, с.Карабулак, ул.Ескельди би, дом 71, тел. +77773756207.

Разработчик проекта «Нормативов допустимых выбросов» – ТОО «Фирма Пориком» БИН 931040000540, г. Алматы, мкр. 1, дом 66Б, н.п.3а, офис 5. Контакты и электронный адрес, по которым можно получить дополнительную информацию: тел. +77017227234, e-mail: porikom2024@gmail.com.

С материалами проекта можно ознакомиться на сайте https://ndbecology.gov.kz, а также на сайте ГУ «Управления природных ресурсов и регулирования природопользования по области Жетісу» по ссылке; https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-natural, замечания и предложения принимаются на сайте https://ndbecology.gov.kz, а также по электронной почте МИО priroda@zhetysu.gov.kz.

****

Құрметті салық төлеушілер!

«Көкжазық ауылдық округі әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесі,Сіздерді Қазақстан Республикасы Салық Кодексінің «Салықтар және бюджетке төленетін басқада міндетті төлемдер туралы»Заңына сәйкес- көлік салығын уақытылы төлеулеріңізді сұрайды.

«Көкжазық ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ

****

Уважаемые налогоплательщики!

Государственное учреждение «Аппарат акима Кокжазыкского сельского округа» в соответствии с кодексом «О налогах и других обязательных платежей в бюджет» напоминают Вам о погашении задолженности по транспортному налогу.

ГУ «Аппарат акима Кокжазыкского сельского округа»

****

Открыто наследственное дело на имущество Айнакулов Игилик Муратович, умершего 11.06.2026 г.

Наследников прошу обращаться: п. Карабулак, ул. Оразбекова, 25, офис 35 к Нургалиеву С.К., 8 777 372 00 17.

ВНИМАНИЮ ЖИТЕЛЕЙ!

Сообщаем, что государственное учереждение «Аппарат акима Бактыбайского сельского округа» оказывает 5 видов государственных услуг.

Такие как:

1.Предоставление земельного участка из земель поселка, села.

2.Выдача решения на изменение целевого назначения.

3.Приобретение прав на земельный участки,которые находятся в государственной собственности, не требующее проведение торгов (аукционов)

4.Постановка на очередь на получение земельного участка

5. «Продажа земельного участка в частную собственность едмновременно либо в рассрочку»

6.«Продление срока аренды земельного участка».

Данные государственные услуги оказываются через портал Электронного лицензирования.

Также сообщаем что в здании акимата Бактыбайского сельского округа имеется Уголок самообслуживания.

Меншік иесі:
«ЕСКЕЛДІ ЕЛІ» ЖШС
директор - бас редактор
Инкар Ерболқызы
НҰРСҰЛТАНОВА.
Редакцияның телефоны 3-19-15

Газет қазақ және орыс тілдерінде аптасына бір рет жұма күні шығады.

Эл. мекенжайымыз: Eskeldi_eli@mail.ru

Газет ҚР Инвестициялар және даму Министрлігінің байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2015 жылғы 16 қарашада тіркеліп, № 15692-Г куәлігі берілген.
Регистрационное свидетельство № 15692-Г от 16 ноября 2015г. выдано Министерством по инвестициям и развитию РК, комитетом связи, информатизации и информации.

Газет материалдары редакцияның компьютерлік орталығында беттеледі. Газет «Гамма-принт» Республикалық полиграфиялық баспа кешені» ЖШС-ның баспаханасында басылады. Баспахананың мекен-жайы: 050061, Алматы қаласы,Райымбека көшесі, 369-үй

Редакция мекенжайы: индекс 040500 Қарабұлақ ауылы, Сатпаева көшесі, 67 үй.

Осы шығарылымның таралымы 1900
Тираж 1900
Тапсырыс 1130
Көлемі 2 баспа табақ.

Авторлардың мақалалары редакцияның көзқарасын білдірмейді.
Опубликованные материалы не обязательно отражают точку зрения редакции.
Компьютерная верстка Д.ДАУРЕНҚЫЗЫ

«ЖЕТІСУ»
ТЕЛЕРАДИОКОМПАНИЯСЫ»
ЖАУАПКЕРШІЛІГІ
ШЕКТЕУЛІ
СЕРІКТЕСТІГІ

ТОВАРИЩЕСТВО
С ОГРАНИЧЕННОЙ
ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ
«ТЕЛЕРАДИОКОМПАНИЯ
«ЖЕТІСУ»

040000, Талдықоған қаласы
Балапанов көшесі, 28
тел.: 40-00-29
Email: jetisu-tv@mail.ru
2026 ж. «28» тамыз
№ 01-07/316

040000, г.Талдыкорган
ул.Балапанова, 28
тел.:40-00-29
Email: jetisu-tv@mail.ru
«28» августа 2026г.
№ 01-07/316

ЭФИРНАЯ СПРАВКА

Настоящим ТОО «Телерадиокомпания «Жетісу» подтверждает, что 28 августа 2026г. прошло объявление в бегущей строке, на государственном и на русском языке.

Текст следующего содержания:

Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы, Ескелді би көшесі, 71 үй мекежайында орналасқан ГКП на ПХВ ««Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу»» биологиялық және медициналық қалдықтарды термиялық жоюға арналған жылжымалы крематорына арналған «Рұқсат етілген шығарындылар нормативі» бойынша қоғамдық тыңдаулар 09.10.2026 ж. сағат 15:00-да, Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы, Ескелді би көшесі, 71 үй мекежайында нысан аумағында өтеді.

Онлайн конференцияға сілтеме:
https://us04web.zoom.us/j/3990919748?pwd=V0xxeU5zazFqcHZORC82eHVvakJrdz09&omn=79444169202

Конференция идентификаторы: 399 091 9748 , кіру коды: 8888

Белгіленіп отырған қызметтің бастамашысы: ГКП на ПХВ «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу» БСН 120440000206, Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы, Ескелді би көшесі, 71 үй , тел. +77773756207.

«Рұқсат етілген шығарындылар нормативі» жобасын әзірлеуші:«Пориком фирмасы» ЖШС БСН 931040000540, Алматы қ.,1-ш/а, 66Б үйі,т.е. 3а, 5-кеңсе. Қосымша ақпарат алуға болатын байланыстар менэл.мекенжай:тел.+77017227234,e-mail: porikom2024@gmail.com.

Жоба материалдарымен https://ndbecology.gov.kz сайтында, сонымен бірге Жетісу облысының Табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу басқармасының сайтында мына сілтеме бойынша; https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-natural танысуға болады. Жоба бойынша ескертулер мен ұсыныстар https://ndbecology.gov.kz сайты және ЖАО priroda@zhetysu.gov.kz эл. поштасы арқылы қабылданады.

Общественные слушания по проекту «Нормативов допустимых выбросов» для Крематора передвижного для термического уничтожения биологических и медицинских отходов ГКП на ПХВ «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу» расположенной в с. Карабулак по ул.Ескельди би, дом 71 Ескельдинском районе области Жетісу, будут проводиться 09.10.2026 г. в 15.00, по адресу: область Жетісу, Ескельдинский район, с. Карабулак, ул. ул.Ескельди би, дом 71, на территории объекта.

Ссылка на онлайн-конференцию
https://us04web.zoom.us/j/3990919748?pwd=V0xxeU5zazFqcHZORC82eHVvakJrdz09&omn=79444169202

Идентификатор конференции: 399 091 9748, код доступа: 8888

Инициатор намечаемой деятельности: ГКП на ПХВ «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу» БИН 120440000206, область Жетісу, в Ескельдинский район, с.Карабулак, ул.Ескельди би, дом 71, тел. +77773756207.

Разработчик проекта «Нормативов допустимых выбросов» – ТОО «Фирма Пориком» БИН 931040000540, г. Алматы, мкр. 1, дом 66Б, н.п.3а, офис 5. Контакты и электронный адрес, по которым можно получить дополнительную информацию: тел. +77017227234, e-mail: porikom2024@gmail.com.

С материалами проекта можно ознакомиться на сайте https://ndbecology.gov.kz, а также на сайте ГУ «Управления природных ресурсов и регулирования природопользования по области Жетісу» по ссылке; https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-natural, замечания и предложения принимаются на сайте https://ndbecology.gov.kz, а также по электронной почте МИО priroda@zhetysu.gov.kz.

Директор Д.Байболатов

Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы, Ескелді би көшесі, 71 үй мекежайында орналасқан ГКП на ПХВ ««Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу»» биологиялық және медициналық қалдықтарды термиялық жоюға арналған жылжымалы крематорына арналған «Рұқсат етілген шығарындылар нормативі» бойынша қоғамдық тыңдаулар 09.10.2026 ж. сағат 15:00-да, Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы, Ескелді би көшесі, 71 үй мекежайында нысан аумағында өтеді.

Онлайн конференцияға сілтеме:
https://us04web.zoom.us/j/3990919748?pwd=V0xxeU5zazFqcHZORC82eHVvakJrdz09&omn=79444169202

Конференция идентификаторы: 399 091 9748 , кіру коды: 8888

Белгіленіп отырған қызметтің бастамашысы: ГКП на ПХВ «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу» БСН 120440000206, Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы, Ескелді би көшесі, 71 үй , тел. +77773756207.

«Рұқсат етілген шығарындылар нормативі» жобасын әзірлеуші:«Пориком фирмасы» ЖШС БСН 931040000540, Алматы қ.,1-ш/а, 66Б үйі,т.е. 3а, 5-кеңсе. Қосымша ақпарат алуға болатын байланыстар менэл.мекенжай:тел.+77017227234,e-mail: porikom2024@gmail.com. Жоба материалдарымен https://ndbecology.gov.kz сайтында, сонымен бірге Жетісу облысының Табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу басқармасының сайтында мына сілтеме бойынша: https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-natural танысуға болады. Жоба бойынша ескертулер мен ұсыныстар: https://ndbecology.gov.kz сайты және ЖАО priroda@zhetysu.gov.kz эл. поштасы арқылы қабылданады.

Общественные слушания по проекту «Нормативов допустимых выбросов» для Крематора передвижного для термического уничтожения биологических и медицинских отходов ГКП на ПХВ «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу» расположенной в с. Карабулак по ул.Ескельди би, дом 71 Ескельдинском районе области Жетісу, будут проводиться 09.10.2026 г. в 15.00, по адресу: область Жетісу, Ескельдинский район, с. Карабулак, ул. ул.Ескельди би, дом 71, на территории объекта.

Ссылка на онлайн-конференцию
https://us04web.zoom.us/j/3990919748?pwd=V0xxeU5zazFqcHZORC82eHVvakJrdz09&omn=79444169202

Идентификатор конференции: 399 091 9748, код доступа: 8888

Инициатор намечаемой деятельности: ГКП на ПХВ «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу» БИН 120440000206, область Жетісу, в Ескельдинский район, с.Карабулак, ул.Ескельди би, дом 71, тел. +77773756207.

Разработчик проекта «Нормативов допустимых выбросов» – ТОО «Фирма Пориком» БИН 931040000540, г. Алматы, мкр. 1, дом 66Б, н.п.3а, офис 5. Контакты и электронный адрес, по которым можно получить дополнительную информацию: тел. +77017227234, e-mail: porikom2024@gmail.com

С материалами проекта можно ознакомиться на сайте https://ndbecology.gov.kz, а также на сайте ГУ «Управления природных ресурсов и регулирования природопользования по области Жетісу» по ссылке: https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-natural, замечания и предложения принимаются на сайте https://ndbecology.gov.kz, а также по электронной почте МИО priroda@zhetysu.gov.kz.

28 август.2026г.15:27:42

с.Карабулак

Ескельдинский район

область Жетісу

«ҚАРАБҰЛАҚ АУЫЛДЫҚ ОКРУГІ
ӘКІМІНІҢ АППАРАТЫ»
МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ
ЖАҢАРУ ҮШІН
ДАУЫС БЕР!
ҚҰРЫЛТАЙ
23 тамыз
августа
ГОЛОСУЙ ЗА
ОБНОВЛЕНИЕ!
28 август.2026г.15:28:35
с.Карабулак
Ескельдинский район
область Жетісу

Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы, Ескелді би көшесі, 71 үй мекежайында орналасқан ГКП на ПХВ ««Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу»» биологиялық және медициналық қалдықтарды термиялық жоюға арналған жылжымалы крематорына арналған «Рұқсат етілген шығарындылар нормативі» бойынша қоғамдық тыңдаулар 09.10.2026 ж. сағат 15:00-да, Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы, Ескелді би көшесі, 71 үй мекежайында нысан аумағында өтеді.

Онлайн конференцияға сілтеме:
https://us04web.zoom.us/j/3990919748?pwd=V0xxeU5zazFqcHZORC82eHVvakJrdz09&omn=79444169202

Конференция идентификаторы: 399 091 9748 , кіру коды: 8888

Белгіленіп отырған қызметтің бастамашысы: ГКП на ПХВ «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу» БСН 120440000206, Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы, Ескелді би көшесі, 71 үй , тел. +77773756207.

«Рұқсат етілген шығарындылар нормативі» жобасын әзірлеуші:«Пориком фирмасы» ЖШС БСН 931040000540, Алматы қ.,1-ш/а, 66Б үйі,т.е. 3а, 5-кеңсе. Қосымша ақпарат алуға болатын байланыстар менэл.мекенжай:тел.+77017227234,e-mail: porikom2024@gmail.com

Жоба материалдарымен https://ndbecology.gov.kz сайтында, сонымен бірге Жетісу облысының Табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу басқармасының сайтында мына сілтеме бойынша: https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-natural танысуға болады. Жоба бойынша ескертулер мен ұсыныстар https://ndbecology.gov.kz сайты және ЖАО priroda@zhetysu.gov.kz эл. поштасы арқылы қабылданады.

Общественные слушания по проекту «Нормативов допустимых выбросов» для Крематора передвижного для термического уничтожения биологических и медицинских отходов ГКП на ПХВ «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу» расположенной в с. Карабулак по ул.Ескельди би, дом 71 Ескельдинском районе области Жетісу, будут проводиться 09.10.2026 г. в 15.00, по адресу: область Жетісу, Ескельдинский район, с. Карабулак, ул. ул.Ескельди би, дом 71, на территории объекта.

Ссылка на онлайн-конференцию
https://us04web.zoom.us/j/3990919748?pwd=V0xxeU5zazFqcHZORC82eHVvakJrdz09&omn=79444169202

Идентификатор конференции: 399 091 9748, код доступа: 8888

Инициатор намечаемой деятельности: ГКП на ПХВ «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетісу» БИН 120440000206, область Жетісу, в Ескельдинский район, с.Карабулак, ул.Ескельди би, дом 71, тел. +77773756207.

Разработчик проекта «Нормативов допустимых выбросов» – ТОО «Фирма Пориком» БИН 931040000540, г. Алматы, мкр. 1, дом 66Б, н.п.3а, офис 5. Контакты и электронный адрес, по которым можно получить дополнительную информацию: тел. +77017227234, e-mail: porikom2024@gmail.com

С материалами проекта можно ознакомиться на сайте https://ndbecology.gov.kz, а также на сайте ГУ «Управления природных ресурсов и регулирования природопользования по области Жетісу» по ссылке: https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-natural, замечания и предложения принимаются на сайте https://ndbecology.gov.kz, а также по электронной почте МИО priroda@zhetysu.gov.kz

28 август.2026г.15:30:11
с.Карабулак
Ескельдинский район
область Жетісу

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫ
«ЕСКЕЛДІ АУДАНЫ
ҚАРАБҰЛАҚ АУЫЛДЫҚ ОКРУГІ
ӘКІМІНІҢ АППАРАТЫ»
МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ
РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
«АППАРАТ АКИМА
КАРАБУЛАКСКОГО СЕЛЬСКОГО
ОКРУГА
ЕСКЕЛЬДИНСКОГО РАЙОНА»
ОБЛАСТИ ЖЕТІСУ
28 август.2026г.15:30:35
с.Карабулак
Ескельдинский район
область Жетісу

Доклад по общественному слушанию

Проект нормативов предельно допустимых выбросов выполнен для действующего объекта: **Крематор для термического уничтожения биологических и медицинских отходов Государственного коммунального предприятия на право хозяйственного ведения «Ветеринарная станция Ескельдинского района с ветеринарными пунктами» ГУ «Управление ветеринарии области Жетiсу».**

Назначение предприятия – обезвреживание трупов животных, биоотходов, медицинских и пр. отходов в установке высокотемпературного термического уничтожения.

Для обезвреживания трупов животных, биоотходов, медицинских и пр. отходов имеется **Крематор** (инсинератор) передвижной - модель КР-1000, постоянного местонахождения не имеет приписан к с.Карабулак, по ул.Ескельди би, дом 71, Ескельдинского района..

Для данного объекта ранее специалистами ИП «Курмангалиев Р.А.»тбыл разработан и согласован проект «Оценка воздействия на окружающую среду» (ОВОС) и получено положительное заключение государственной экологической экспертизы, выданное ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования приропользования Алматинской области (заключение Гос. экологической экспертизы № KZ52VDC00053843 от 19.10.2016г.)..

Основания для разработки проекта

Настоящий проект разработан в связи окончанием срока действия предыдущего проекта..

Размещение объекта по отношению к окружающей застройке

При сжигании биологических, медицинских и других видов отходов передвижной крематор устанавливается на площадке в безлюдной местности на расстоянии более 500м от жилых домов.

Инженерное обеспечение

Теплоснабжение - *отопление не предусматривается.*

Водоснабжение – *вода на производственные нужды не требуется на хоз-бытовые нужды – привозная.*

На питьевые нужды используется привозная вода бутилированная, отвечающая требованиям технического регламента «Требования к безопасности питьевой воды, расфасованной в емкости от 5 до 20 литров», утвержденного постановлением Правительства Республики Казахстан №551 от 09.06.2008г.

Канализация – *нет (крематор источник передвижной постоянного местонахождения не имеет).*

Электроснабжение – *электроснабжение передвижного крематора, предусмотрено от собственного бензинового генератора N=5квт. (установленного на на транспортной платформе крематора).*

Класс и категория опасности

- Согласно Санитарных правил «Санитарно-эпидемиологические требования к санитарно-защитным зонам объектов, являющихся объектами воздействия на среду обитания и здоровье человека» ДСМ-2 от 11.01.2022г. объекты крематории без подготовительных и обрядовых процессов с 1 (одной) однокамерной печью относятся к **II** классу санитарной опасности с размером нормативной **СЗЗ - 500м** – (Раздел 11, пункт 46, поз 7).
- Объекты по сжиганию медицинских отходов до 120кг/час (Раздел 11, пункт 47, поз 7) - относятся к **III** классу санитарной опасности с размером нормативной **СЗЗ - 300м.**

Согласно Экологического Кодекса Республики Казахстан от 2 января 2021 года № 400-VI ЗРК объект относится ко II категории.

Объекты, на которых осуществляются операции по обеззараживанию, обезвреживанию и (или) уничтожению биологических и медицинских отходов по приложению 2, раздел 2, пункт 6, подпункт 6.4.

Состав предприятия:

Крематор модель КР-1000 для термического уничтожения биологических и медицинских отходов, передвижной смонтирован на базе грузового прицепа постоянного местонахождения не имеет, приписан к с.Карабулак.

Источники загрязнения атмосферы

Крематор передвижной

- Крематор передвижной для термического уничтожения биологических и медицинских отходов - *труба дымовая (ист. 0001).*
- Генератор. Выработка электроэнергии - *труба генератора (ист. 0002).*
- Дезинфекция оборудования, вскрывочных инструментов *(ист. 6003).*

Всего на объекте 3 источника выбросов вредных веществ в атмосферу, в том числе:

- *2 – организованных (ист. 0001; 0002);*

Фоновые загрязнения

- Согласно справке о фоновых концентрациях от 21.04.2026г., информация по фоновому загрязнению атмосферного воздуха отсутствует, значение фоновой концентрации принимается согласно таблице 9,15 РД 52,04,189-89 для городов с разной численностью населения.

Численность населения, тыс, жителей	*Пыль*	*Диоксид серы*	*Диоксид азота*	*Оксид углерода*
250-125	*0,4*	*0,05*	*0,03*	*1,5*
125-50	*0,3*	*0,05*	*0,015*	*0,8*
50-10	*0,2*	*0,02*	*0,008*	*0,4*
Менее 10	*0*	*0*	*0*	*0*

- Так как в районе расположения рассматриваемого объекта ближайший населенный пункт с.Карабулак с численностью населения более 10 тыс. человек, расчет рассеивания вредных веществ проведен с учетом фоновых концентраций городов аналогов с численностью населения в пределах 50-10 тыс. жителей.
- Согласно расчетов рассеивания *приземные концентрации* вредных веществ, создаваемые выбросами предприятия *на существующее положение на границе СЗЗ, с учетом фона,* не превышают допустимые значения (<1ПДК) по всем веществам и составляют.
-
- *Крематор передвижной модель КР-1000*

Наименование вещества	**Приземные концентрации, доли ПДК**
	На санитарно защитной зоне Летний период
Азота диоксид	0,0968

Этантиол (этилмеркаптан)	0,10352
Группа суммации: серы диоксид + сероводород	0,0525
Группа суммации: серы диоксид +азота диоксид + углерода оксид + фенол	0,17003
Группа суммации: серы диоксид + фтористый водород	0,05608
Остальные вещества	< 0,001 ПДК

- Максимальные приземные концентрации также <1ПДК и составляют по группе суммации: серы диоксид +азота диоксид + углерода оксид + фенол **- 0,17003 ПДК** в летний период.

Валовое количество выбрасываемых вредных веществ – 1,02187 т/год

Секундное количество выбрасываемых вредных веществ – 0,28876 г/сек

Природоохранные мероприятия

- *Инструментальный контроль за выбросами загрязняющих веществ в соответствии с планом-графиком контроля.*
- *В качестве топлива для крематора используется одно из экологически чистых видов топлива – дизтопливо.*
- *Крематор оснащен автоматизированными горелками, которые обеспечивают работу в автоматическом режиме, чем достигается более полное сгорание топлива и приводит к его экономии и снижению выбросов загрязняющих веществ.*
- *Необходимо своевременное техобслуживания горелок, согласно инструкции.*
- *Своевременная очистка камеры дожигания от пыли (1 раз в полгода).*
- *Не допускать нарушение технологического режима работы оборудования.*
- *Медицинские отходы приходят в коробках КБУ (коробка безопасная утилизированная) или в пластмассовых ведрах с герметической крышкой.*
- *Производственные отходы (зольный остаток от крематора) и бытовые отходы в пакетах складируются в специальных контейнерах, с крышкой, размещаемых на площадке с твердым бетонным покрытием, с последующим вывозом на полигон ТБО.*
- *Уборка территории.*

Режим работы

Режим работы – круглогодичный (периодически по мере необходимости).

Численность работающих

Численность работающих составляет – 3 человека (ветеринары).

1.3 Характеристика предприятия, как источника загрязнения атмосферы

Состав предприятия

Таблица №1.1

№ поз. по г/п	№ поз. по г/п	Наименование	Примечание
1	2	3	4
I		**Крематор для термического уничтожения биологических отходов**	
	-	Крематор (инсинеротор) модель КР-1000	Труба: Н = 4,5м; Д = 0,20м

Мощность предприятия

Таблица 1.2

№ п/п	Наименование производства	Единица измерения	Количество в год
1	Проектная мощность передвижного крематора - 60т/год	т	60
2	Медицинские отходы	т	50

РАСХОД СЫРЬЯ И МАТЕРИАЛОВ

Таблица №1.3

№№ п/п	Наименование выпускаемой продукции, виды работ	Наименование материалов	Ед. изм.	Кол-во в год
1	2	3	4	5
1	Крематор для сжигания биологических и медицинских отходов	Дизтопливо	т/м^3	20/25
2	Дезинфекция помещений	Кальция дихлорид (хлорная известь)	кг	50
3	Крематор для сжигания биологических и медицинских отходов. Генератор	Бензин	л	4000

1.4 Краткое описание производственных процессов

Крематоры (инсинераторы)

Крематоры – это специальные установки, предназначенные для термического уничтожения павших домашних животных, птиц и других

органических отходов на птицефабриках, животноводческих предприятиях, фермах, в лабораториях, ветеринарных клиниках и на рынках во избежание распространения какой либо инфекции.

Использование крематоров является наиболее простым и доступным средством избавления от биологических отходов, которое обеспечивает санитарную чистоту предприятиям АПК. При этом риски распространения инфекций и болезней сведены к минимуму, так как после крематора не остается отходов, которые привлекают грызунов и насекомых, которые являются разносчиками болезней.

Очень высокая рабочая температура (до 1000^0С и выше) приводит к полному сжиганию, таким образом, гарантируется стерильность золы на выходе и отсутствие источников распространение вирусов.

Крематоры экономически эффективны. Возникает гораздо меньше материальных расходов при использовании в процессах сжигания в крематорах, в сравнении с организацией биотермических ям Беккари или оплатой транспортировки и утилизацией на специализированных промышленных предприятиях.

Крематоры экологически выгодны. На сегодня сжигание биоматериала – это наиболее эффективное и экологически оптимальное и альтернативное решение проблемы утилизации органических отходов.

Крематор (инсинератор) утилизации отходов не вызывает никакой сложности ни в установке, ни в эксплуатации, ни в обслуживании. Отходы, помещенные в печь для утилизации, уничтожаются вместе со всеми патогенными микроорганизмами, что гарантирует полную стерильность и безопасность полученной золы.

В рамках программ охранных мероприятий в животноводстве расширяется применение крематоров, использование которых в процессе уничтожения падежа животных позволяет обеспечивать эффективность утилизации биологических отходов.

Крематор модель КР-1000

Крематор модель КР-1000 смонтирован на базе грузового прицепа и обслуживает все поселки Коксуского района.

Мобильный передвижной крематор модель КР-1000 на платфоме предназначен для высокотемпературного термического уничтожения (обезвреживания) биологических отходов: падеж крупного и мелкого рогатого скота, птиц (от любых инфекционных заболеваний), а также медицинских отходов: шприцы, инструменты, капельницы, различные бумажные отходы, бинты, и т.д. образующихся от лечения больных животных и прочих медицинских отходов.

На платформе крематора устанавливаются: ящик для хранения инструментов и запасных частей, спецотделение предназначенное для хранения спецодежды рабочего персонала, бак вместимостью 15л для хранения дезраствора, рукомойник, а также на платформе устанавливается оборудование (кран) для погрузки биологических и других видов отходов, исключающее прямой контакт обслуживающего персонала, генератор N=5квт, обеспечивающий автономную работу крематора, без подключения к линии электропередач.

Медицинские отходы сжигаемые в крематоре приходят в коробках КБУ (коробка безопасная утилизированная) или в пластмассовых ведрах с герметической крышкой.

Отходы не накапливаются, сжигаются по мере поступления.

Продукты сжигания биологических отходов и медицинских отходов образующихся при сжигании в печах закрытого типа при температуре 1000^0С вывозятся на полигон ТБО [7].

Дезинфекция производится 3% раствором хлорной извести.

«Санитарно-эпидемиологические правила и нормы «Санитарно-эпидемиологические требования к сбору, обезвреживанию, хранению, транспортировке и захоронению медицинских отходов», утвержденные приказом Министра здравоохранения РК «362» от 06.2008г. №362.

1.5 Отходы

На объекте образуются следующие виды отходов:

- производственные отходы;

- твердые бытовые отходы.

<u>Производственные отходы:</u>

- Годовое количество биотходов – 60т/год.
- Годовое количество медицинских отходов - 50т/год.
- Отходы, образующиеся при сжигании биоотходов:

60т * 3% = **1,8 т/год**

- Отходы, образующиеся при сжигании медицинских отходов:

50т * 3% = **1,5т/год**

<u>Бытовые отходы</u>

Объемы образования отходов определены.

Приложение с учетом XXXI-й сессии маслихата города Алматы V-го созыва от 10 сентября 2014года N 262.

Годовое количество бытовых отходов на 1 чел.-190-225кг;

Численность работающих – 3 человека.

Смет с территории – 5 -15кг/м^2.

<u>Бытовые отходы от работающих</u>

Количество бытовых отходов от работающих, составит:

3чел * 200кг * 1,1 / 1000 = **0,7 т/год.**

Твердые бытовые отходы временно складируются в специальные металлические контейнеры, размещаемые на площадке с твердым покрытием.

По мере накопления, контейнеры подлежат вывозу на полигон ТБО.

Данные по отходам производства и способам их переработки см. таблицу 1.4.

Данные по отходам производства и способам их переработки

Таблица 1.4

№ п/п	Наименование отхода	Место образования отходов	Класс опаснос-ти	Уровень опасности	Объемы образова-ния т/год	Место разме-щения

1	***Производст-венные отходы*** Образующиеся при сжигании трупов животных. Твердые, не пожароопасные, не токсичные	Крематор . Сжигание трупов животных и биоотходов	IV	GG030 зеленый	**1,8**	На полигон ТБО
2	***Производст-венные отходы*** Образующиеся при сжигании медицинских отходов. Твердые, не пожароопасные, не токсичные	Крематор . Сжигании медицинских отходов	IV	GG030 зеленый	**1,5**	На полигон ТБО
3	***ТБО*** Твердые; пожароопасные; не токсичные	От работающих	V	GO060 зеленый	**0,7**	На полигон ТБО
Всего отходов:					**4,0**	
в том числе:						
утилизируется					**-**	
вывозится на полигон ТБО					***4,0***	
Уровень опасности взят согласно классификатора отходов, утв. Приказом МООС РК № 169-п от 31.05.07 г., Приказом № 188 (а) от 07.08.08 г.						